

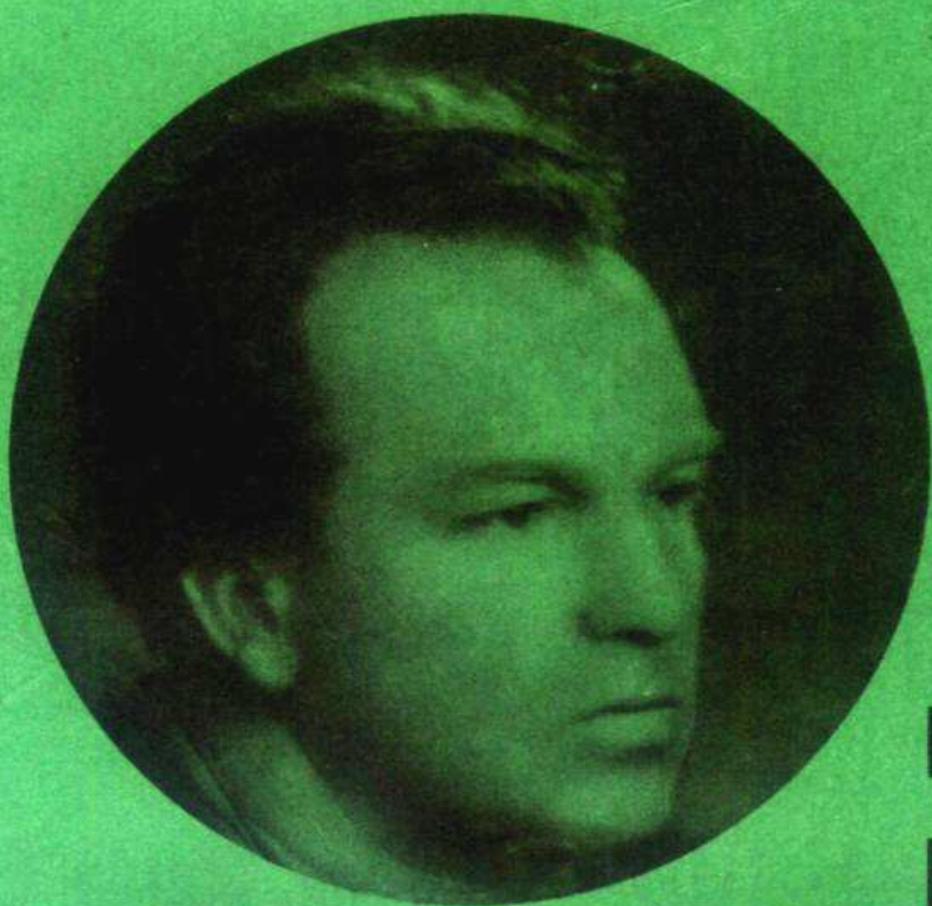
KARAVANA

BOHUMÍR FIALA

táhli tudy avaři...

6 Kčs

BOHUMÍR FIALA

Děti jej dobře znají ze zajímavého pořadu, vysílaného brněnskou televizí loňského roku. Tu jej poznali především jako lékaře na dole v Dubňanech u Hodonína, kde MUDr. Bohumír Fiala (nar. 1915) dnes pracuje. Jako spisovatele — autora dobrodružných románů z dávných dob („V Rasticově městě“, „Bronzová cesta“) — jej však znali už dávno. A možná četli i jeho cestopis „Loď vyplula do Batumi“, který vydalo — jako ostatně většinu jeho knížek pro mládež — SNDK v r. 1962. Prozradíme ještě, že nakladatelství chystá vydání další dobrodružné knížky B. Fialy, tentokrát z tajemného a exotického prostředí Jižní Ameriky, kam mladý český chlapec Václav Holát prchá před zlými lidmi, aby tu našel mezi brazilskými Indiány svůj nový domov.

Bohumír Fiala má moc rád lidi. Ty živé, s kterými má na každý den co dělat jako pečlivý a obětavý lékař, i ty, kteří ožívají na stránkách jeho poutavých knížek, probuzení umělcovou fantazií ze spánku trvajícího často několik set let. Jedním z nich je i mladý slovanský chlapec Sokolík, s kterým se za chvíli seznámíte v nové knížce Bohumíra Fialy „Táhli tudy Avaři...“

BOHUMÍR FIALA

táhli tudy avari...

Dle souhlasných svědectví starověkých dějepisců sídlili staří Slované odnepaměti na obrovském území mezi Baltským mořem a Karpaty. Odtamtud se naši předkové přistěhovali do své nynější vlasti někdy ve čtvrtém století našeho letopočtu, možná o něco dříve.

Do dějin však vstoupili teprve o dvě stě roků později. V té době se dostali Slované, žijící na jihu Karpatské kotliny, do područí Avarů, kteří vtrhli k Dunaji z dalekých stepí na východě. Žili pak více než dvě století v avarské porobě.

Kmeny v jižním povodí řeky Moravy se však brzy osvobodily. Povstaly a získaly pod vedením legendárního franského kupce Sáma svobodu,

O počátcích těchto pohnutých dob se dočtete v naší knize. Některé čtenáře zaujme její dobrodružný děj, jiní v ní najdou poučení. Ale všichni si snad zamilují jejího hlavního hrdinu, statečného chlapce Sokolíka od Velké řeky.

KAPITOLA 1

Chlapec a jeho pes – Přívoz u Modrého brodu

Bouře, zuřící celou noc, se k ránu uklidnila. Vítr ustal a také přestalo pršet. Z lesa však pořád ještě táhl chlad, na stromech se mokře lesklo listí, na stéblech trávy visely perličky deště. Obloha se vyjasnila a na východě se objevil pruh zeleného světla.

Pak vyšlo slunce. Na mýtinu, kde Sokolík páčil milíře, pronikly jeho paprsky naposled. Bránilo jim v tom jednak úzké údolí, jednak modrý dým, který se táhl od země až do koruny stromů. Stačilo však, aby chlapec vyšel na kraj lesa a jeho zrakům se rozevřel pohled do dalekého kraje na Velkou řeku, která se v nesčetných zákrutech divoce drala na jih, na vysoké skály, které ji lemovaly, i na přívoz u Modrého brodu, kde vládl od rána do pozdního večera čilý ruch.

Proti zelené stěně lesa se chlapec rýsoval jako krásná, ostře řezaná socha. Byl štíhlý, do sněda opálený a nebylo mu víc než šestnáct let. Z jeho úzké tváře se pozorně dívaly veliké oči. Plavé vlasy mu padaly až na šíji. Svalnaté tělo kryla jen lněná bederní rouška, upevněná v bocích koženým pásem.

Kolem něho pobíhal velký huňatý pes, který svým vzhledem připomínal spíše divokého vlka.

Chlapec si zaclonil oči a podíval se do kraje. Z místa, kde stál, viděl na svůj domov, prostý srub z dubových kmenů, zapuštěný do země a krytý doškovou střechou. Dům stál nedaleko brodu, odkud vedlo na protější břeh silné konopné lano. V tu chvíli po něm jeho bratr Jech posouval dlouhou bachratou pramici.

Rozmlouval přitom se svým zákazníkem, zavalitým jezdcem se špičatou avarskou čepicí, který si ani nedal

práci, aby sestoupil s koně.

Pramice se pomalu šinula ha druhou stranu řeky a zanechávala za sebou širokou napěněnou stopu. Po laně se pohybovala obrovská železná kladka. Její skřípot doléhal až sem do lesa.

Chlapec už od rána pilně pracoval. Opustil svůj srub za svítání, zapálil tři pece, vyhrabal z dalších dvou doutnajících dřevěné uhlí a rozhrabával je na plošině, aby vychladlo.

Pak nakopal v nedalekém břehu hromadu žlutého jílu, kterým milíře obkládal.

Dřevěné uhlí bylo tento rok obzvlášť v ceně a byla po něm velká poptávka. Kupovali je stepní jezdci, kteří jím za chladných nocí vyhřívali svoje stany, rádi je brali s sebou i cizí kupci, kteří táhli na svých dlouhých lodicích po Velké řece od tržiště k tržišti.

Uhlí, které zbylo, odnášel Sokolík domů. Bratr Jech je potřeboval pro svou kovářskou pec a občas je používala k vaření i maminka.

Vyšla právě na zápraží. Měla na sobě červenou suknici a vypadala odtud jako hračka, kterou si děti uhnětou z měkkého jílu a obarví pak drtí z pálené hlíny Maminka něco volala na Jecha, ale Sokolík jí na tu dálku nerozuměl, protože její slova odnášel vítr. Sokolík taky viděl, jak jeho bratr odráží od protějšího břehu a jak se vrací přes řeku zpátky. Snad ho tam už čekal další zákazník.

Mezitím se vyhouplo nad stromy slunce a pozlatilo řeku i les. Všechno se rázem projasnilo.

Kdyby teď Sokolík vylezl až do skal nad lesem, zahlédl by odtamtud stanici stepních jezdců, velký avarský hrink. Tábor, obklopený dvěma mohutnými valy, uprostřed tržiště a za ním sruby, stany, hodně stanů.

KAPITOLA 2

V hrinku stepních jezdců – Jak vládli Avari – Kazam Pé, náš člověk – Kolony otroků – Návštěvou u strýce Neklana

Do hrinku Avarů zajížděl Sokolík velmi často. Vozil tam na trh nejen svoje zboží, ale lákal ho také rušný život v táboře. Nebylo sem od Modrého brodu zvlášť daleko. Sedl-li na koně, urazil tu vzdálenost za necelou hodinu.

Do tábora stepních jezdců se vjíždělo vysokou bránou z dubových kmenů, pobitou z obou stran železnými pláty. Kolem silných stráží se člověk dostal do uličky, která spojovala oba valy táhnoucí kolem hrinku.

Za druhou, menší bránou, začínal vlastní tábor Avarů. Jeho osazenstvo patřilo k vojenské stanici, která ovládala rozsáhlé území na východ od Velké řeky a zajišťovala navíc důležitý přechod přes Modrý brod.

Voda v řece byla prudká a velmi studená. Protože i silný kůň měl co dělat, aby se dostal bez úhony na druhou stranu, používali lidé raději přívozu. Stoupala-li hladina, a to se stávalo do roka několikrát, dalo se přes řeku přejet pouze na pramici. Přívoz obsluhovali od nepaměti muži ze Sokolíkovi rodiny, starý Sokol, chlapcův otec, před ním jeho děd a v ještě dávnějších dobách jejich praděd. Tyto statečné převozníky znal po obou stranách řeky kdekdo.

Když sem před léty přitrhli ze svých stepí Avari, zmocnili se také nevelkého území na druhé straně Velké řeky. Vzniklo zde předmostí, chráněné po stranách vysokými skálami. Na obou stranách přívozu pak Avari umístili hlídky. Měli za úkol strážit přechod přes řeku a zajišťovat stezku, která vedla od Modrého brodu přes Hadí rokli k další vojenské stanici, vzdálené na den cesty od přívozu. Tam moc Avarů končila.

Svoje jméno dostala soutěska od toho, že se klikatila mezi vysokými skálami jako had. Skalní stěny se na některých místech k sobě přibližovaly do takové blízkosti, že jezdec mezi nimi sotva projel.

Sokolík měl volný přístup nejen do hrinku, trpěli ho také ve vojenské stanici, ačkoli nebyl Avar. Všichni ho tu znali. Stepní jezdci od něho kupovali uhlí a viděli ho denně u přívozu.

K Slovanům z ostatních vesnic na východním břehu Velké řeky se však Avari chovali jinak. Stepní jezdci nebyli dobří páni. Vládli svým poddaným s nevídanou tvrdostí. Vesničané jim museli odvádět veliké daně. Na jaře to byly kožešiny, v létě zas med a dřevo, na podzim odváděli Slované plátno, len a jiné zboží.

Běda vesnici, jejíž starosta neodvedl svou daň v pořádku. Jako vichr vtrhli Avari na svých malých koních do dědiny a brali do zajetí, koho potkali. Drželi zajaté nejdříve týden dva ve svém táboře jako rukojmí.

Sokolík dobře věděl, jak se tu s nimi zachází. Stepní jezdci je přivazovali na dlouhý provaz, který jim připevnili na krk. Do práce je vodili jako dobytek. Po obou stranách je doprovázeli jezdci s šavlí a s dlouhým kopím.

Horší než šavle však byly kožené dűtky. Stačilo, aby zajatec klopytl – a hned za to byl nemilosrdně zbičován.

Muž nebo žena, zdravý nebo nemocný, na to se Avaři neohlíželi.

Když vesničané nezaplatili ani po určené lhůtě dlužnou daň, odváděli Avaři svoje zajatce někam na východ. Nikdo z nich se více nevrátil domů.

Jak často byl Sokolík svědkem toho, když je hnali v dlouhých průvodech pryč ze země... Jak rád by nešťastníkům pomohl v jejich bídě... Ale na něco takového nebylo pomýšlení. Stepní jezdci k nim nikoho nepouštěli. Zajatci patřili chakanovi, velitel stanice byl pouze jejich strážcem...

Sokolík se mnohokrát styděl, že se Avaři k němu chovají jinak než k ostatním Slovanům. Že mu neubližují, ba že se s ním mnozí i přátelí.

Potkával se s lidmi z okolních vesnic na tržišti a dával se s nimi do řeči. Dokud vesničané nevěděli, koho mají před sebou, naříkali všichni nad svým osudem, hrozili Avarům pěstmi a hlasitě si přáli, aby je někdo osvobodil. – To však jen tak dlouho, než se dozvěděli, s kým mluví.

Pak přestali, jako když utne, vyhýbali se mu na sto honů a jen ti nejodvážnější se ho uštěpačně ptali:

„Jak se ti vede, Kazam Pé?“

Kazam Pé... Náš člověk... Tak mu začali říkat Avaři krátce poté, co se zmocnili brodu a území na druhé straně Velké řeky.

Náš člověk... Tedy zrádce...

Sokolík cítil, jak se mu při tomto oslovení hrne do tváře červeň. Klopil oči, ačkoli by byl nejraději křičel, že se mu křivdí a že nikdo z jejich rodiny nikdy nezradit, a tudíž nezasluhuje pohrdání.

Když byl ještě malým chlapcem, neuvažoval nikdy o tom, proč se Avaři k němu chovají vlídně, když jiným vládnou tak krutě a zabíjejí bez milosrdenství, jestliže narazí na odpor.

Nelámal si nikdy hlavu tím, že viděl na přívoze zástupy otroků a jejich otrokářů. Nebyli to jen Avaři, kteří je zajímali. Spoutané na rukou je s sebou odváželi také cizí kupci, kteří jezdili na sever pro jantar a kožešiny, aby se nakonec zastavili na trhu otroků, který pro ně Avaři několikrát do roka pořádali.

Až pak jednoho dne se Sokolíkovi otevřely oči. Maminka ho vypravila s Jechem za strýcem, který bydlel na svobodném území, na západ od Velké řeky. Vydali se po tajných lesních cestách, vyšplhali se do skal, obešli avarské hlídky a dorazili za den a noc do vesnice, kde žil strýc Neklan.

Sokolíka překvapilo, že strýc, kterého už tak dlouho neviděl, nejeví z jejich setkání žádnou radost. Tvářil se rozpačitě a neustále se ptal, jestli je někdo neviděl. Nabídl jim sice mléko a chléb, ale převelice se ošíval, když se mu zmínili o noclehu.

Neměli ještě snědeno, když se ve dveřích objevila teta, která se chystala na pole.

Když uviděla, jakou tu mají návštěvu, otevřela překvapením ústa. To však trvalo jen krátko. Pak si opřela ruce v bok a začala láteřit.

„Najezte se – a ať jste pryč!“ obořila se na ně. „S lidmi od Modrého brodu se tu nechci setkávat... Váš otec byl zrádce a vy nebudete o moc lepší...!“

Ta strašná slova Sokolíka omráčila.

„Zrádce... Kdo je u vás, teta, zrádce?!“

Na dvoře se objevilo několik sousedů, které přilákalo tetino hulákání. Když se dozvěděli, kdo přišel ke strýci Neklanovi na návštěvu, začali chlapcům hrozit pěstmi.

Sokolík a Jech nečekali, až se vesničané do nich pustí. Nechali jídlo jídlům a dali se na útěk. Proběhli vesnicí a zastavili se teprve v lese, který odtud táhl bez přerušení až k jejich řece.

„Co jsme jim udělali?“ divil se Sokolík, když byli opět v bezpečí. „A proč nám nadávají do zrádců?!“

Jech mu neodpověděl. Jeho mlčení však bylo tak výmluvné, že Sokolík okamžitě pochopil, že by mu bratr o tom mohl leccos říci.

„Pověz, co o tom víš!“ naléhal na něho Sokolík dále.

„Zeptej se maminky...“, vymluvil se Jech a zrudl přitom až po uši.

KAPITOLA 3

Příjezd stepních jezdců – Co se stalo na přívoze – Tajemství – Na obzoru stoupá kouř – Snění

„Maměnko, maměnko, proč na nás byli tak zlí?!“ zeptal se Sokolík matky, když se vrátili na přívoz. A vypravoval jí pak, jakého se jim dostalo u strýce Neklana přivítání. Byl rozhořčením bez sebe a přísahal, že do jeho vesnice už v životě nevkočí.

K jeho překvapení se dala maminka do tichého pláče. Ukryla hlavu v dlaních, po tvářích jí stékaly slzy, úzká ramena se jí třásla. V životě ji Sokolík neviděl tak nešťastnou. A pak se dozvěděl o událostech, které mu doposud zůstaly utajeny.

„Žijeme na přívoze už mnoho let, Sokolíku,“ přitáhla si ho matka na klín. „A lidé s námi byli vždycky spokojeni... Až pak se jednoho dne u řeky objevili Avari, a to bylo naše neštěstí...,“ pokračovala. „Nikdo o nich předtím neslyšel. Přitáhli prý odněkud ze stepí na východě. Přihnali se na svých malých koních jako bouře a nikdo jim neudolal. Pálili, zabíjeli, ničili, brali do zajetí, však dobře víš, jak se chovají k našim lidem za řekou...“

Ano, to Sokolík velmi dobře věděl. Raději však mlčel, aby se od matky dozvěděl co nejvíce.

„Na druhém břehu se urputně bojovalo. Ve dne v noci se přes náš přívoz přepravovaly ozbrojené houfy, Moravané, Slované, Holasici, Vendové se svými knížaty.

Konečně se našim lidem podařilo Avary zastavit. Na několika místech utrpěli stepní jezdci dokonce porážku a museli ustoupit. Mnozí vladykové byli přesvědčeni, že útočníkům teď zajde chuť na další válčení. A zvědové opravdu přinesli zprávu, že Avari i nadále ustupují. A tak se na mnoha místech slavilo vítězství...

Ti zkušenější však radili k opatrnosti. A proto náš vojevůdce sice stáhl většinu vojsk zpátky přes Velkou řeku, ale ponechal na popleněném území dostatek mužů na obranu a vyslal za Avary znovu jízdní hlídky.

Zprávy, které zvědové přinesli, však byly dobré. Avari už zřejmě nepomýšleli na další útok. Ustupovali na východ a y polední stranu a spokojovali se jen vylupováním vesnic a zajímáním obyvatel, jak to mívali ve zvyku...

Lidé však přesto utíkali k nám na západ. Někteří zachránili jen holý život, jiným se podařilo převézt celý svůj majetek. Na přívoze bylo moc práce. Kníže přikázal mít tu i v noci pohotovost, i když nebezpečí bylo zdánlivě zažehnáno. Ponechal zde ozbrojence a vydal rozkaz takového znění: kdyby se Avari objevili na druhé straně řeky, zničit okamžitě přívoz. Přetnout lano, na kterém se posouvá pramice, a zapálit ve skalách oheň, kterým by se okamžitě přivolala pomoc a posila.

S takovou možností se vlastně nepočítalo, i když byly v Hadí rokli přichystány zátarasy. Kníže byl opatrný válečník.

A najednou byli Avari tady!“ rozplakala se matka nanovo.

„Jedné noci se sem znenadání přihnali. Smetli stráže na protějším břehu a prodrali se k řece. Když je otec zpozoroval, bylo už pozdě.

Myslím si to aspoň, protože nás ani nestačil vzbudit. Ale mohu odpřisáhnout při Radegastovi, že chtěl splnit rozkaz. Lano bylo napůl přetřáté, jako kdyby po něm někdo sekl nožem. Kdoví proč je otec nezničil úplně. Snad byly snopce příliš silné, snad ho zabili stepní jezdci, dřív než mohl dílo dokončit... Nikdy se to už nedozvím...“

Od té doby matka otce neviděla. Zmizel, jako by se po něm země slehla. Avari pronikli na západní břeh. Bylo jich jako kobylek. Kníže je zastavil až daleko za řekou. Stepní jezdci se už nedali vytlačit. Zřídili na západní straně řeky předmostí a zmocnili se natrvalo přívozu, který je teď v jejich rukou.

Od té doby se Slované dívají na příslušníky Sokolíkova rodu jako na zrádce. Jen bohové vědí, kdo rozšířil zlovolnou pomluvu, že převozník u Modrého brodu byl smluven s Avary a že jim dopomohl k vítězství...

Mluvil o tom kdekdo, ba dostaly se ty řeči až k Avarům. Chovali se k nám aspoň jinak než k ostatním Slovanům, kteří jim padli do rukou... Ponechali nás na přívoze, jednali s námi jako se svobodnými lidmi, jen tu postavili své hlídky...“

Matka se zahleděla do ohně, jako kdyby ani po tolika letech nedovedla zcela pochopit rozsah neštěstí, které je potkalo.

„Přesto jsem po několika dnech odsud utekla. Nasedla jsem do malého člunu, v kterém otec jezdíval na ryby, a pustila jsem se dolů po proudu. Nikdo mě nezastavil a já jsem se dostala bezpečně do naší vesnice.

Byla jsem přesvědčena, že se ke mně budou chovat stejně laskavě jako k jiným uprchlíkům. Jak jsem se zmýlila...! Byla jsem pro všechny sousedy ženou muže, který zradil...

Někomu dokonce napadlo, že jsme přišli vyzvídat. Lidé byli tak rozezleni, že nás chtěli ukamenovat. Člověk se jim vlastně nemohl divit... Strýci Neklanovi dalo moc práce, aby mě dostal z jejich rukou.

Tak jsme se opět vrátili. Utekli jsme od vlastních lidí. V noci a tajně, jako kdybychom se byli opravdu dopustili zrady.“

„Co se tedy stalo s otcem? Neřekl ti to nikdo, maminko?“ zeptal se Sokolík.

„Nevím... Asi zahynul. Ale jaký byl jeho konec, to pro mne zůstane tajemstvím.“

Kolikrát si jen Sokolík v příštích letech vzpomněl na otcův smutný osud! Opovržení, které stihlo jejich rod ho přímo pálilo. Ale nebylo v jeho moci, aby lidi přesvědčil o opaku. Avari mu neubližovali, Sokolík musel přiznat, že mnozí z nich se k němu chovali líp než jeho bratři na západě.

Přesto je neměl rád. Vždyť byli původci jeho neštěstí. Byly dny, kdy je ze srdce nenáviděl. A pak – copak bylo možné nevidět, jak se chovají k ostatním Slovanům? Jak je bijí, mučí, ponižují...

Občas popadla chlapce strašná lítost. Občas ho popadla touha vrátit se mezi své krajany a žít po jejich boku. Tu vždýcky vystoupil do skal nad přívozem. Z nejvyššího místa bylo vidět daleko na západ. Bylo-li jasné počasí, rozeznal Sokolík na obzoru moravské vesnice. Z jejich domů stoupal k nebi dým.

Ten pohled ho podivně vzrušoval. Měl slavnostní pocit, že se dívá k opravdovému domovu. Opřel se o skálu a zahleděl se do dálky.

Někdy přivřel oči a oddával se snění, i když se s tím nikdy nikomu nesvěřil.

V takových chvílích se viděl, jak v čele jezdců útočí na avarský hrink, jak drtí všechen odpor nepřítele, jak se ujímá všech ubohých a ponížených a jak jim vrací svobodu.

Vítězství, vítězství, volají na něho ze všech stran, lidé z jeho vesnice k němu posílají zástup starců, kteří ho prosí, aby se vrátil mezi svůj lid, kníže ho bere do své družiny...

Při této představě se Sokolíkovi pokaždé rozhořely tváře a rozbušilo srdce. O to horší pak vždy bylo probuzení...

KAPITOLA 4

Četař Go Daj – Kdo se vyzná v koních... – Výprava na Byzanc – Daleký svět – Země zázraků – Lákavá nabídka

V pilné práci uběhl Sokolíkovi den nadmíru rychle. Teprve v poledne udělal přestávku. Usedl do stínu mohutných buků a pojedl žitných placek, které si vzal z domu. Oběd zapíjel kyselým mlékem. Dlouho však neodpočíval a dal se do dalšího milíře. Svou práci přerušil, až se začaly prodlužovat stíny a na kraj sedal večer. Pak sebral nářadí, zapískal na psa a obrátil se k domovu.

Když se dostal k místu, kde se stezka prudce svažovala k řece, zahlédl u ohrady jejich domku Avara, který tu na něho čekal. Clonil si rukou oči a díval se na stezku, po které se Sokolík ubíral.

Byl to Go Daj, četař z vojenského tábora, s kterým se chlapec dobře znal. Avar tu stál rozkročen, ve vysokých kožesinových botách a plátěné kazajce, přes kterou měl přehozen luk. Go Daj byl známý válečník. Velel v táboře třem četám jezdců, a příslušelo mu tedy právo nosit berenčuk, odznak spletený z koňských žíní, který si připínal na svou špičatou čepici.

Stepní jezdci se velmi často zastavovali v chalupě na přívoze. Muži z rodu Sokolů byli odjakživa známí tím, že dovedli léčit zvířata. Hlavně starý Sokol byl za svého života vyhledávaný zvěrolékař. Jeho umění se naučil také Jech a od svého bratra se lecčemus přiučil i Sokolík.

Četaři Go Dajovi pomohl, když se mu zranil kůň. Prodal mu trochu masti a zvíře se rychle uzdravilo. Od té doby se Go Daj choval k chlapci docela přátelsky.

I dnes se Sokolík domníval, že Go Daj po něm bude chtít nějakou radu, ale Avar ho překvapil docela jinou otázkou.

„Neměl bys chuť vydat se se mnou do světa?“ zeptal se ho Avar.

„Chystáme tažení na Byzanc,“ pokračoval. „Vyznáš se v koních. Potřeboval bych sluhu, na kterého je spolehnutí...“

Tažení na Byzanc... O Byzanci Sokolík už slyšel. A byl to zrovna Go Daj, kdo mu o ní nesčetněkrát vyprávěl. O obrovském městě, postaveném z kamení a ze zlata. O sídle mocného císaře, který se musel u avarského chakana vykoupit obrovským množstvím zlata, chtěl-li uchránit své město od zkázy...

„Říkal jsi přece, pane, že chakan žije s Byzancí v míru,“ namítl mu Sokolík.

Od posledního nájezdu proti byzantské říši uběhlo už víc než pět let, řekl mu Go Daj, A smlouva, kterou chakan tenkrát domluvil s byzantským panovníkem, prý už pozbyla platnosti, protože starý císař zemřel. Na trůn dosedl jeho nástupce a chakan usoudil, že by snad bylo vhodné domluvit se s novým panovníkem na výhodnější smlouvě.

„Ale po dobrém to stěží půjde...,“ uchechtl se Avar.

Rek, který vyšel z lesa po boku svého pána, očichával Go Daje a ježil přitom srst.

„Uvaž psa, než ti ho zabiji...,“ vyzval Avar Sokolíka a v jeho hlase se ozval strach. „Je to spíše vlk, než cokoli jiného...“

„Neboj se, pane. Neublíží nikomu, dokud mu k tomu nedám rozkaz...,“ ujistil Sokolík Avara, ale přesto uvázal psa k ohradě.

Go Daj začal Sokolíkovi znovu líčit, co nádherného by je na výpravě čekalo. Mluvil o životě v avarském táboře, o zemích, horách a řekách, které na své pouti uvidí, o moři bez hranic, na jehož břehu byzantská říše právě leží.

Avar dovedl poutavě vypravovat. Sokolík by dovedl naslouchat celý den. Jinému člověku by chlapec asi neuvěřil, ale Go Daj dokládal svá slova šperky, které získal na poslední výpravě. Ukázal mu zlatý prsten na své ruce, slíbil mu, že jej zavede do svého stanu, kde si bude moci prohlédnout přívěsky s drahokamy a s drahocennými křížky, šavli vykládanou stříbrem a perly ze skla, které vypadají jako ztuhlé kapky rosy. Když se jich člověk zlehka dotkne prstem, vydají zvuk, jako když o sebe narážejí ledové rampouchy. Když do nich zasvitne slunko, svítí duhovými barvami, když však spadnou na zem, roztříští se na tisíce kousků. Taková to je křehká krása...

Nejvíce ze všeho zaujalo Sokolíka líčení moře. Stačilo zavřít oči a před chlapcovými duševními zraky se zjevila nekonečná vodní pláň, bez hranic a bez konce, tak hluboká, že dovede pohltit všechno, co si jen člověk dovede představit.

Vždyť do ní uléhá na noc i slunko. Ráno se pak opět vynoří z vln, čisté a umyté, aby se vydalo na svou celodenní pouť.

Ta voda je jako živá. Jednou klidná, hladká, jindy se čerí hravými vlnkami a někdy se rozbouří vlnami vysokými jako dům, jako hora, rozrušenými, hučícími, drtícími vše, co jim stojí v cestě...

A těch podivných ryb a živočichů, kteří v ní žijí! Mořská voda prý je slaná a nadnáší člověka, jako by ztratil půlku své váhy, tvrdil Go Daj. Ale tohle mu Sokolík nevěřil.

„Podívej, co jsem si odtamtud přinesl...,“ vytáhl Avar z kapsy svého kabátce podivné škeble, některé maličké jako nehet, jiné zas obrovské jako dvě mužské pěsti, samý hrot, zobec a výstupek, zvenku bílé, našedlé, uvnitř zase hladké, stříbrně zelené, hrající všemi barvami, zrovna jako obloha při západu slunka.

Go Daj vzal největší mušli a přiložil ji Sokolíkovi k uchu. Chlapec sebou trhl. Mušle hučela, jako kdyby ještě žila. Ten zvuk připomínal hukot větru ve skalách.

„Tak hučí moře, Sokolíku,“ tvrdil Avar a tvářil se tak pravdivě a samozřejmě, že chlapci nenapadlo, aby mu nevěřil.

„Tak co, pojedeš se mnou?“ naléhal Avar na užaslého Sokolíka.

„Proč jsi připadl zrovna na mne? Nejsem přece Avar...“

To přece nevádí, tvrdil Go Daj. Avarských tažení se pokaždé zúčastňuje množství cizích národů, kterým Avari

vládnou. Minule s nimi táhlo mnoho Chorvatů, žijících na jih od Dunaje. Jsou to také Slované a mluví podobnou řečí jako zdejší lidé, pokud to Go Daj mohl posoudit.

„Jsou však rozumnější než tvoji bratři na Velké řece,“ poznamenal Avar. „Nebouří se proti našemu chakanovi a věrně mu slouží. Však je už ani nepovažujeme za svoje nepřátele...“

„Tebe se moje slova samozřejmě netýkají,“ chvatně dodal Go Daj, když viděl, jak se chlapec zamračil. „Ty smýšlíš jinak, to dobře víme...“

Tato poznámka Sokolíka jaksepatří rozladila. Jak rád by se na Avara rozkřikl, ať se nemýlí. Že nenávidí stepní jezdce zrovna jako ostatní Slované a že jim přeje zkázu, i když ho jeho soukmenovci považují za nespolehlivého člověka. Ale copak mu to mohl říci...?

Namísto toho jen zrudl ve tváři a zaťal pěsti. Jak dlouho jej budou Avari považovat za Kazam Pé, za svého věrného služebníka...?

„Tak se nezlob,“ plácl ho Go Daj přátelsky do zad, protože si Sokolíkovu rozhořčení vykládal po svém.

„Matka by mne asi nepustila, pane,“ vymlouval se Sokolík, kterého ani ve snu nenapadlo, že by měl odejít z domova a připojit se k Avarům.

„To je nerozumná řeč. Nesmí ti překážet ve štěstí,“ naléhal Go Daj. „Nezůstane sama. Bude s ní tvůj bratr. Je starší než ty a zastane více práce...“

„Tak vidíš... Sám říkáš, že jsem ještě malý... Nebudu ti moc platný, pane.“

„Vím, co dělám,“ namítal Go Daj. „Moc by ses mi hodil. Rozumíš koním a na tak dlouhé cestě si i nejlepší zvíře odře nohy nebo zraní hřbet. A jezdec bez koně je jako pták bez křídel...“

To byla upřímná slova. Potěšila Sokolíka rozhodně víc, než kdyby uslyšel z Go Dajových úst, že ho chce mít při sobě, protože si ho obzvlášť oblíbil. Přesto si nedovedl představit, že by opustil matku, domov, svoji řeku...

„Tak co, pojeděš se mnou?“

„Musel bych se nejdříve zeptat matky,“ vymlouval se Sokolík, jen aby získal čas.

Go Daj mu opět začal vypočítávat výhody a bohatství které může získat. I kdyby byzantský císař podepsal novou smlouvu bez boje, bude prý kořist, které se zmocní pleněním měst a vesnic v jeho zemi tak obrovská, že se všichni vrátí domů jako boháči...

KAPITOLA 5

Borka – Jak také lze získat koně – Derkum, zloděj – Krkolomná jízda – Drahocenná výhra

Sokolík se právě chystal k odchodu, když se za srubem ozval dusot koňských kopyt. U ohrady, přiléhající k domku, se objevil štíhlý ryzák, prostrčil hlavu mezerou mezi kládami a láskyplně vrážel čelem do jeho ramene.

„Borko,“ radostně zvolal Sokolík a pohladil koně po šíji,

Go Daj přistoupil k ohradě a začal si se zalíbením prohlížet světle hnědou kobytku. Byl to mladý kůň s krásně řezanou hlavou, na štíhlých vysokých nohách, s malými kopýtky, úzký v bocích, s nádherně klenutým hrudníkem, Netrpělivě frkal nozdrami a hrabal předními kopyty.

„Máš překrásného koně,“ uznale řekl Avar.

„Ano, je to dobré zvíře. Výtečný klusák a velmi učenlivý...,“ přisvědčil Sokolík a laskal se dále s kobytkou, která se k němu pořád lísala.

„Když jsme byli spolu naposled, měl jsi černého hřebce,“ vzpomněl si Avar. „Mohu se, pravda, také mýlit, byl jsem více než čtvrt roku pryč...“

„Máš dobrou paměť,“ přisvědčil Sokolík. „Byl to opravdu černý hřebec, ale už ho nemám. Prodal jsem ho jednomu z vašich jezdců. Nebyl to špatný kůň, ale tady Borce se zdaleka nevyrovnal...“

Go Daj poodešel stranou a prohlížel si dále Sokolíkovu kobytku. Zdálo se, že se mu líbí stále víc.

„To zvíře je z ušlechtilého chovu,“ řekl nakonec obdivně. „To mi můžeš věřit. V koních se vyznám jako málokdo. Zajímalo by mě, kde jsi ho získal.“

„Budeš se divit, pane, ale ten kůň mě nestál takřka vůbec nic. Dostal jsem tu kobytku v zástavu od jednoho z vašich jezdců. Přijel k našemu brodu a chtěl po mně, ať mu půjčím loďku. Potřebuje se prý dostat co nejrychleji dolů po proudu. Byla to podivná žádost, vím. Cizímu člověku se loďka přece nepůjčuje... Přesto jsem se ho zeptal,

co mi dá, jestli mu vyhovím. A tu mi ten jezdec nabídl jako zástavu svého koně. Že si prý do týdne pro něj přijde. Jestli se prý nevrátí, mohu si koně ponechat. Od té chvíle už uběhly takřka tři měsíce, ale ten člověk se u nás ještě neobjevil...“

„To je opravdu podivné,“ prohlížel si Avar dále chlapcova koně. „A nevíš, kdo to byl?“

„Právě na to vzpomínám. Řekl mi své jméno, ale nezapamatoval jsem si je. Člověk se tu setká s tolika cizími lidmi. Ale možná že ho budeš znát. Napadal na nohu a měl nepříjemný zvyk, že do lidí, s kterými právě mluvil, neustále vrážel prstem.“

„Derkum!“ přerušil Avar chlapce.

„Ano, Derkum, tak se jmenoval,“ přisvědčil Sokolík. „Teď si vzpomínám...“

„Tedy Derkum, zloděj...“,“ kroutil Go Daj překvapeně hlavou.

„Proč ho nazýváš zlodějem, pane?“ divil se chlapec.

„Toho už tedy opravdu více neuvidíš,“ pokračoval Go Daj, jako by bylo zbytečné chlapci něco vysvětlovat. „Derkum je už hezkých pár měsíců mrtev...“

„Mrtev?!“

„Ano, mrtev. Co se divíš? Přistihli ho při krádeži a na to je u nás jediný trest. Ukamenovali ho k smrti...“

„Kdo by to do něho řekl...“,“ nevycházel Sokolík pořád ještě z údivu. „Vypadal tak ustrašeně...“

„Kůň je tedy můj,“ dodal, když se vzpamatoval z prvního překvapení.

Go Daj přehlédl zavrčení psa a přehoupl se přes ohradu. Přistoupil ke kobylice a uchopil ji za tlamu. Prohlížel jí pak zuby, zvedal jí nohy a důkladně si prohlížel kopyta a nohy.

„Koupil bych ji,“ obrátil se pak na Sokolíka. „Co za ni chceš?“

„Mou kobyliku? Co tě napadá, pane... Nežlob se, ale tu nikomu neprodám!“

„Nač ti je kůň?“ namítl mu Go Daj. „Tvoje cesta vede od řeky k lesu a zase zpátky. Vždyť se k pořádné jízdě ani nedostaneš... Takový kůň potřebuje, chlapče, prostor, volnou širou step!“

„Naježdíme se spolu dost a dost, vid', Borko?“ usmál se chlapec a pohladil kobyliku po šíji „Nikdo neví, jak se my dva máme rádi...“,“ obrátil se pak k Avarovi.

„Však se domluvíme. Dám ti za ni, co budeš chtít,“ naléhal Go Daj, který se zřejmě domníval, že ho chlapec odmítá jen proto, aby získal za koně co nejvyšší cenu. „Jsem voják a žádný skrblík. Mohu ti nabídnout spoustu věcí, které mají pro tebe větší cenu...“

„Ne, nežlob se, pane. Tohoto koně nedostaneš...“,“ objal chlapec svou kobyliku láskyplně kolem šíje. „A pak, na Borce nedovede jezdit každý...“

„Cože?! To říkáš mně?“ trhl sebou Go Daj a vypadal najednou jako načepýřený kohout. „Já že bych na tvém koni nedovedl jezdit... Slyšet to z úst někoho jiného, nevím, chlapče, nevím...“,“ sáhl si nazlobený Avar na šavli u pasu.

„Nechtěl jsem tě rozhněvat, pane,“ řekl mu Sokolík Smířlivě. „Ale řekl jsem ti pravdu. Když nebudu chtít, nesvede jiný jezdec s Borkou vůbec nic. Stačí pokyn a kobylička ho shodí...“

„Vyved' ji z ohrady!“ posunul si Avar čepici do týlu. „Vsadím svou šavli proti hrstce tvého dřevěného uhlí, že se tvoje kobylička bude chovat jako beránek. Zkrotil jsem už jiné koně...“

Sokolík poznal, že se dopustil chyby. Dotkl se Avara na nejcitlivějším místě, urazil jeho jezdeckou pýchu. Snažil se proto celou věc zamluvit.

„Tobě se to, pane, třebas podaří, ale jiný s ní nesvede vůbec nic,“ začal mu lichotit, ale rozčertěný Avar se už nedal odbýt.

Nebylo tedy vyhnutí, Sokolík musel sázku přijmout. Kdyby Go Daje odmítl, udělal by si z něho nepřítele. Natolik už Avar znal.

Přistoupil tedy ke vrátkům a pustil Borku z ohrady.

„Myslím, že sázka je zbytečná,“ pokusil se chlapec ještě jednou o ústup. „Jestli však chceš, pane, můžeš se na mém koni projet jen tak... Pověš mi aspoň, jestli jsem dobře koupil...“

Go Daj mu však už nevěnoval pozornost. Sňal sedlo se svého koně a přemístil je na Borčin hřbet Pak vsunul kobylice mezi zuby udidlo a zkrátil jí třmeny. Jednal klidně a samozřejmě, byl to zkušený jezdec.

„Smím-li ti radit, pane, odlož bič. Ten Borka nesnáší,“ poznamenal ještě Sokolík, ale Avar ho už neslyšel, protože se v tu chvíli vyšvihl na hřbet koně.

Borka se chovala klidně. Poznala, že ji vede dobrý jezdec, a poddala se okamžitě jeho vůli. Go Daj s ní udělal

několik kroků, pak ji pobídl do klusu. Nakonec se dal tryskem k Hadí rokli. Tam, kde cesta tvořila zákrut, obrátil Avar koně a vrátil se k přívozu.

„Tak co, poslouchá mě, nebo ne?“ usmál se Go Daj samolibě na chlapce. „Tvoje slova zůstala zřejmě bez účinku... Jinak to je skvělý kůň...“

„Ještě jsem nic neřekl, pane,“ ohradil se Sokolík. „Jestli však chceš, abych ti ukázal, co Borka dovede, můžeme ti to předvést...“, dodal chlapec maličko dotčeně. „Jen se dobře drž!“

„Borka!“ zavolal Sokolík a zatleskal rukama. Kobylka se rázem zastavila a zastříhala ušima.

„Pozor, pane!“ vykřikl Sokolík a třikrát za sebou vysoce hvízdal.

V tu chvíli se s Borkou stala podivná změna. Nahrabila hřbet a vymrštila se do vzduchu. Pak se narovнала a dopadla všemi čtyřmi prudce k zemi.

Go Daj byl vynikající jezdec a Sokolík ho navíc předem varoval. Byl tedy připraven na úskok a to mu umožnilo, že se v prvním okamžiku jakžtakž udržel v sedle.

Potom se však dopustil veliké chyby. Zvedl svůj jezdecký bič a švihl Borku několikrát přes boky. V první chvíli se zdálo, že bude mít úspěch. To však trvalo jen krátce.

Kobylka vztekle zastříhala ušima a začala řádit. Provedla několik skoků za sebou, jeden záludnější než druhý. Než se Avar nadál, ocitl se vysoko nad sedlem. Držel se pořád ještě otěží, to mu však nebylo moc platné. Borka uskočila do strany, jednou, dvakrát, pak vyhodila zadníma – a jezdec se válel v prachu.

Sokolík přiskočil ke Go Dajovi, aby mu pomohl na nohy a třeba si ho trochu usmířil. Avar však byl tak rozhořčen svým nezdarem, že se nedal ničím uchlácholit. Chtěl naopak po Sokolíkovi, aby mohl svůj pokus zopakovat.

„Ne, nic se neboj!“ okřikl Sokolíka, když ho chlapec chtěl odradit od jeho počínání. „Už budu chytřejší, už se jí bičem ani nedotknu...“

Sokolík ho znovu varoval, ale byla to marná snaha. Avar se už sápal do sedla.

Borka tu stála jako neškodný beránek. Chovala se klidně, jako by nejezdila s nikým jiným než s Go Dajem. Avar s ní dvakrát objel kolem přívozu, pořád ve střehu, co se bude dít. Když však Sokolík stále mlčel, obrátil se ze sedla na něho a zvolal: „Proč nepískáš?!“

„Předvedu ti něco jiného, pane,“ zasmál se chlapec šibalsky. „Ale pamatuj, že jsem tě varoval!“

Hned nato zatleskal čtyřikrát do dlaní. A tu předvedla Borka svému netrpělivému jezdcovi zcela nový kousek.

Vrhla se k zemi a začala se válet v trávě. Go Daj měl taktak čas vyskočit ze sedla a odskočit na bok, aby se nedostal pod její tělo.

Sokolík litoval, že se dal strhnout k takovéto nepředloženosti. Očekával, že Avar teď začne zuřit a že se mu nějak pomstí. Namísto toho se však Go Daj postavil před koně a začal se nadšeně tlouci do stehén.

„No tohle je kůň... No tohle je kůň...!“ vykřikoval, jako by se dožil bůhvíjaké radosti. „Řekni, co za něj chceš, určitě se domluvíme!“

Sokolík se však nedal přemluvit k prodeji. Dokazoval Avarovi do omrzení, že on a Borka patří k sobě a že by jeho kobylka u jiného asi zašla steskem.

„Pak se nedá opravdu nic dělat,“ řekl Go Daj otráveně a sňal Borce sedlo. „O jedno tě však prosím. Kdyby ses přece jen někdy rozhodl koně prodat, nezapomeň na mne!“

Sokolík mu to s klidným srdcem slíbil. Pak odvedl Borku zpátky do ohrady. Když se vracel, přistoupil Go Daj k němu a odpásal si šavli.

„Tu zbraň si nech. Nikdo nebude moci Go Dajovi předhazovat, že nedovede držet slovo!“

Sokolík se tak drahocennému daru bránil, ale Avar byl neústupný. Nakonec musel chlapec šavli přijmout.

„Kdoví k čemu se ti bude hodit,“ pohladil naposled Avar svou šavli. „Snad se nakonec rozhodneš jinak a rozjedeš se s námi na Byzanc...“

Sokolík si zvědavě prohlížel šavli, kterou na Avarovi vyhrál. Byla to opravdu dobrá zbraň. Čepel byla z ocele, rukověť byla vykládána stříbrem. Než však stačil za ni Avarovi poděkovat, vyšvihl se Go Daj na svého koně a zmizel v soutěsce.

„Dal jsi mu tedy za vyučenou...“, uvítal Sokolíka se smíchem bratr Jech, který pozoroval celý výjev z okna jejich srubu. „Já bych ale toho chlapíka zbytečně nedráždil. Dnes je s tebou zadobře, zítra tě bude nenávidět...“

„Co ti vůbec chtěl?“ zeptala se maminka, která chystala u krbu večeři.

„Přemlouval mne, abych se vydal s Avary na válečné tažení proti Byzanci...“

„Kam?“ ptala se matka, která to jméno slyšela v životě snad poprvé.
„Na Byzanc. Je to daleko od nás, na jihu... Až u moře...“, začal Sokolík vysvětlovat.
„Na válečné tažení... Zase jedou někam loupit,“ řekla matka rozhořčeně. „Nestačí jim, když drancují naši zem. Ať je Perun potrestá...“
„Go Daj potřebuje někoho, kdo by se mu staral o koně,“ pokračoval Sokolík. „Ale řekl jsem mu jasně, že nikam nepojedu...“

KAPITOLA 6

Ve srubu – Domácí bůžkové – Památka na otce – Vzpomínání – Noční host

Sokolík usedl s matkou a bratrem ke stolu, aby povečeřel. Jedli podle svého zvyku tiše a soustředěně. Teprve po večeři se rozpovídali o tom, co dnes prožili.

Srub byl teplý a útulný. Na stěně visela louč, v krbu hučel oheň. Občas ho vítr, který hvízdal ve skalách, srazil k zemi a tu vyšlehly jeho jazyky do místnosti a rudě osvětlily bezprostřední okolí krbu. Do tmavých koutů však světlo neproniklo.

V ten večer nebyla s Jechem žádná řeč. Byl po celodenní práci na přívoze unaven, zíval a šel si hned po večeři přichystat lože. Zato Sokolíkovi se dnes nechtělo spát. Sedl si ke krbu a prohlížel si ve světle plamenů se zalíbením šavli, kterou vyhrál na Avarovi.

„Odkud ji máš?“ probudil se teď také Jech k životu. Vzal šavli do ruky, několikrát ji potěžkal a zevrubně si ji prohlížel. Líbilo se mu na ní především stříbrné vykládání rukověti.

„Avaři mají výtečné zbraně, žádný div, že nás porazili,“ mínil a přistoupil pak k výklenku u schodů, kterými se šlo na půdu.

„Ale přesto bych ji nevyměnil za naši širočinu,“ vytáhl pak z výklenku hrozivě vyhlížející sekeru. Měla dvojsečnou hlavu a tmavé, věkem ohlazené topůrko.

Ne, tuto zbraň by Sokolík nevyměnil za deset šavlí. Byla to válečná sekera, památka na otce. Opatrovali ji s nevšední péčí. Tuto zbraň si zhotovil jejich praděd a dědili ji synové. Však měla také vyhražené místo ve výklenku, kde stáli domácí bůžci. Byly to zamračeně vypadající sošky z lipového dřeva, které si v jejich rodě předávali z pokolení na pokolení.

Některé z nich byly zčernalé věkem, jiné ještě mladé, ze světlého dřeva. Ty vyřezal praděd, který postavil také jejich srub u přívozu. Pocházel z rodu vážených žreců, kněží boha Radegasta, kterému byl přívoz zasvěcen, a vyznal se v mnoha tajemných věcech.

Nad ostřím širočiny se jasně rýsoval znak jejich rodu. Hlava sokola s mohutným ohnutým zobanem. Toto znamení bylo vyryté také na přezce širokého koženého pásu, který nosil Sokolík kolem beder. Pás patřil otci, teď ho používal syn.

Na otce si Sokolík pamatoval jen matně. V jeho představě to byl vysoký ramenatý muž. Byl tak silný a statečný, že se o něm vypravovaly hotové báchorky. Vždyť zrovna na jaře onoho nešťastného roku, kdy sem vtrhli Avaři a zmocnili se jejich přívozu, ubil otec mohutného vlka, který se jednou v noci neprozřetelně prodral do jejich chléva.

„Zmocnil se ho holýma rukama!“ vyprávěla matka pokaždé se zářícími zraky.

Otec uslyšel k ránu zděšené bučení kravky. Sel se podívat do stáje, co ji vystrašilo, a stál najednou tváří v tvář obrovskému vlku-samotáři, kterého vyhnal z lesa hlad.

Ale otec se ho nezalekl. Vrhł se na překvapeného vlka, uchopil ho za chřtán a přitiskl si ho k hrudi. Nic nepomohly vlku jeho strašidelné tesáky, nic mu nepomohla jeho síla. Otec ho přivlekl do srubu a ubil ho tu širočinou. Však kožich šedého lupiče zdobil dodnes lože obou chlapců...

Byl to hrdinský čin, bezesporu. Když se však o něm někdo zmínil, mávl otec jenom rukou. Kolik on už zabil vlků...

A o takovém člověku chce někdo tvrdit, že se stal zrádcem... že vydal přívoz Avarům jenom tak, bez boje, říkal si Sokolík vzrušeně. Otcova širočina a vlčí kožešina na jejich loži byly hmatatelným důkazem, jaký to byl chlap. Ale co už člověk svede proti lidské zlobě a zlým řečem...

Ticho v kuchyni teď přerušila matka, která sundala se stěny dřevěné vědro, aby ještě zašla pro vodu. Sokolík se

zvedl od krbu a vzal jí nádobu z ruky, že skočí ke studánce pro vodu sám.

Venku už byla tma. Obloha nad srubem byla poseta hvězdami. Sokolík se chvíli rozhlížel po nebi. Tisíce ohnivých bodů a mezi nimi Mléčná dráha. Ten pohled ho okouzлил. Těsně nad nejvyšší skálou se na něho díval Velký vůz. Tam, kde stezka ústila do Hadí rokle, se blýskalo dlouhé souhvězdí, které chlapec nedovedl pojmenovat. Avari je nazývali Uzdou Stříbrné klisny. Ti však viděli ve všem koně, jiné božstvo snad ani neznali...

At' si je uctívají. Jeho Borce se žádný z jejich koní nevyrovná, usmál se chlapec tiše. Pak se mu vynořil v mysli souboj, který svedl Go Daj a jeho Borka, a znovu se pousmál. – Jestlipak se na něho teď nebude Go Daj zlobit? Je to vlivný muž a nebylo by dobré udělat si z něho nepřítele. Ale co, vždyť ho varoval...

Studánka byla ukryta pod stromy. Panovala tu nejčernější tma. Sokolík nastrčil ruce, aby nevrazil do kmenů. Byl teď rád, že nedovolil matce vyjít z domu. Bála se noci, i když se k tomu nepřiznávala.

Nebylo se však čemu divit. V noci se ze skal ozývalo tolik podivných hlasů, že se sem báli chodit i muži. A netýkalo se to jenom noci. I za bílého dne tu lidé propadali zvláštní bázni. Když tudy například projížděli avarští jezdcí, švihli pokaždé do koní, aby se dostali co nejrychleji přes ponuru soutěsku do volného kraje.

Ale strach, který se na těchto pochmurných místech zmocňoval kolemjdoucích, měl také svoje výhody. Protože se lidé neodvažovali do skal, nikdo z nich je pořádně neznal. Jinak by tu objevili sotva znatelné stezky, kterými bylo možné nepozorovaně proniknout z avarského předmostí na území Moravanů a opatřit si tam třeba sůl nebo jiné zboží, jehož se na území Avarů nejednou nedostávalo.

Ztracených chodníků se však dalo využít taky jinak. Stalo se už mnohokrát, že Sokolík po nich převedl vesničany z druhé strany Velké řeky na svobodné území.

Zrovna letos prokázal tu službu vladykovi z Malého Újezda. Schovával se, chudák, dlouhé měsíce v lesích. Živil se lesními plody a zeslábl na smrt. Hrozila mu zkáza, protože Avari vypsalí na jeho dopadení velkou odměnu.

Za takovou službu Sokolík nikdy nic nevzal. Byl totiž přesvědčen, že si za ni vykoupí cestu mezi Moravany. Byla to však marná útěcha. Nevykoupil si za svou obětavost od nich ani vděčnost, ani odpuštění...

Ve skalách zahoukal výr. Nebo to snad byl hlas lesního muže, který měl spadeno na osamělého poutníka?

Sokolík zadržel na několik vteřin dech a udělal nad hlavou tři veliké kruhy. Ten pohyb obvykle stačil, aby člověk zahlídl d'asa, hejkala nebo jiného zlého ducha, který mu ukládal o život.

Houkání se však ozývalo dál. Šlo přece jen o výra. Chlapec se dal rychlým krokem ke srubu, když tu ze tmy na něho zavolal další hlas:

„Jechu...,“ slyšel Sokolík docela zřetelně za svými zády.

Chlapec se strašně ulekl. Po zádech mu projel mráz a vědro s vodou mu div nevyklouzlo z ruky. Zastavil se v očekávání toho nejhoršího a srdce mu bušilo až někde v hrdle. Ale pořád se nic nedělo. A co, jestli na mne volá živý člověk, blýsklo mu hlavou.

„Jsem Sokolík, ne Jech...,“ vypravil ze sebe nejistě. „Co by sis přál?“

Neznámý mu však neodpověděl. Sokolík vteřinku počkal a opakoval svoji otázku. Ani teď se mu nedostalo odpovědi. To bylo opravdu podivné.

„V noci nesmíme převážet přes řeku...,“ dodal ještě, aby tak upozornil neznámého na zákaz, který Avari vydali teprve nedávno, ale který byl všem lidem v okolí dostatečně znám.

„Nemusíš si dělat starosti, nechci přes řeku...,“ ozvalo se ze tmy.

Pak se zpod stromů odlepil temný stín a posunul se ke srubu. Chlapec otevřel přístavek, vedoucí k chýši, aby mohl zavolat o pomoc, bude-li toho zapotřebí.

Ale neznámý mu zastoupil cestu a odstrčil ho od prahu. Hned nato se vedral do místnosti.

Matka, která pořád ještě něco kutila u krbu, zvedla překvapeně hlavu. Také Jech se postavil na pelest postele a hleděl užasle na příchozího.

„Neklane, bratře, kde se tu bereš?!“ vyskočila matka z třínožky. V příštím okamžiku přiskočila k cizinci a srdečně ho objala.

KAPITOLA 7

Nečekaná návštěva – Strýc Neklan prosí o pomoc – Stezka ve skalách – Další návštěvníci

Ted' poznal také Sokolík v neznámém svého strýce. Naposled ho sice viděl před několika lety, ale strýc Neklan se moc nezměnil. Byl menší, zavalité postavy, živých, jiskrných pohybů, tváře mu lemoval černý vous, zato na hlavě měl velikou pleš.

Usmíval se pořád na matku, držel ji kolem ramen a měl nesmírnou radost, že ji opět vidí. Když se s ní uvítal, obrátil se k Jechovi, vzal ho do náruče a přitiskl si ho k sobě.

„Tebe bych už nepoznal,“ podíval se pak zpytavě na Sokolíka. „Vyrostl jsi, zesílil, je z tebe už veliký hoch...“

„Když jsem tě, strýčku, uslyšel ze tmy poprvé, bál jsem se, že to na mne volá lesní muž...,“ přiznal se Sokolík zahanbeně.

„Co, lesní muž... Spíše skalní,“ odvětil strýc s úsměvem. „Ležel jsem totiž ve vašich skalách už od rána, než jsem se odvážil přiblížit se k přívozu.“

„Co tě k nám vede, bratře?“ zeptala se matka a přitáhla si ho ke stolu. Než se host pořádně usadil, odskočila matka do přístřešku a přinesla na stůl pecen žitného chleba a kus slaniny. Jecha pak poslala do sklepa, aby přinesl džbán medoviny.

„Jak vidím, jde život na přívoze postaru...,“ ukrojil si strýc Neklan chleba, aniž by odpověděl na matčinu otázku.

„Jde a nejde...,“ vyhýbavě poznamenala matka a nutila strýce do jídla.

Ten se nedal moc pobízet. Chutnalo mu znamenitě. Snědl večeři a požádal ještě o trochu medoviny. Bylo vidět, že dlouhou cestou vyhladověl, a hlavně žízeň že měl pořádnou.

„Zalezli jsme do křoví a ani jsme nedutali, abychom na sebe neupozornili...,“ řekl strýc

„Zalezli?“ opakovala po něm matka. „Nepřijel jsi tedy sám?“

„Přijel a nepřijel...,“ vyhnul se strýc Neklan přímé odpovědi stejným způsobem, jak to před chvílí udělala matka.

„Všechno vám vysvětlím, jen se tu trochu porozhlídnu,“ dodal a objal zraky celou místnost.

„Opravdu, nic se tu nezměnilo... Až na to, že...,“ odmlčel se strýc a napil se ze džbánu.

Až na to, že zde žijete bez otce, doplnil si Sokolík nedořečenou větu. Matka neproněsala ani slova, také Jech se neozval. Ale jejich mlčení bylo výmluvnější než záplava slov.

„Pořád ho tu vidím, statného a vysokého, i s tou jeho širočinou,“ přistoupil strýc k výklenku, kde stála opřena otcova válečná sekera.

„Ta šavle tu však nebývala.“ všiml si ted' zbraně, kterou tam Sokolík před chvílí položil.

„Ne, ta tam nebývala,“ odpověděla matka o poznání chladnějším hlasem.

„To je moje šavle,“ ozval se Sokolík.

„Pěkná zbraň,“ pokyvoval strýc Neklan hlavou a vzal šavli do ruky. Prohlížel si její ostří, pak rukověť, nakonec jí švihl do vzduchu. „Avarská, jak vidím...,“ dodal tiše.

Strýcova slova zněla jako výtka, všichni to tak cítili. Ačkoli Sokolík neměl žádný důvod se za něco stydět, zrudl přesto ve tváři.

„Ano, je to avarská zbraň...,“ přisvědčila matka vzdorně. Všimla si, jak se Sokolíkovi žene červeně do spánků a přišla mu na pomoc

„Tak, tak...,“ mračil se strýc Neklan dále, když všichni mlčeli. „Slyšel jsem, že ses také přiučil jejich řeči...,“ obrátil se pak na Sokolíka.

„Přiučil,“ potvrdil chlapec.

„Pracuje přece na přívoze a stýká se denně s Avary,“ ozvala se opět matka. „Co je tedy na tom divného, že pochytí leccos z jejich řeči...“

„Chceš-li s vlky žít...,“ ozval se teď Jech. „Ostatně, není to naše vina.“ dodal jízlivě a zle se podíval na strýce Neklana.

Strýc se díval do koutku místnosti a pokyvoval hlavou, jako by nechtě uznával jejich důvody.

„Nebo jsi k nám snad přijel s pozváním, abychom se nastěhovali do tvé vsi?“ řekla matka bojovně. Její hlas chtěl znít výsměšně, ale ozvaly se v něm slzy.

„I tak by se to snad dalo říci...,“ odpověděl jí strýc zase vyhýbavě.

Matka se zarazila.

„Jak tomu máme rozumět?“

„Nevím, jak bych začal...,“ řekl strýc Neklan opatrně. „Jde totiž o nesmírně vážnou věc...“

Odmklčel se a napil se medoviny, jako by chtěl získat čas

„O jakou věc?“ pobídla ho matka. „Jsi samá narážka...“

„Nevěřil jsem nikdy, že tvůj muž byl zrádce, to přece víš, i když jsem kvůli tomu měl moc nepříjemností...“ začal strýc hladit Reka, který se kupodivu této důvěrnosti vůbec nebránil.

„Nechci drásat staré rány, rozuměj...,“ dodal rychle, když viděl, jak matka při jeho slovech zbledla.

„Je mi velmi líto, že jsem o tom nepřesvědčil také ostatní,“ pokračoval. „V poslední době však prošlo naší vesnicí několik ubožáků z druhé strany Velké řeky. Byl mezi nimi také vladyka z Malého Újezda, můj dobrý známý. Svěřil se mi, že mu pomohl ke svobodě tady tvůj syn. Měl pro něho jen slova chvály a uznání...“ Strýc Neklan se obrátil k chlapci. „Jakže ti říkají?“

„Sokolík...“

„Sokolík... Po otci. Už si vlastně vzpomínám... Myslím si, že by tě teď naši lidé z vesnice už nevyhnali,“ řekl se smutným úsměvem.

„Proč nám to všechno říkáš?“ zeptala se ho matka. Dívala se přísně na strýce, byla bledá ve tváři a dalo jí práci ovládnout svoje rozrušení.

„Přesvědčuji kdekoho, že vám strašně ublížili. A není málo těch, co už změnili svůj soud...“

„Přišel jsi k nám jen proto, abys nám to vyřídil?“ přerušila ho matka.

„Ne, proto jsem nepřišel, ačkoli si myslím, že by vás to mělo zajímat... Chtěl jsem vás požádat o službu... Není to obyčejná věc, to jsem vám už řekl. Jestli mi však pomůžete, mohu se vám zaručit, že si vás budou opět vážit, jak tomu bylo předtím. Nikdo vám pak nezkříví na hlavě vlas.“

„Proč pořád ty tajnosti?“ přerušila ho matka. „Povíš nám konečně, co po nás chceš?“

„Hned ti to řeknu. Ale slib mi, že mne neprozradíš, i kdybyste mi nemohli vyhovět...“

„Nám se, maminko, jak vidíš, pořád moc nevěří...,“ rozmrzele se ozval Jech.

„Potřebuji převést několik lidí na území Polanů!“ řekl jim konečně strýc.

„Na území Polanů? To je přece daleko...,“ namítla matka.

„Ani ne...,“ míní strýc. „Nepotřebuji ostatně, abyste mne zavedli až k nim. Víím, že skalami vede stezka, po které se můžeme dostat nepozorovaně ke svému cíli. Cestu podél řeky nám přece proťali Avaři...“

„Znám tu stezku!“ vyhrkl Sokolík. „Ale dnes po ní už nikdo nechodí. Kdovíjak vypadá...“

Sokolík znal ve skalách každý kout. Jako malý chlapec tam proslídil všechna místa. Chodil sem trhat vzácné květiny, občas sem zabloudil i na lov. V posledních letech tam však chodil nerad. Říkalo se, že ve skalách straší, a kdekdo se jim vyhýbal.

Chodníčkem, o kterém se zmiňoval strýc Neklan, už prošel několikrát. Vedl až k hranici avarského předmostí. Stezku nikdo neudržoval, takže se místy ztrácela. Vedla nejdříve pralesem, protínala pole balvanů a křížila také močál, do kterého bylo nebezpečné vkročit. Po stranách stezky se totiž táhlo rašeliniště, které se rozestupovalo pod nohama. Před lety tam přišel o život nějaký pastýř. Sešel ze stezky, zapadl do močálu a bahno se mu zavřelo nad hlavou.

Chodník nakonec vyústil na širokou cestu, která vedla do hornatého kraje Polanů. Dobrý chodec tu vzdálenost urazil za dva dny. Na stezce však bylo mnoho úseků, kde se dalo jet na koni, čímž se cesta pochopitelně podstatně zkracovala.

„Dokázal bys nás po ní převést?“ zeptal se strýc Neklan Sokolíka.

„Myslím, že ano,“ přisvědčil chlapec. „Na hranicích Polanů bychom však museli být moc opatrní. Občas tam projíždějí hlídky Avarů...“

„Mně postačí, když nás dovedeš k Jestřábí skále,“ přerušil ho strýc Neklan. „Další cestu už znám... Říkáš tedy, že bys to dokázal?“

„Určitě. Kolik vás je?“

„Čtyři. Hned vám je představím...“

Strýc Neklan vyšel ze srubu. Před vchodem přiložil ruce k ústům a zahoukal. Ze skal se vzápětí ozvala odpověď. Hned nato se na druhé straně soutěsky uvolnilo několik kamínků. Pak se ozvaly něčí kroky. Ze tmy se vynořily tři stíny. Překročily cestu a vklouzly do srubu.

KAPITOLA 8

Kdo jsou noví hosté... – Noc plná neklidu – Ráno nad řekou – Lov na sumce – Pomoc v poslední chvíli – Jak získat přítele

Když se Sokolík probudil, byla venku ještě tma. Ať se však snažil jak chtěl, do rána už neusnul. Hlavou mu pořád letěly vzpomínky na včerejší den, plný vzrušení. Na nenadálý příchod strýce Neklana, na Moravany, kteří ho provázeli, na úkol, který ho čekal.

O strýcových průvodcích se toho Sokolík moc nedozvěděl. Nejstaršího z nich nazýval strýc Neklan vladykou a choval se k němu velmi uctivě. Byl to vážný, takřka zamračený muž, který toho moc nenamluvil. Další dva jejich hosté byli zřejmě jeho děti. Mladší z nich, říkali, mu Bušek, byl asi čtrnáctiletý chlapec tmavých vlasů a nápadně modrých očí. Poseděl s nimi v kuchyni, zatímco jeho bratr, štíhlý a unaveně vypadající mladík, odešel hned po příchodu na půdu, kde mu matka uchystala lože.

„Ty bys tedy byl ochoten převést nás na území Polanů?“ zeptal se vladyka Sokolíka.

Chlapec mlčky přikývl.

„Nikdy ti to nezapomenem,“ řekl vladyka. „Neklan nám už vypravoval, co smutného vás potkalo...,“ obrátil se pak na matku.

Matka sklonila hlavu, ale neodpověděla.

„Přičiním se, aby vás napříště posuzovali podle vašich činů, a ne podle domněnek, pro které chybí důkazy,“ řekl vladyka vážně.

Namísto odpovědi vyzvala matka vladyku a jeho syna, aby s nimi povečeřeli.

„Kdy bychom měli podle tvého názoru vyrazit?“ obrátil se vladyka na Sokolíka.

„Za svítání,“ mínil chlapec. „To bude naše cesta nejbezpečnější.“

„Za svítání... Nevím, zda to půjde,“ řekl vladyka starostlivě. „Jeden z nás na cestě onemocněl,“ ukázal na půdu. „Nic vážného to, doufám, nebude. Přesto se bude muset zotavit...“

„Pak by snad bylo nejlepší, kdybyste strávili den u nás a vyrazili až pozítří,“ vložila se mezi ně matka. „Na půdě budete zcela bezpeční...“

Všichni s jejím návrhem souhlasili. Sokolík se uložil na lože z kožešin v rohu kuchyně, kam si k němu lehl také Jech. Strýc Neklan vystoupil s vladykou a Buškem do podkroví. Matka je znovu ujistila, že se nemusejí ničeho bát. Bušek snad bude moci ráno sejít z půdy a strávit den ve srubu. Tak mladého chlapce si tu nikdo nevšimne...

Sokolík přemýšlel neustále o cestě, která je čeká. Otáčel se z boku na bok, ale spánek nepřicházel. Pak to už na loži nevydržel. Napil se z vědra vody a vyšel před srub.

Noc se měnila v den. Nad řekou ležely husté bílé páry, obloha na východě zjasněla světle zeleným pruhem.

Chladný vzduch byl plný lesní vůně, v křoví se rozezpívali první ptáci. Všechno nasvědčovalo tomu, že budou mít pro svou cestu krásné počasí.

Když se Sokolík vrátil do chýše, zavržaly mu nad hlavou schody. Byl to Bušek. Protahoval se v ramenou, dlouze zívá a usmál se pak na Sokolíka.

„Jsem, jak vidíš, už také vzhůru,“ řekl. „Slyšel jsem tě chodit po kuchyni a rozhodl jsem se, že vstanu. Co tu jen budu celý den dělat? Já to, myslím, ani nevydržím...“

„Jestli chceš, můžeš se mnou do lesa,“ navrhl mu Sokolík. „Budu tam pálit milíře. Nikdo nás nepotká...“

Bušek okamžitě souhlasil. Řekl jen, že napřed zaběhne za otcem, říci mu, kam jde. Vyběhl rychle na schody a byl za chvíli zpátky.

Sokolík vložil do brašny bochník chleba a ukrojil pro každého kus uzeného masa. Pak nalil do hliněného džbánu kyselého mléka a vyrazil s Buškem ze srubu.

Šli chodníčkem podél řeky, nad hlavou jim šuměl les, široko daleko nebylo vidět člověka. Mlhu nad řekou již odvanul vítr, u nohou se jim černala hluboká tůň.

„Včera jsem tu zahlédl takového sumce,“ roztáhl Sokolík ruce.

Ta zpráva udělala na Buška silný dojem. Každou chvilku se zastavil, podíval se na řeku a zeptal se Sokolíka, jestli chodí často na ryby.

„Chodím... Jestli chceš, můžeme se i teď pokusit o štěstí... Uděláme pak v lese ohníček a ryby si na něm upečeme...“

Bušek nadšeně souhlasil. Chlapci vytáhli z křoví loďku, Sokolík přichystal návnadu. Řeka protékala v těchto místech lesem a vytvářela dlouhé slepé rameno. Na břehu rostla vrbina, takže na chlapce tu nikdo neviděl.

Sokolík se sehnul do loďky a vytáhl ze škvíry mezi deskami udici, tenký provázek z lýka s háčkem na konci. Připevnil na něj kousek uzeného masa a podal udici Buškovi. Pak vypluli na vodu.

Bušek si omotal šňůru kolem zápěstí a hodil návnadu daleko do řeky. Seděli pak v loďce dobrou hodinu, ale lovecké štěstí se jim vyhýbalo. Mezitím vyšlo slunce. Rozehnalo poslední cáry mlhy, svět celý ozlátl, ptačího zpěvu přibýlo. Najednou se tu však objevilo plno ovádů. Byli dotěrní, bzučeli jim kolem hlavy, sedali na krk a na nohy a píchali tak nemilosrdně, že to chlapci nevydrželi.

Bušek se po nich několikrát ohnal, provedl to však s takovou vervou, že se loďka rozkymácela. Teď už nemělo smysl déle tu zůstávat.

„Myslím, že se vrátíme,“ chopil se Sokolík vesla.

Obrátili loďku ke břehu, když tu se stala nečekaná věc. Šňůra, kterou si Bušek omotal kolem zápěstí, se najednou napjala jako struna.

„Pozor!“ vykřikl Sokolík.

Poznal, že se do návnady zakousl sumec, ačkoli s tou možností už vůbec nepočítal.

Musel to být pořádný kus. Trhl totiž udicí, až pohnul člunem. Na takový nápor nebyl Bušek vůbec připraven.

Zašermoval rukama, ztratil však rovnováhu a přepadl přes okraj člunu. Voda vysoko vystříkla, chlapec zmizel pod hladinou.

Sokolík si okamžitě uvědomil, že jde o život. Na vodě se vytvořil vír, ale Bušek se neobjevil nad hladinou. Nebyl zřejmě s to uvolnit se zápěstí provaz, který ho poutal k obrovské rybě.

Sokolík počkal ještě vteřinu. Jeho přítel se ocitl ve smrtelném nebezpečí. Nebylo už možná ztrácet čas.

Shodil se sebe halenu, vytáhl z pochvy nůž a vrhl se střemhlav za Buškem.

Voda byla tak studená, že mu v první chvíli vyrazila dech. Ponořil se, jak uměl nejhlouběji, ale Buška nenašel. Voda byla kalná a několik sáhů pod hladinou vládla černá tma.

Štěstí mu však přálo. Když se ponořil do řeky podruhé, narazil obličejem na šňůru a špičkou nohy zavadil o něco velkého, měkkého. Podle hmatu poznal, že je to Bušek. Uchopil šňůru pevně do ruky a přetáhl ji loveckým nožem. Sestoupil ještě níže, objal Buška kolem pasu a pomohl mu nad vodu.

Byl nejvyšší čas. Bušek se dostal s vypětím posledních sil nad hladinu. Uchopil se okraje loďky, lapal po dechu, pak se prudce rozkašlal. Ani teď ho Sokolík nepustil z objetí. Pomohl mu do člunu a vyšplhal se pak za ním. Potom zamířil ke břehu.

Když vystoupili z člunu, usedl Bušek na balvan a díval se kolem sebe jako bez duše. Byl jaksepatří vyveden z míry, nakonec se rozplakal.

„Nebytí tebe, zůstal jsem pod vodou...,“ otrásl se zimomřivě. Vypadal ustrašeně a třel si bůhvíproč neustále pravé lýtko.

„Pojď, uděláme oheň a usušíme si šaty,“ vyzval ho Sokolík a zamířil do lesa. Doufal, že se tu Bušek brzy uklidní.

Chlapec tu však seděl, jako kdyby ho neslyšel.

„Kdybys nebyl za mnou skočil...“

„Už na to nemysli,“ domlouval mu Sokolík. „Jen když všechno dobře dopadlo...“

Seděli pak u ohně a čekali, až jim uschnou šaty. Bušek se natáhl na trávník a zavřel oči.

„Přál bych si mít bratra, jako jsi ty...“, řekl pak tiše. „Když si představím...“
„Nejlíp bude, když o našem dobrodružství pomlčíš“, přerušil ho Sokolík. „Vystrašili bychom jen zbytečně tvého otce.“
„Až se vrátíš mezi nás, musíš bydlet v našem dvorci...“, pokračoval Bušek. „Slibuji ti, že ti budu navždy věrným přítelem...“
Něco podobného Sokolíkovi ještě nikdo neřekl. Ta slavnostní slova ho přivedla do podivných rozpaků. Podíval se rychle po Buškovi. Chlapec už měl zase oči plné slz.
„Ukáži ti, jak se staví milíř“, řekl Buškovi, aby ho přivedl na jiné myšlenky. A taky aby sebe zbavil trapných rozpaků.

KAPITOLA 9

Samé tajemství – Sokolík by se rád dozvěděl víc – Přísaha – Kupec zvaný Sámo – Kmeny se bouří

V ten den již chlapci moc milířů nenapálili. Byli ranní příhodou tak rozrušeni, že nebyli s to soustředit se na práci. Posedávali tedy jen u ohně, dívali se do plamenů, občas přiložili na ohniště suchou větev, kterou si přitáhli z lesa.

Sokolík vyprávěl Buškovi o životě na Velké řece, o kupcích, kteří tu proplouvají, o hrinku stepních jezdců.

Chlapec se zas rozpovídal o jejich dvorci a o vesnici, v které žil. Bavili se samozřejmě také o cestě, která je zítra čeká. Sokolík by se byl rád dozvěděl, proč se vladyka vydává do země Polanů, ale Bušek se pokaždé vyhnul přímé odpovědi. Prozradil mu jen, že odtamtud pocházela jejich zemřelá matka.

„Kdy se budete vracet?“ zeptal se ho Sokolík. „Mám na vás opět počkat u Jestřábí skály?“

Ani tentokrát se mu nedostalo uspokojující odpovědi.

„Ty si asi říkáš, že se k tobě nechováme správně, vid’?“ podíval se na něho Bušek rozpačitě. „Vydáváš se kvůli nám do nebezpečí a my máme před tebou samá tajemství...“

„Ne, ne, určitě ne,“ ohradil se Sokolík, ale v duchu se káral, že nemluví pravdu. „Máš pro to jistě svoje důvody...“

„Mám,“ potvrdil Bušek. „Musel jsem otci slíbit, že nikomu neprozradím, proč jedeme k Polanům... Myslím si taky, že až se budeme vracet, nebudeme už nikoho potřebovat...“, dodal, jako by si chtěl Sokolíka svou odpovědí usmířit.

Nebudeme nikoho potřebovat, až se budeme vracet... Zás taková podivná řeč. Sokolík se však opanoval a od této chvíle se Buška už na nic neptal.

Chlapec však vycítil, že Sokolík je rozladěný. Nevěděl najednou, o čem mluvit, a bylo mu vidět na očích, že by se nejraději vrátil domů.

Pracovali spolu mlčky, ale Bušek to nevydržel.

„Nezlob se na mne,“ ozval se po chvíli. „A nemysli, že otec zapomene, co jsi pro něho udělal. Bude tě určitě ještě potřebovat. A nejen tebe. Říkal, že kníže Sámo počítá s každým věrným Slovanem...“

„Kníže Sámo?“ opakoval po něm Sokolík. „Kdo to je, ten tvůj kníže Sámo?“

Bušek se zarazil. Uvědomil si zřejmě, že řekl více, než směl.

„Přísahěj, Sokolíku, že neprozradíš nic z toho, co ses ode mne dozvěděl... Mrzí mě, že jsem si nedal pozor na jazyk, i když ti věřím jako vlastnímu bratru...“

„Dovedu mlčet... Mne se bát nemusíš,“ odpověděl Sokolík trochu dotčeně.

„Nic jsem ti neřekl... Nic jsi neslyšel,“ začal Bušek zase tajnůstkářsky. „Poprosím otce, aby se před knížetem zmínil o tvých zásluhách. Sámo je jistě ocení...“

Sámo... Sámo... Už zase to podivné jméno. Znal člověka, který se tak jmenoval, byl to však cizinec, který neměl s vladykou a Slovaný nic společného...

„Řekl jsi Sámo...“, zeptal se Buška pro jistotu. „Není to ten kupec?“

„Ano. Už jsi o něm tedy také slyšel...“

„Znám ho velmi dobře, jako všechny kupce, kteří táhnou po naší řece. Zastaví se pokaždé u našeho přivozu... Ale muž, kterého mám na mysli, je Frank, i když mluví docela dobře naší řečí.“

„Sámův otec byl Frank, ale jeho matka je Slovanka,“ tvrdil Bušek.

„Už jsem ho delší dobu neviděl,“ poznamenal Sokolík. „Ale dobře si na něho vzpomínám... Statný, vysoký, s mohutným plavým vousem...“

„Ano, to je on. Ale tak brzy ho na řece neuvidíš. Žije teď mezi námi, kde se cítí bezpečněji... Avari totiž vypsalí na jeho hlavu vysokou odměnu. Jistě jsi slyšel, že je loni na podzim na jihu země dvakrát po sobě porazil...“

Sokolík slyšel, že na dolním toku Velké řeky došlo k bojům mezi Avary a slovanskými kmeny, které se vzbouřily. Ale co s tím měl společného franský kupec?

„Sámo je moudrý člověk a vyzná se ve vojenském řemesle,“ vypravoval Bušek, pln obdivu. S jeho pomocí jsme nad Avary zvítězili. Jsou ve vsi lidé, kteří říkají, že se nás ujal jen proto, aby se Avari nezmocnili cest, po kterých putoval za obchodem, ale to nebude pravda. Ukázal nám, jak vybudovat záseky, kam umístit zátaras, jak čelit stepním jezdcům... Ať tak či onak, Avari neprošli a my jsme je nakonec zahnali...“

„To je úžasné,“ nadšeně vydechl Sokolík. „Co dělá Samo teď?“

„Vladykové ho poprosili, aby zůstal mezi námi. Nabídli mu starostenství a všechny kmeny slíbily, že ho budou poslouchat jako svého knížete. Sámo to důstojenství přijal. Pod jeho vedením se nebojíme žádných Avarů...“

To byly noviny! Franský kupec, a porazí obávané stepní jezdce! A to byl jistě jen začátek... Jak to jen Bušek řekl? Kníže Samo počítá s každým věrným Slovanem...

Bylo docela možné, že Buškova cesta do kraje Polanů se děje také na knížecí rozkaz...

Najednou se na stezce ozvaly čísi kroky. Na mýtině se objevil bratr Jech. Vzkazoval jim, že je matka volá domů. Mají přece před sebou dlouhou cestu a potřebují se prospat.

„A proč tu vůbec pobíháte nazí?“ divil se Jech.

Chlapci se na sebe usmáli a rychle vklouzli do šatů. Obrátili se pak k přívozu, aniž by Jechovi prozradili, co nepřijemného je ráno potkalo. Společná tajemství utužila ještě více jejich přátelství.

KAPITOLA 10

Stezka ve skalách – Průvod se dostává kupředu jen pomalu – Rokle jako stvořená na obranu – Vladyka děkuje Sokolíkovi – Loučení

Vyrazili za svítání. Obloha byla ještě bez barvy, od řeky vál čerstvý, studený vítr. Ochladilo se a tráva před srubem se perlila kapkami rosy. Udělali jen několik kroků a měli promočené opánky.

Všude vládlo tísnivé ticho. Našlapovali co nejopatrněji, jako by se báli, že je někdo přistihne. Vklouzli do křoví a dali se vzhůru do skal. Stezka, místy takřka neznatelná, prudce stoupala. Dostávali se proto nahoru jen pomalu.

Sokolík šel první, Bušek těsně za ním. Strýc Neklan uzavíral průvod. Vladyka podepíral staršího syna, který se zřejmě moc nezotavil. Chlapec se zimomřivě halil do svého širokého pláště a stáhl si kapuci hluboko do čela. Občas se zastavili, aby si odpočinul a nabral zase sílu.

Když vystoupili na hřeben, zlepšilo se počasí. Obloha se vyjasnila, zasvitlo také slunko a ozářilo skály do zlatova. V lese se rozezpívali ptáci.

Sokolík s Buškem kráčeli za sebou beze slova, jako by na ně tísnivě dolehlo vědomí, že se za několik hodin rozejdou a že bude možná dlouho trvat, než se opět setkají.

Když dosáhli nejvyššího bodu, zastavili se, aby se rozhlédli po kraji. Vladyka si stoupl až na okraj strže. V tomto místě se soutěska zužovala na pouhých několika sáhů. Když se člověk naklonil, viděl pod sebou hrozivé skály a mezi nimi klikatící se stezku.

„To místo je přímo stvořené pro obranu,“ řekl vladyka, jako by mluvil spíše pro sebe než k strýci Neklanovi. „Shodit odsud několik balvanů, neprojde stezkou ani noha... Tři čtyři dobří střelci, umístění po obou stranách rokle, tu udrží celý pluk jezdců.“

Pak si všiml vedle stojícího Sokolíka a umlkl. Snad se tak stalo náhodou, chlapec se však cítil dotčen. Nemohl se totiž zbavit dojmu, že vladykova slova platila nechtě jeho mrtvému otci.

„Proč jsi tak zamlklý? Trápí tě něco?“ zeptal se ho Bušek, který si všiml změny, která se s ním stala.

Sokolík jen mávl rukou a neodpověděl.

Krátce po poledni dosáhli Jestřábí skály. Tyčila se hrozivě nad stezkou a podobala se dravému ptáku. Tady se

jejich cesta rozcházela.

„Děkuji ti, Sokolíku,“ řekl mu vladyka na rozloučenou. „Udělal jsi pro nás víc, než tušíš. Nikdo už nesmí pochybovat o vaší věrnosti...“

To byla krásná slova. Hřála u srdce a zahнала okamžitě chmury z chlapcova čela. Strýc Neklan dojatě mlčel, Bušek se díval do země.

Vladyka podal chlapci ruku a chlapsky mu ji stiskl. Choval se k němu jako k dospělému muži a Sokolík to dovedl ocenit.

Pak ho objal strýc Neklan. Tvářil se vážně, ale měl v očích výraz hrdého zadostiučinění. Bylo to víc, než kdyby pronesl dlouhou řeč.

Když Sokolík popřál šťastnou cestu staršímu z vladykových synů, přesvědčil se znovu, jaký to je slabý, neduživý chlapec. Ačkoli byl asi stejně stár jako Sokolík, byla jeho ruka měkká a v jejím stisku nebylo síly.

Pak nastala pro Buška a Sokolíka těžká chvíle. Loučili se se slzami v očích.

„To jste mi ale chlapi...,“ smál se jim vladyka, aby jim ulehčil rozloučení. „Vždyť se zas brzy uvidíte... Mám však radost, že se z vás stali tak dobří přátelé...“

„Na shledanou, Sokolíku, bratře...,“ řekl Bušek pohnutě a objal svého přítele. „A děkuji ti za život dodal tiše.

Sokolík mu chtěl na rozloučenou říci něco hezkého, najednou však cítil, že se mu svírá hrdlo a že není s to dostat ze sebe kloudného slova. Objal ho proto ještě jednou, otočil se a utíkal pryč. Popadla ho taková lítost, že potřeboval být sám.

Když pak doběhl do míst, kde stezka zahýbala vpravo, obrátil se ještě jednou, aby na svoje přátele naposled zamával.

Stáli tam, kde je opustil, dívali se za ním a měli ruku zdviženou k pozdravu. Sokolík jim naposled pokynul a pokračoval v cestě.

S kopce se mu již šlo dobře. Místy se dokonce mohl rozběhnout. Ještě nikdy v životě mu nebylo tak krásně jako v tuto chvíli.

Konečně se mu podařilo smýt podezření, které lpělo na otcově památce a poznamenalo tak těžce jejich život. Konečně se jim otevřela cesta domů...

Nezůstane na přívoze ani o hodinu déle, než bude zapotřebí, letělo mu bláznivě hlavou. Přemluví Jecha a matku, aby se odstěhovali na druhou stranu hranic co nejdříve... Odejdou tam právě tak rádi jako on, opakoval si do nekonečna. Zalil ho přitom znovu pocit nevídaného štěstí.

KAPITOLA 11

Nejkrásnější den – Go Daj se chlubí – Zprávy o povstání se potvrzují – Smutný průvod – Hrůzné setkání – Překvapení

Celý příští den žil Sokolík v povznesené náladě. Bylo mu nádherně a připadal si velmi dospělý. Ať začal uvažovat o čemkoli, vracel se v myšlenkách především k Buškovi a jeho otci. Měl přitom pocit, že se mu srdce rozletí samou radostí a pýchou, že přispěl svým dílem dobré věci.

Prozpěvoval si už od rána a práce mu šla od ruky. Kdykoli udělal přestávku, aby si odpočinul, zahleděl se na západ, kde ležely vesnice jeho bratří. Tam byl jeho domov, tam se zanedlouho trvale usadí...

Neprozdil ani matce, ani bratru Jechovi, co se od Buška dozvěděl. Bylo vzrušující mít tajemství a být vázán přísahou. Považoval se teď za člena velkého spiknutí, i když přesně nevěděl, čeho se vlastně týká.

Na přívoz se vrátil krátce po poledni. Slíbil totiž matce, že jí naseká do zásoby polínek a že jí uklidí dvůr.

U ohrady narazil znovu na Go Daje, svého avarského příznivce. Četař nepřijel kvůli němu. Vracel se z Hadí rokle a zastavil se u Borky. Byl jejími půvaby tak zaujat, že si všiml Sokolíka, až když se chlapec přiblížil do jeho těsné blízkosti.

Avar byl slavnostně vystrojen. Kolem beder měl zcela nový pás, jak ho stepní jezdci nosili jen při zvláštních příležitostech. Byl úzký a pobitý bronzovými plíšky, od kterých visely tenké barevné řemínky. Vpředu se leskla přezka a bronzové nákončí.

Přes záda měl Go Daj přehozený luk, jaký Sokolík u něho ještě neviděl. Nebyl zhotoven z jilmového dřeva, jak

to bylo u většiny jezdců obvyklé, ale umně složen z kostěných součástek. Takový luk stál hotové jmění.

Na Go Dajově hrudi se ježil toulec naplněný válečnými šípy, opatřenými stříbřitými hroty, jež dovedly způsobovat strašné rány. Další toulec mu visel vzadu. Byl napěchovaný tupými šípy, jejichž hlavice byly provrtány otvory. Byly to šípy zápalné. Do otvorů se zasouvaly kousky látky nasáklé tukem. Hořící šíp způsobil při dopadu na doškovou střechu požár. Byla to obávaná zbraň.

„Myslím, že jsem se do toho tvého koně zamiloval,“ usmál se Avar na Sokolíka.

Byl dnes v obzvlášť dobré náladě. Jeho mladé tváře se leskly spokojeností, šikmá očka se přivírala v úsměvu a jeho knír nad bílými zuby se leskl ještě víc než jindy.

Sokolík se v duchu ptal, proč se Go Daj tak vyšňořil. Brzy se to dozvěděl. Avar byl hovornější než jindy a pochlubil se Sokolíkovi, že se dnes zúčastnil slavnosti. Byli na ni odměňováni: nejstatečnější jezdci, kteří se vrátili z bojů se slovanskými kmeny.

„Kde se bojovalo?“ zeptal se ho Sokolík a snažil se ze všech sil zatajit své vzrušení. Nakonec mu nezbylo než se naklonit k Borce a schovat hlavu v její hřívě, aby se neprozradil.

„Při ústí Velké řeky,“ svěřil se mu Go Daj, „několika šilencům napadlo povstat proti našemu chakanovi...,“ ušklíbl se posměšně.

„Nic jsem o tom neslyšel,“ poznamenal Sokolík bez zvláštního zájmu. „A přitom tu přejde tolik lidí... Jak to všechno dopadlo?“

„Boj netrval dlouho,“ pochlubil se Go Daj. „Nejvíce práce nám dali Vendové, ale i oni ustoupili před naší jízdou do lesa... Však to draze zaplatili. Zapálili jsme jim několik vesnic a srovnali je se zemí...“

Sokolík cítil, jak se mu znovu rozhořívají tváře. Na dolním toku Velké řeky se tedy bojuje. Bušek mluvil pravdu...

Chlapec se teď začal opatrně vyptávat na průběh povstání. Ale Go Daj o tom moc nevěděl. Namísto toho obrátil svou pozornost opět k Borce. Volal na ni jménem a měl úžasnou radost, když kůň přišel k ohradě.

„Nerozmyslel sis přes noc mou nabídku?“ zeptal se nakonec Sokolíka.

„Řekl jsem ti, že koně neprodám. Musíš to pochopit, pane...“

„Neptám se tě na koně,“ snažil se Avar zahladit své rozčarování. „Chtěl jsem na tobě vědět, jestli se nevydáš se mnou na Byzanc?“

„Jako plnoprávný bojovník, za to ti ručím...,“ dodal, jako by chtěl zdůraznit, jakého se tím chlapci dostává vyznamenání.

Namísto odpovědi začal Sokolík mluvit o franských kupcích, kteří se letos se svými loďmi opozdili. Zmínil se především o muži jménem Sámó, který mu na podzim slíbil, že přiveze z franské země obzvlášť dobré sekyry...

Čekal pak napjatě, zda se Go Daj při jménu knížete snad nerozhovoří, ale Go Daj o kupci Sámovi zřejmě nic nevěděl, protože to jméno přešel bez povšimnutí...

Ve srubu vrzly dveře. Na zápraží se objevila matka v kožšinové haleně. Přišla k ohradě, jako by chtěla Sokolíkovi něco říci. Potom však uviděla Avara a obrátila se opět zpátky.

Vtom si Sokolík všiml, že se matka zastavila a že se zaraženě dívá směrem k Hadí rokli. Podíval se, co ji tam zaujalo. Ze soutěsky vycházel smutný průvod, jakých tu už Sokolík viděl hodně. Několik Avarů na koních vedlo s sebou skupinku zajatců.

A tu Sokolík poznal, co matku tak překvapilo. Najednou pochopil, proč se chytá za hlavu a proč zbledla jako smrt...

V jednom ze zajatců poznal Sokolík svého přítele Buška. Vedli ho na koni, měl ruce svázané za zády a ve tváři samou modřinu. Za ním jel jeho bratr. Byl bledý a

blízek mdlobám.

Na dalším koni vedli vladyku. Byl připoután ke hřbetu svého koně, jeho ruce obepínaly šíji koně a byly pod ní svázané. Nezdálo se, že by byl při vědomí.

V tu chvíli by se v Sokolíkovi nikdo krve nedořezal. Nebylo třeba dlouho uvažovat, co se přihodilo. Avaři objevili průvod Moravanů a zajali všechny jeho členy...

Ne, nebyli tu všichni. Strýc Neklan mezi nimi chyběl. Unikl, nebo už není mezi živými...?

Go Daj se vyšvihl na svého koně a pustil se tryskem vstříc stepním jezdcům. Sokolík se rychle podíval na matku. Stála tu mrtvolně bledá, oči dokořán.

Průvod se blížil ke srubu. Avaři vyprávěli vzrušeně s Go Dajem. Nebylo jim sice rozumět, rozkládali však rukama, ukázali občas na zajaté, takže nebylo těžké uhodnout, o čem mluví.

Go Daj si prohlížel zajatce, sáhl na vladyku, zeptal se na něco a pak poklepal s uznáním na rameno avarskému jezdcí, který jel v čele průvodu.

Najednou sklouzl vladyka bezvládně s koně. Avaři se zastavili a vysunuli ho zpátky na hřbet zvířete. Teď teprve si ho Sokolík mohl dobře prohlédnout. Vladyka byl na hrudi zbrocen krví, na krku mu zela široká rána. Jeho tvář byla mrtvolně šedá, hlava narazila při každém kroku do krku zvířete. Sokolík pochopil, že se dívá na mrtvého.

Průvod se dostal k přívozu. Teprve teď překonal Sokolík svoje ohromení. Odlepil se od ohrady a přistoupil ke koni, na kterém vedli svázaného Buška.

„Co se stalo, Bušku?!“ vyhrkl na chlapce.

Avaři se rozkřikl na Sokolíka a chtěli ho odehnat. Když však viděli, že se ho Go Daj přátelským hlasem ptá, co si přeje, umlkli.

„Mluv přece...!“ naléhal Sokolík na svého přítele, když se mu nedostalo odpovědi.

Než se mohl zeptat znovu, sklonil se Bušek k němu a plivl mu do tváře.

„Zrádce!“ stačil ještě vykřiknout na Sokolíka, pak ho zasáhl bič jeho strážce.

Avar řádl jako šílený. Rozlícen neslýchaným činem svého zajatce, bil Buška hlava nehlava, Rána bičem rozsekla chlapci tvář, druhá zanechala krvavý pruh na jeho hrdle. Při pohledu na krev se Avar rozzuřil ještě víc. Rozpřáhl se a ušetřil několik ran i druhému vladykovu synu.

Další rána – a mladíku, který v tu chvíli vypadal bezmocněji než jindy, sklouzla s hlavy čepice. Zpod ní se vyvalily husté, zářivě plavé vlasy.

Avar se zarazil, pak něco vykřikl. Také Sokolík zůstal překvapením stát, S koně se na ně uplakanýma očima dívala mladá hezká dívka!

KAPITOLA 12

Zoufalství – Go Daj se diví – Výčitky – Nejdříve otec, potom syn – Sokolík se vypraví do tábora stepních jezdců

Vor se zajatci už byl v půli řeky, ale Sokolík se pořád ještě nemohl vzpamatovat ze svého hrůzného překvapení. Go Daj, který doprovodil jezdce s jejich zajatci až k přívozu, se mezitím vrátil k chlapci a zeptal se ho, proč mu zajatec plivl do tváře.

Namísto odpovědi pokrčil Sokolík jen bezmocně rameny.

„A cos mu vůbec chtěl?“ dotíral na něho Go Daj dále.

„Nic, vůbec nic, pane,“ vzpamatoval se Sokolík trochu ze svého zděšení. „Zdálo se mi, že toho chlapce odněkud znám...“

Sledoval očima dále vor, který už přistál k protějšmu břehu. Avar na přídi se ohnal bičem, na Buškova záda se snesl další příval ran.

„Nechápu, proč sis dal něco takového líbit,“ rozčiloval se Go Daj. „Obdivoval jsem se ti, jak se dovedeš ovládat. Já na tvém místě...“

I teď mu zůstal dlužen odpověď. Bylo mu tak zle, že by se byl nejraději hlasitě rozplakal.

Bušek, jeho přítel, člověk, s kterým se za několik málo hodin sblížil víc než s jiným za dlouhé měsíce, je v moci Avarů... Poselství do země Polanů ztroskotalo...

Ale nejhorší je, že ho oba považují za strůjce svého neštěstí... Jsou přesvědčeni, že je zradil a vydal napospas Avarům. Při této myšlence se Sokolík otřásl a zavřel raději oči.

A kdo je ta dívka, kterou vzal vladyka na tak dlouhou a nebezpečnou pout' s sebou?

„Vím, jak ti je,“ chlácholil ho Go Daj, který si jeho rozrušení vykládal po svém způsobu. „Nic si z té urážky nedělej... Nějak už zařídím, aby toho spratka náležitě poučili, jak se má chovat...“

Potrestají ho tedy, snad ho budou mučit... A zase tvým přičiněním, zoufale se ozvalo v Sokolíkovi. Pocit neštěstí v něm dostoupil vrcholu.

Potřeboval teď odejít domů... Promluvit si s matkou, najít u ní oporu ve svém zoufalství.

„Tvoji soukmenovci ti nemohou odpustit, že jsi moudřejší než oni...,“ slyšel jakoby z velké dálky Go Dajův hlas. „Jsi jedním z mála, který poznal, kde ti kyne lepší budoucnost. Kazam Pé...“

Kazam Pé... Náš člověk... To strašné oslovení teď Sokolíka pátilo jako rozžhavené železo.

„Nejsem Kazam Eg, říkej mi Sokolík,“ vyrazil ze sebe vzpurně.

„Tak tedy Sokolík, když si to přeješ,“ opakoval po něm Go Daj cizím přízvukem.

„Jsi podivný chlapec...,“ řekl Go Daj, když se Sokolík pořád mračil. Vyšvihl se pak na koně a odcválal k přívozu, aby se dal převézt na druhou stranu.

Sokolík se za ním díval, jak mizí na cestě do avarského hrinku. Jak v tu chvíli všechny Avary nenáviděl!

Pobyl tu ještě chvíli a vrátil se s Jechem do srubu. I jeho bratr vypadal zničeně. Chytl Sokolíka kolem ramen a doprovodil ho beze slova domů.

Jen co překročili práh chalupy, uviděli matku. Seděla u okna, měla hlavu položenou na desce stolu a tiše naříkala. Její úzká ramena se otřásala pláčem, rukama si zakrývala oči, občas si hrábla do rozčuchaných vlasů.

„Proč nás bohové tak trestají, Sokolíku?“ řekla a kvílivě se rozplakala.

„Vzmuž se, maminko, prosím tě,“ chlácholil ji Sokolík, ačkoliv by v tu chvíli sám byl potřeboval útěchy a povzbuzení.

„Jak se to jen mohlo stát... Jak se to jen mohlo stát...“ opakoval už po bůhví kolikáté Jech. Chodil dlouhými kroky od stěny ke stěně a vypadal stejně nešťastně jako všichni ostatní.

„To ti nepovím...,“ řekl Sokolík a mrzelo ho, že mluví, jako by se za něco omlouval. „Doprovodil jsem je k Jestřábí skále. Tam jsme se rozloučili. Strýc Neklan mě poslal domů, že další cestu už zná.“

„Upozornil jsem ho několikrát, že musí být na hranicích velmi opatrný, protože tudy projíždějí hlídky Avarů...,“ dodal, když mu nikdo neodpověděl.

Matka se dále otřásala pláčem, Jech se postavil k oknu a díval se zamračeně na řeku.

„Nikoho nepřesvědčíme, že jsme vladyku a jeho děti nevydali Avarům...,“ naříkala matka. „Nejdříve otec, teď zase Sokolík... Proč nás trestáš, Radegaste? Čím jsme vzbudili tvůj hněv?“

Bylo strašné dívat se na matku a naslouchat jejímu naříkání.

„Nevím, jak bych tě utěšil, maminko,“ konejšil ji Sokolík, ačkoliv mu samotnému bylo do pláče. „Jsem na jejich neštěstí zcela bez viny. Tobě to přece nemusím dokazovat...“

„Vím, synku, vím...,“ dala se matka opět do pláče.

„Půjdu do hrinku mezi Avary!“ rozhodl se najednou Sokolík. „Snad se mi někde podaří zjistit, co chtějí s Buškem a s tou plavovlasou dívkou udělat...“

„Už je pozdě,“ namítala matka.

Sokolík se však nedal odradit. Zašel do ohrady a osedlal koně. Naložil na něj pytel s dřevěným uhlím, aby měl pro svoji cestu nějakou záminku, a vyšvihl se do sedla. Pak odklusal k přívozu.

Slunce už stálo nad obzorem, topoly u řeky vrhaly dlouhé stíny, na druhé straně se ve vodě plavili koně. Všude klid a mír, jako kdyby se nebylo nic přihodilo.

KAPITOLA 13

V avarském hrinku – Dům Velkého pána – Stáda divokých koní – Sokolík si vymýšlí – Co čeká vladykovy děti – Hlavní tábor avarského chakana – Osudné rozhodnutí

Avarský hrink byl od Modrého brodu vzdálen asi dvě hodiny jízdy. Stál na vyvýšeném místě, a bylo ho proto

vidět už zdaleka. Avaři ho přebudovali ze starého slovanského hradiska, kterého se zmocnili spolu s ostatními osadami v okolí.

Noví páni opevnili hradiště po svém způsobu. Obehnali je dvojitým valem s ochozy a střeleckými věžemi. Několik set poddaných na něm pracovalo více než dva měsíce.

Mimo hradby postavili Avaři také mnoho budov uvnitř pevnosti. Na obrovském prostranství zřídili v místě hraničícím s nevelkou říčkou tržiště, postavili ohrady pro dobytek a chovali tu stáda koní. Na jiném místě si upravili cvičiště, vystavěli sruby a stany pro svoje vojáky a jejich rodinné příslušníky.

V hrinku proudil život od rána do večera. Na každém kroku vrážel člověk do jezdců, sluhů, poddaných a otroků. Všude bylo plno křiku, všechno zde bylo v pohybu, takže náhodný návštěvník měl dojem chvatu a zmateného hemžení.

Byl to však omyl. V hrinku vládl řád a vojenský pořádek. Na nárožích stály stráže, táborem procházely hlídky. Konec práce ohlašovalo zatroubení na volský roh. Na noc se brány hrinku zavíraly a všichni cizí návštěvníci museli tábor opustit.

Sokolíka v hrinku znali. Stepní jezdci od něho kupovali zboží, které jim chlapec nosil až do stanů. I tentokrát se Sokolík pustil se svým nákladem do středu tábora. Vydal se přímo k Bílému náměstí, kde stál dům Velkého pána, nejvyššího důstojníka v táboře.

U vchodu na náměstí stály zdvojené stráže, před budovou se tyčil stožár s pěti koňskými ohony, znakem nejvyššího důstojenství.

Do Bílého kruhu zaháněli Avaři zajatce, které ukořistili v boji, i lidi, kteří se jakýmkoliv způsobem postavili proti jejich moci.

Ubožáci zde museli v slunečním žáru i nepohodě čekat dlouhé hodiny, než je podrobili výsledku. I dnes tu stála skupina nešťastníků, ale Bušek a to plavovlasé děvče mezi nimi nebyli.

Sokolík proto obcházel srub po srubu, nahlížel do stanů a zašel také na tržiště, ale hledal nadarmo. Nakonec se rozhodl, že navštíví Go Daje a že se ho opatrně vyptá po osudu moravských zajatců.

V uličkách hrinku četaře nenašel, v táboře na něho také nikde nenarazil. Zeptal se tedy, kde Go Daj bydlí, ale ani tady nic nepořídil. U četařova stanu stáli tři cizí jezdci, kteří si Sokolíka podezíravě prohlíželi.

„Kde najdu důstojného Go Daje, pane?“ oslovil chlapec jednoho z jezdců. „Nesu mu důležitý vzkaz a potřebuji s ním mluvit.“

„Není zde,“ odpověděl jezdec po krátkém zaváhání. „Šel, myslím, krotit koně.“

Sokolík se tedy vydal k říčce, kde měli jezdci svá stáda. Žila v nich zvířata, která Avaři v tu chvíli právě nepotřebovali. Koně se zde pohybovali volně, odvykali pomalu lidem a časem se z nich stávali neposlušní, polodivocí tvorové. Kdykoli je jezdci potřebovali znovu zařadit do jezdeckých oddílů, museli je pochytat a zkrotit.

Krocení koní byla vzrušující zábava, které se zúčastnili všichni, kterým to dovoloval čas a služba. Bylo při něm mnoho křiku, uzavíraly se sázky na nejlepšího jezdce a nejdivočejšího koně.

Už na půl cestě k cvičišti slyšel Sokolík vzrušený hlas. Avaři tam vytvořili půlkruh a hlasitě povzbuzovali jednoho ze svých kamarádů, který se marně snažil zvládnout polodivokého hřebce.

Zvíře bylo rozdivočelé, bránilo se všemi čtyřmi a pokoušelo se přitom jezdce kousnout. Avar se ocitl už bůhví pokolikáté na zemi, ale pořád se nevzdával. Vyhoupl se znovu na hřbet koně, ale za několik vteřin se opět skutálel do trávy. Při každém takovém neúspěchu se ozval z řad přihlížejících divoký smích.

Vtom zahlédl Sokolík Go Daje. Stál ve skupině jezdců na protější straně půlkruhu a smál se nešikovnému jezdci, až se popadal za boky.

Chlapec se prodral k četaři a přihlížel chvíli divoké zábavě.

„Co tu děláš, Sokolíku?“ všiml si ho konečně Avar.

„Matka mě poslala do hrinku, abych odprodal nějaké uhlí...,“ lhal chlapec statečně.

„Ted' večer? To je divné... Vždyť za chvíli se zavrou brány...,“ prohlížel si ho Go Daj podezíravě.

„Tobě nelze lhát, pane,“ podíval se Sokolík pokorně na Avara. „Prokoukneš člověka skrz naskrz...“

„Tak si to propříště pamatuj,“ řekl mu Avar, docela jeho slovy polichocený.

„Přiznám se ti, pane, že jsem sem přišel, abych se pomstil tomu chlapíkovi, co mi plivl do tváře,“ pokračoval chlapec a blahopřál si v duchu, že přišel na tak výtečný nápad. „Urazil mě jako ještě nikdo v životě...“

„Zbláznil ses?!“ vyjel si na něho Go Daj.

„Moji pohanu vidělo moc lidí. Jestli ji nechám bez potrestání, budou mne v táboře považovat za zbabělce.“

Vraceli se zpátky a došli až k domu Velkého pána. Přihnali sem mezitím další skupinu zajatců. A tu Sokolík mezi nimi zahlédl Buška!

„Podívej se, pane, tam stojí ten člověk, co mě urazil,“ vytáhl Sokolík z pochvy lovecký nůž.

„Opanuj se, šílenče,“ zarazil ho Avar. „Provedeš nějakou hloupost a přijdeš o hlavu... Jakmile přivedou zajatce do tábora, patří chakanovi. Nikdo na něj nesmí vložit ruku...“

„Říkal jsi přece, pane, že se postaráš, aby ho potrestali?“ hrál si Sokolík na překvapeného.

„To si mohu dovolit já, ale ne nějaký převozník od Velké řeky...“

Sokolík zastrčil nůž do pochvy a zeptal se pak Go Daje, co udělají se zajatci.

„Copak vím? Vyslechnou je a odvedou je pak do Hlavního tábora...“

O Hlavním táboře Avarů už Sokolík ledacos slyšel. Bylo to sídlo avarského chakana, pevnost na jihu země. Místo leželo na břehu obrovského jezera v líbezném krajině, obklopené prosluněnými pahorky, Go Daj mu jej už mnohokrát vychvaloval.

„Za několik dnů se tam vydám také,“ svěřil se mu četař. „V Hlavním táboře se shromáždí všechna vojska, která vytáhnou proti Byzanci. Náš Velký pán tam mimoto vypraví několik vozů s kořistí a s daní, kterou vybral na svém území.“

„Co udělá chakan s tolika zajatci?“

„To je směšná otázka. Prodá je na trhu otroků, které se tam pořádají několikrát do roka. O silné, zdravé otroky je všude na světě obrovský zájem...“

Takový osud tedy čeká Buška a tu slabou, plavou dívku, ozvalo se v chlapci lítostivě.

„Jak to je do Hlavního tábora odsud daleko?“ ptal se chlapec dále.

„Pojedeme-li s vozy, budeme potřebovat na cestu dobrých deset dnů. Volský potah jede pomalu...“

Deset dnů... Pak prodají Buška do otroctví a nikdo ho víc neuvidí... Deset dnů, kdy by snad bylo možné pokusit se o jeho záchranu...

A tu se Sokolík rozhodl.

„Ještě včera jsi mi navrhoval, abych se s tebou vydal na Byzanc, pane... Tvrdil jsi, že bys mne potřeboval pro svoje koně... Myslel jsi to vážně?“

„Samozřejmě!“ divil se Go Daj jeho otázce. „Znamená to snad, že jsi změnil svoje rozhodnutí?“ zastavil se Avar uprostřed cesty.

„Promyslel jsem si celou věc, pane. Jestli jsi nezměnil svoje rozhodnutí, vstoupil bych rád do tvých služeb.“

„Rozhodl jsi dobře, chlapče,“ pochválil ho Go Daj. „Uvidíš kus světa a získáš kořist, uvidíš...“

„Pojď, ukáži ti stáje,“ vyzval pak Go Daj Sokolíka. Choval se k němu teď velmi přátelsky, pořád se usmíval měl výtečnou náladu.

Stáj byla umístěna ve velkém stanu. Čpělo to zde po koních. Tu vůni měl Sokolík rád. Zvířata zde stála ve dvou dlouhých řadách, otáčela po nich hlavy, občas některý kůň zafrkal.

„Tito čtyři patří mně,“ ukázal Go Daj na ryzáky na konci řady. „Pak mám ještě několik nákladních koní...“

Chlapec pohladil koně po šíji, ale byl v myšlenkách daleko. Uvědomil si totiž, jaké udělal závažné rozhodnutí a bál se teď, že je matka neschválí.

Pak se mu v mysli zase objevil obraz Buška, zničeného, spoutaného, s modřinami ve tvářích.

Ne, nebylo jiné cesty.

KAPITOLA 14

Sbohem, domove – Avari se dostanou k Dunaji – Vzpomínka na domov – Kone, samé kone – Jak se nakládá se zběhy

Horko, prach smíšený s čpavým pachem koní, dusot nesčíslných kopyt, skřípot těžkých vozů, bučení dobytka, to byly první dojmy na cestě, kterou se Sokolík ubíral.

Kam se podíval, viděl pluky stepních jezdců. Když se napřímil v třmenech, zahlédl za sebou stáda skotu a ovčí, po straně zase vozy se stany a ženami, které doprovázely avarské vojsko do Hlavního tábora. Teprve za jezdeckými oddíly, až daleko na obzoru, táhly pěší houfy, složené z příslušníků porobených národů, a s nimi zajatci, které Avari

hnali do chakanova sídla.

Tisíce kopyt rozvířilo prach, zvedalo jej do výšky, až okolní vzduch dostal barvu olověné žlutí. Prach sedal na vojsko a mučil lidi a zvířata. Horko bylo k zalknutí a vzduch takřka nedýchatelný.

V kraji, kterým teď projížděli, Sokolík v životě nebyl. Čím dál od Modrého brodu byly pahorky nižší, až ustoupily rovině. Široko daleko se táhly louky, sem tam přerušované sporým lesem; místy projížděli stepí.

Pochodovali podél Velké řeky, až dorazili k jejímu ústí.

„Dunaj!“ vykřikovali stepní jezdci a tvářili se, jako by se teprve teď dostali domů. Ti mladší se objímali a zářili radostí.

Jen Sokolík tu stál zmlklý a užaslý. Do této chvíle byl přesvědčen, že jejich řeka je veliká, nadarmo ji přece nenazývali Velká. Teď však zjistil, že se s tímto tokem nedala vůbec srovnávat.

Když si vzal velký rozběh, přehodil Velkou řeku kamenem. Když to zkusil tady, dopadl kámen sotva do čtvrtiny proudu.

Na první pohled se zdálo, že řeka teče pomalu. Když však hodil na její hladinu kousek dřeva, musel se rozběhnout, aby mu stačil.

Překvapilo ho také, jak je Dunaj hluboký. Když se šel zvečera koupat, udělal dva kroky a ztratil půdu pod nohama. Byl odjakživa dobrý plavec, tady však nebyl s to plavat proti proudu. Ano, byla to mohutná řeka...

Namáhavá cesta, ruch a lidé kolem něho způsobili, že přes den jakž takž zahnal vzpomínky na domov. Když však večer uléhal ke spánku, vracely se dvojnásob silně. Hluk v táboře, stovky ohňů a tisíce hlasů mu zpočátku nedovolily usnout. Tu se mu pokaždé vybavily poslední chvíle, které strávil u matky.

Když jí oznámil, že se chce s Avary vydat na válečné tažení, nechtěla mu zpočátku věřit. Jech se ho dokonce zeptal, jestli se nemínul s rozumem.

Sokolík je však ujistil, že myslí svá slova vážně.

„Jak tě něco takového mohlo napadnout?“ obořil se na něho Jech, který ho pořád nemohl pochopit...

A nepřesvědčilo ho ani Sokolíkovo tvrzení, že chce pobýt co nejdéle v blízkosti nešťastného Buška a pokusit se o jeho záchranu.

„To se ti určitě podaří,“ spráskl ruce nad hlavou. „Na takovou výpravu se vydává obrovská síla vojska. Myslím, že mezi tolika lidmi Buška ani nepotkáš... A snad si nemyslíš, že ti Avari dovolí bavit se se zajatci...?“ divil se Jech jeho dětinskému nápadu.

Sokolík propadl opět beznaději. Uznával, že Jech má pravdu.

„Porad' mi, co mám dělat?“ usedl zoufale ke krbu.

Tu se k jeho překvapení ozvala maminka.

„Jen jeď, chlapče,“ řekla mu ta dobrá duše. „Je pravděpodobné, že nic nesvedeš. Ale pokusit se o to musíš. Jinak si budeš do konce života vyčítat, že jsi nepodnikl všechno, abys je zachránil... Neumím si však představit, jak bys to měl provést...“

„Já, maminko, také ne,“ přiznal Sokolík smutně. „Ale snad mi něco napadne.“

„Jak dlouho bys byl z domu?“ zeptal se Jech, když poznal, že tady nic nepořídí.

„Nevím... Kdyby se mi podařilo dostat je brzy z moci Avarů...,“ začal Sokolík, ale potom jen bezmocně mávl rukou. I jemu se teď zdálo, že nemá naděje na úspěch.

„A co když tě v té vojně zabijí?“ objala ho maminka, jako kdyby si teprve teď jaksepatří uvědomila, nač se Sokolík chystá. „Když si představím, že bych tě mohla nadobro ztratit...“ rozplakala se.

„Neboj se, maminko,“ pohladil ji Sokolík po vlasech. „Nejedu tam přece bojovat... Budu pouze ošetřovat Go Dajovy koně...“

„Jsi pořád ještě dítě,“ povzdechl si Jech. „Nemáš ponětí, jak to v takové vojně vypadá...“

„Nestraš zbytečně maminku,“ vytkl mu Sokolík.

„Co ti jen s sebou dám?“ zeptala se ho maminka střízlivě, jako by se s jeho rozhodnutím už smířila. „O jídlo snad nebude zle... Navařím ti léčivých mastí, kdyby tě mělo potkat neštěstí...“

„Nic se mi nestane,“ utěšoval ji znovu Sokolík.

„Na rány je dobré dát kořalku,“ vzpomněl si Jech a vytáhl ze skříňky dřevěnou bandasku. „Otec na to aspoň věřil.“

Když matka uslyšela mluvit o otci, podlehla dojetí. Vstala a vyběhla před srub. Otec a Sokolík... Jeden je mrtev, druhému snad hrozí smrt v nejbližší budoucnosti. Ta představa byla pro ni nesnesitelná...

Den nato vyrazil Sokolík z domova. Osedlal Borku, dal do rance trochu jídla a plátěnou košili, na sebe si oblékl koženou halenu a obul si také nové, pevné opánky, které mu Jech velkomyslně daroval.

Pak se ohlédl po zbraních. K pásu si připnul šavli, kterou vyhrál na Go Dajovi, ale zasunul za řemen také otcovu šíročinu. Pak vzal s sebou rohatinu, krátký těžký oštěp, jakého tu vesničané používali při lovu na medvědy.

„Reka bych si vzal také s sebou...“, poprosil matku. „Bylo by mu beze mne stejně smutno...“

„Máš dobré zbraně a výtečného koně,“ řekl mu Jech na rozloučenou. „Budeš-li mít jen trochu štěstí, vrátíš se k nám živ a zdrav...“

Krátce poté opustil Sokolík místo, kde se narodil. Nad hlavou mu svítilo slunce, pod sebou cítil Borku, u pasu se kovově leskly zbraně. Naplnilo ho to takovou sebedůvěrou, že už opět věřil v úspěch své cesty.

Maminka ho vyprovodila až na druhou stranu přívozu. Plakala a nebyla k utišení. Marně ji Sokolík utěšoval, loučila se s ním, jako kdyby ho už v životě neměla uvidět.

Stála pak u řeky jako nehybná socha, dokud jí nezmizel z očí. Ne, na matku Sokolík v životě nezapomene...

Stepní jezdci se k němu prozatím nechovali špatně. V jejich vojsku sloužilo hodně Slovanů. Avari je s sebou brali jako sluhy a pomocníky. Ale pouze Charvátí a Srbi, které si Avari podmanili už před mnoha lety, byli zařazeni do jejich vojska jako pěšáci a měli také malý podíl na válečné kořisti.

Jeden z nich, starý Charvát od Sirmia, vyprávěl Sokolíkovi, že taková kořist je těžce zasloužená. Avari prý ženou příslušníky cizích kmenů do útoku v prvním sledu. Sami se na svých koních objeví, až je bitva napůl rozhodnuta. Podle toho prý také vypadají ztráty na lidech.

Taková řeč Sokolíka velmi vyplašila. Jak snadno mohlo dojít k tomu, že by ho přeřadili jinam než ke koním... A položit život za slávu Avarů neměl ani trochu chuti...

Go Daj prozatím držel slovo. Přidělil Sokolíka do stáje. Chlapec neměl na starosti jenom koně svého četaře, ale ošetřoval také klusáky plukovníka Kara Murzy, velitele jejich oddílu.

Práce bylo hodně. Jeho páni byli nároční jezdci a vyžadovali, aby koně byli neustále v bezvadném pořádku. Večer co večer je Sokolík vyhřebelcoval, prohlédl a ošetřil jim kopyta, staral se jim o píci a dostatek vody.

Go Daj si také potrpěl, aby výstroj jeho koní byla vždycky v dobrém stavu. A tak musel Sokolík cítit čelenky, třmeny, uzdy a udidla jemným říčním pískem, až se leskly jako ze zlata.

Go Daj byl s jeho prací velmi spokojen a svěřil mu brzy také péči o zbraně, šavle a dýky, kterých měl celou sbírku.

S Buškem se Sokolík ještě nesetkal. Byly chvíle, kdy pochyboval, že je jeho přítel v táboře. Zajatci táhli za hlavním vojem, na noc je Avari svazovali a zaháněli do stanu, kde je přísně střežili. Z řadových vojáků se k nim nesměl nikdo přiblížit, a pro Slovaný to platilo dvojnásob...

Občas sedla na chlapce tísnivá nálada. V takové dny litoval, že se vydal na tuto výpravu. Na návrat však nebylo pomýšlení. Kdyby odešel, považovali by ho za zběha a s těmi se nikdo nemazlil.

Den předtím, než dosáhli Dunaje, se jeden ze Slovanů pokusil o útěk. Avari ho brzy dopadli. Několik hodin poté trčela jeho hlava na kůlu.

KAPITOLA 15

Všude kolem step – Subrichán – Go Daj si dělá ze Sokolíka důvěrníka – Borka vzbuzuje pozornost – Setkání s dropy – Sokolíkova lest

Obraz krajiny se ani v příštích dnech nezměnil. Po krátkém odpočinku přešli Avari po mostě vybudovaném z člunů stojících vedle sebe na druhý břeh Dunaje a dostali se do stepi.

Když se Go Daj v návalu dobré nálady jednoho dne zeptal Sokolíka, jak se mu zde líbí, přiznal se chlapec, že se mu stýská po horách.

„Vidíš, u mne to je právě naopak,“ smál se Avar. „Nemám rád krajinu, kde se člověk nemůže rozhlédnout od obzoru po obzor.“

Step měla bezesporu svoje kouzlo. Člověk se po ní mohl rozjet, až mu vítr cuchal vlasy, a večer se opět obdivovat nádherným západům slunce, ale chlapci se stýskalo po hlubokých lesích, po chladné vůni borovic, po skalách odrážejících se v řece...

Za tři dny prý dorazí k obrovskému jezeru, tvrdil Go Daj. Po jeho pravém břehu se dostanou do Hlavního tábora, sídla avarského chakana.

Tady prý shromáždí vládce Avarů hlavní sílu vojska, aby je vrhl proti Byzanci. Jezdců je tolik, že utlučou byzantská vojska kopyty, ušklíbl se Go Daj. Vojska povede tentokrát do války chakanův syn, statečný Subrichán.

O mladém vojevůdci se Go Daj vyjadřoval způsobem, který nenechával nikoho na pochybách, že se s ním dobře zná, ba že požívá jeho zvláštní přízně. Měl pro Subrichána jen slova chvály. Zdědil prý moudrost svého otce a navíc všechny dobré vlastnosti svého děda, velkého Bajana, který přivedl Avary ze stepi na východě sem k Dunaji. Je rozhodný, statečný a nemilosrdný k nepřítelům, i když někdy dovede překvapit svou velkomyslností.

Go Daj líčil pln nadšení, jak před dvěma lety táhl pod Subrichánem proti městu Sirmiu. Sloužil tenkrát v jeho tělesné stráží a bil se těsně po jeho boku. Náhoda tomu chtěla, že vysekal svého pána z obklíčení. Subrichán ho po boji osobně vyznamenal a jmenoval četařem. Go Daj nepochyboval, že ho mladý velitel opět zařadí do své čety.

„A se mnou převezme i moje jezdce. Tebe, Sokolíku, samozřejmě také,“ zvedl Go Daj významně obočí. Dodal pak, že taková pocta znamená větší podíl na kořisti, protože lidé sloužící přímo chakanovi, mají před ostatními ve všem přednost.

Byly chvíle, kdy se Go Daj choval k chlapci s nepochopitelnou důvěrností. Snad se to dalo vysvětlit i tím, že sám byl ještě mlád, než aby se obešel bez člověka, kterému se mohl svěřovat se svými radostmi i s tím, co ho trápí.

Ke svým spolubojovníkům z řad Avarů se Go Daj choval opatrně. Viděl v každém z nich soupeře, který ho kdykoli mohl předstihnout v hodnosti.

V poli si byli avarští jezdci zcela rovni. Když někdo projevil mimořádnou odvahu nebo uměl ve vhodný čas správně rozhodnout, měl cestu k velitelskému místu otevřenou.

Go Daj se už dávno nezlobil pro žertík, který mu Sokolík provedl, když se pokoušel zkrotit Borku. Oželel nejen ztrátu své nádherné šavle, ale neměl už také zájem na jeho kobylce. O to se ostatně Sokolík přičinil sám.

Chlapec si všiml, že se jeho kůň stává středem nežádoucí pozornosti. Stepní jezdci byli vynikající znalci koní a odhadli okamžitě neocenitelné vlastnosti, kterými Borka oplývala. Obdivovali na ní její pлавný chod, ladné tvary a především její rychlost. A to ještě nevěděli, jak je vycvičená. Go Daj se jim svou příhodou nepochlubil a Sokolík o ní pochopitelně také pomlčel.

Jednoho dne narazil Go Dajův oddíl nečekaně na hejno dropů. Ty velké stepní ptáky viděl Sokolík v životě poprvé. Dropi byli větší než husa a podobali se svým tělem obrovské koroptvi na vysokých nohách. Objevovali se tu ve velkých hejnech a dali se těžko ulovit. Byli velmi ostražití a dovedli nejen létat, ale i rychle utíkat.

Jezdci vystřelili po hejnu nazdařbůh několik šípů. Náhoda tomu chtěla, že jeden z nich dropa zasáhl. Pták se spustil k zemi. Byl zasažen do křídla a hledal svou spásu v útěku. Jezdci se s veselým křikem rozjeli za ním.

Ale drop byl rychlejší, než předpokládali. Vzdálenost mezi ním a jejich koňmi se nikterak nezmenšovala.

„Sokolíku, ukaž jim, jak běží opravdový kůň!“ vyzval Go Daj chlapce, kterého se už také zmocnila lovecká vášeň.

Sokolík popohnal svou Borku a snadno dostihl jezdce, kteří dropa pronásledovali. Avari šlehali do svých koní bičem, ale pták se neustále vzdaloval.

Tu se Sokolík naklonil k šíji své kobylky a hlasitě hvízdal. Do Borky jakoby vjel nový život. Prodloužila krok a

zvýšila rychlost. Vzdalovala se teď bezpečně od ostatních koní.

Drop začal kličkovat, ale bylo vidět, že už neunikne. Nakonec se pokusil o lest. Uhnul ostře doprava a vracel se obloukem zpátky.

Go Daj byl bez sebe vzrušením. Povzbuzoval Borku, jako by mu patřila.

V tu chvíli si Sokolík uvědomil, že se dopouští nebezpečné chyby. Bylo nerozumné předvádět Avarům Borčiny skvělé vlastnosti. Přesvědčil se přece, jaký zájem o ni projevil Go Daj, zažil už mnohokrát, jak oheň zaplál i v očích ostatních stepních jezdců, kdykoli jen viděli, jak Borka běží...

Co kdyby se mezi diváky našel nový Derkum, který by ho připravil o Borku...?

A tu se chlapec rozhodl k neobyčejnému zásahu. Trhl uzdou a zastavil pádící zvíře. Drop využil nečekané příležitosti, vklouzl do vysoké stepní trávy a zmizel svým pronásledovatelům z očí.

„Byl jsem přesvědčen, že ti kořist neunikne...,“ uvítal Go Daj Sokolíka. „Co se s tvou kobyolkou stalo?“

„Nerad se k tomu přiznávám, pane,“ začal Sokolík rozpačitě, „ale Borka je náladový tvor, viděls to sám. Nikdo se v ní nevyzná. Někdy poslouchá na slovo, ale pak si postaví hlavu, a tu se zastaví na místě, jako když utne. Jsem z toho někdy zoufalý...“

„Podívejme...,“ kroutil Go Daj udiveně hlavou.

„A teď tedy víš, proč jsem ti Borku neprodal...,“ dodal ještě Sokolík a smutně se pousmál. „Nechtěl jsem tě ošidit... Nikdy bys mi neodpustil.“

Takové přiznání dovedl Go Daj náležitě ocenit. Od té doby rozdával Sokolíkovi svou přízeň ještě štědřeji.

KAPITOLA 16

Go Daj pověří Sokolíka novým úkolem – Čenge – Sokolík se prodere k zajatcům – Setkání s Buškem – Jak zlomit člověka

Sokolík se nevzdával nadějí, že se jednou přece jen s Buškem setká. Doposud však neměl štěstí.

Jako sluha nesměl přes den opustit svého pána. Večer se zas nikdo nesměl potulovat po táboře mimo prostor vlastní jednotky.

Kolem ležení procházely neustále hlídky. Když dopadly mimo tábor někoho, kdo se nemohl prokázat povolením velitele, okamžitě ho zajistily. Viník byl pak veřejně potrestán.

Jednoho dne se však na Sokolíka usmálo štěstí. Go Daj ho jmenoval oddílovým poslíčkem. Od toho okamžiku vyřizoval Sokolík jeho vzkazy jiným velitelům a jednotkám.

Úřad poslíčka nemohl vykonávat kdekdo. Takový člověk musel být věrný svému pánu a navíc schopný a chytrý, aby si zapamatoval, co mu velitel nařídil.

Avají toto jmenování Sokolíkovi nezáviděli. Byli rádi, že Go Daj tímto úkolem nepověřil někoho z nich. Poslíček byl totiž nejzaměstnanějším člověkem v táboře. Pro něho neplatil odpočinek. Měl od svítání až do noci plno práce. Když si ostatní lehli k ohni a oddávali se zábavě, našel se pro poslíčka vždycky ještě nějaký úkol.

Sokolík však byl svým posláním nadšen. Go Daj mu pověsil kolem krku čenge, bronzovou kouli, znak jeho nového zaměstnání.

Konečně se bez nebezpečí mohl toulat táborem... Konečně mu kynula naděje, že se bude moci nějakým způsobem dostat do blízkosti svého přítele Buška, jehož osud mu tak velice ležel na srdci.

S bronzovým čenge kolem šíje a se psem po boku prochodil celé ležení. Za několik dnů se vyznal v celém táboře, seznámil se se spoustou lidí.

Sokolíkova pozornost patřila především zajatcům. Bylo jich v ležení několik desítek. Na noc je odváděli do velkého stanu, před jehož vchodem stála silně ozbrojená stráž.

Chlapec si dlouho lámal hlavu, jak se k zajatcům dostat. Někdy přešel až těsně kolem jejich stanu, ale neměl odvalu se zde zastavit. Hlavně jeden ze strážců mu naháněl strach. Nebyl to Avar, ale vysoký hranatý chlapík se zlým pohledem a obrovskými svaly, který neváhal použít své hole, kdykoliv někoho podezíral, že se ke stanu přiblížil s nekalými úmysly.

Choval se zpupně a povýšeně, jen když šlo o obyčejného vojáka. Před avarskými důstojníky však hrbil hřbet. Jeho patolízalství vnuklo Sokolíkovi dobrý nápad.

Přistoupil jednoho večera ke strážci a řekl mu, že by si rád prohlédl zajatce.

„Zbláznil ses?!“ houkl na něho chlap. Byl to Slovan a mluvil nářečím, kterému Sokolík dobře rozuměl.

„Jak to se mnou mluvíš?“ vyjel si na něho Sokolík, i když měl v sobě docela malou dušičku. „Když urážíš mě, urážíš tím mého pána, důstojného Go Daje... Posílá mne za tebou, abych mu vybral vhodného otroka, kterého si na nejbližším trhu řádně odkoupí...“

Pohrával si přitom s bronzovým čenge na krku, aby si strážce uvědomil, že nemluví jen tak s někým. Občas pak sáhl po své honosné šavli, aby tak zdůraznil, že není obyčejný služebníček, ale významný bojovník.

Strážce se zarazil. Zdálo se, že Sokolíkův hlas a vystupování na něho udělaly náležitý dojem. Chlapík Go Daje pravděpodobně vůbec neznal, neměl však odvahy pohněvat si toho neznámého pána. Přeslapoval proto nejistě z nohy na nohu a nevěděl, co by odpověděl.

„V životě jsem tě neviděl, mladý muži...“, řekl nakonec docela jiným tónem. „Řekni svému pánu, že snad bude lepší, když za mnou přijde sám...“

„Jak vidím, neznáš mého pána,“ nedal se Sokolík odbýt. „Ten má na takovou práci své podřízené... Nebud' hloupý, člověče, můj pán dovede být uznalý...“

Hlídač zaváhal, odhrnul pak plachtu, která kryla vchod do stanu, a vpustil chlapce dovnitř.

V první chvíli Sokolík nic neviděl. Potom si však jeho oči zvykly přitímtí. Na protější straně se pohnulo několik postav, další zajatce zahlédl chlapec po své levé straně.

Hlídač zaváhal, odhrnul pak plachtu, která kryla vchod hlavu, aby si Sokolík mohl prohlédnout zajatce. Každý z nich měl kolem krku obojek, za který byl připevněn k provazu, jenž se táhl po délce stanu. Nešťastníci si zvědavě prohlíželi nového návštěvníka a čekali napjatě, co nepříjemného je zas očekává.

Sokolík je rychle prolétl očima. V příštím okamžiku zahlédl Buška. Stál téměř na konci řady a Sokolík ho stěží poznal. Bušek strašně zhubl. Na krku vzadu mu ostře vystupovaly kosti, kolem úst se mu vytvořila hluboká vráska. Pod okem měl modřinu a na hrudi několik šrámů.

Sokolíkovi dalo práci opanovat svoje vzrušení. Prohlížel si naoko velmi bedlivě jednoho zajatce po druhém, až se nakonec zastavil před Buškem.

„Odkud pochází tento chlapec?“ zeptal se hlídače lhostejným hlasem.

„To je Moravan, snad vyzvědač. Jestli však smím tvému pánu radit, ať ho raději nekupuje... Je to vzpurný chlapec, i když jsme ho tady už trochu zkrotili, vid'?“ strčil surově do Buška.

Chlapec se tvářil, jako by Sokolíka nikdy v životě neviděl. Jeho tvář vyzařovala nejhlubší pohrdání, jeho oči se dívaly někam mimo strážce a jeho návštěvníka, rty byly přísně sevřeny.

„Tak co, mám pravdu?!“ vstrčil strážce znovu hrubě do Buška.

„Ano, pane...“, odpověděl mu Bušek bezduchým hlasem.

„Nebudeš víc paličatý?!“

„Ne, pane...“, odpověděl chlapec stejným způsobem.

„Prohlídl sis je?“ zeptal se strážce Sokolíka, jako kdyby si přál, aby ho už měl pryč ze stanu.

Sokolík přisvědčil a odhrnul stanovou plachtu. Venku zapadalo slunce a bylo ještě hodně světla. V chlapcově duši však byla hluboká tma.

Setkání s Buškem znamenalo pro něho strašný otřes. Pořád slyšel jeho hlas.

Ano, pane... Ne, pane... Bylo to příšerné. Co jen z toho chlapce za krátkou dobu udělali, opakoval si Sokolík zoufale.

V tu noc nemohl dlouho usnout. Zvenku sem doléhaly divoké hlasy, oheň mu kreslil na plátno stanu strašidelné stíny, ale především ho pronásledovala Buškova zmučená tvář.

Ano, pane... Ne, pane...

KAPITOLA 17

Nádherný pohled na avarskou jízdu – Jak žili stepní jezdci – Mistři na koních – Jak Kara Murza trestal loudaly – Trest stihne také Go Daje – Go Daj přísahá pomstu

Avarská jízda na pochodu skýtala nádherný pohled. Do nekonečna se táhly řady jezdců, vysoko nad hlavou jim

vlály malé barevné praporky, které si upevňovali na svá dlouhá kopí, u boku jim zvonily šavle nebo krátké meče.

I koně byli nádherně vystrojeni. Slunce se odráželo na čelenkách z bronzu a stříbra, zlatově se leskly kovové spony na postrojích, nízká sedla byla obšita barevnou kůží. Bylo to opravdu velkolepé vojsko.

Na jednotlivých stanicích se k hlavnímu voji přidávaly další čtyři, a to jak avarští jezdci, tak nesčetné houfy pěších Slovanů.

Život stepních jezdců se řídil přísným řádem. Vstávali za svítání, ke spánku uléhali brzy po setmění. Při východu slunka je budil zvuk volského rohu, V tu chvíli vyskočili všichni na nohy, rychle se upravili a složili stany. Ty pak naložili na vozy, které táhly za hlavním vojem. Na nich jely také ženy a vezli se ranění a nemocní.

Jezdci si neodpočinuli ani tenkrát, když se zastavili na den v táboře. Tady prodělávali tvrdý výcvik. Velitel rozdělil četou na skupiny a každá z nich se věnovala jinému zaměstnání.

Sokolík se výcviku nezúčastňoval, ale rád mu přihlížel. Nejvíce se mu líbili lukostřelci. Ti svůj nácvik začínali střelbou na pevný terč, pak se snažili zastihnout cíl v pohybu. Některý z nich táhl na dlouhém provazu pytel se senem a ostatní po terči stříleli, jindy objížděli v ostrém cvalu pařez nebo kopeček hlíny a stříleli po něm tak rychle, že se za chvíli ježil šípy. Byli to vesměs dobří střelci, málokterý z nich se minul cílem.

Jiné skupiny zas nacvičovaly šerm, boj se sekyrou nebo útok s kopím. Někteří jezdci se při boji tak rozohnili, že jej brali doopravdy. O poranění proto nebyla nouze.

Při takovémto cvičení se pochopitelně zraňovali i koně, takže Sokolík a ostatní lidé ve stájích měli plné ruce práce.

Občas se stalo, že se některý z jezdců dopustil hrubých chyb, nebo porušil kázeň. Tu ho plukovník Kara Murza potrestal. Byl to přísný, ale spravedlivý velitel, takže ho mužstvo mělo rádo.

Nesnášel především loudaly. Tvrdil o nich, že jsou brzdou sebelepšího vojska. Jen rychlý a statečný voják je s to vyhrát bitvu. Toto jeho úsloví se brzy stalo heslem celého pluku.

Aby svoje jezdce naučil rychlosti, vymyslel si Kara Murza účinný trest. Každé ráno nastupoval pluk pod svoji zástavu. Kdo se k nástupu dostavil poslední, byl určen k službě u nemocných koní. Protože tuto službu vykonávali otroci, považovali ji opozdilci za ponižující.

Dopustil-li se někdo přestupku, neohlížel se Kara Murza ani na hodnost, ani na zásluhy v boji. Loudal šel k nemocným koním a mužstvo mělo postaráno o zábavu. Postižený musel z úst svých kamarádů vyslechnout nejružnější vtipy a poznámky. Čím kyseleji se tvářil, tím větší bylo veselí...

Jednoho dne postihla tato pohroma Go Daje. Četař zapomněl ve stanu šavli, rozběhl se pro ni a přišel k nástupu pozdě.

Jeho poklesek vzbudil mezi jezdci velkou pozornost. Všichni byli zvědaví, jestli Kara Murza bude mít odvahu potrestat tak zasloužilého vojáka. Go Daj byl poddůstojník a navíc se znal osobně s mladým Subrichánem. V táboře se říkalo, že bude co nevidět povýšen do důstojnického stavu.

Velitel však byl nesmlouvavý. Neodpustil si malý proslov, že velitelé všech stupňů mají být vzorem pro svoje podřízené, a poslal Go Daje ke koním. Dovolil mu však malou úlevu. Mohl si k nejhrubším pracím vybrat někoho z řad zajatců.

Go Daj nedovedl zakrýt, jak ho tento trest mrzí. Zablýskl divoce očima, ale udržel jazyk na uzdě. Když se několik jezdců dalo do smíchu, hodil po nich tak hrozivým pohledem, že vtipálkům zmrzl smích na rtech.

Celé dopoledne nepromluvil ani slovo. Když se však vrátil do stanu, vytrhl šavli a začal s ní jako bez smyslu sekat do země. Pak se dal do klení.

„Viděl jsi, jak mě Kara Murza ponižil?“ obrátil se pln vzteku na Sokolíka. „To mi ten chlap jednou odpyká...!“

Mohl si tuto hrozbu dovolit. Ve stanu byl pouze Sokolík a od toho mu prozrazení nehrozilo.

KAPITOLA 18

Go Daj pošle Sokolíka pro otroka – Sokolík si přivede Buška – Rozhovor u řeky – Doubravka

„Skoč pro nějakého otroka!“ nakvašeně přikázal Go Daj Sokolíkovi a předal mu bronzové čenge, aby mu snad hlídač zajatců nedělal potíže.

Sokolík vyšel ze stanu a rozběhl se na konec ležení, kde shromáždili zajatce. Jen co se dostal na hlavní

táborovou ulici, napadlo mu, že by si mohl vyžádat jako pomoc pro Go Daje Buška. Mohl to udělat tím spíš, že namluvil den předtím hlídači, že si jeho pán miní koupit Buška, jen co ho chakan uvolní k prodeji. Přivede chlapce do stájí a najde si určitě chvíli, kdy si s ním bude moci promluvit mezi čtyřma očima...

Zamračený hlídač nedělal tentokrát kupodivu Sokolíkovi žádné potíže. Jen zavolal jednoho ze strážců, aby zavedl zajatce ke Go Dajovi. Sokolíkovi pak odevzdal provaz, ke kterému byl Bušek připoután.

Nehrozilo však stejně nebezpečí, že by mu chlapec utekl. Avaři svazovali zajatcům nohy nad kotníkem pouty, která dovolovala malé krůčky, znemožňovala však jakoukoliv rychlejší chůzi.

Sokolík uchopil provaz a cítil, jak rudne. Bylo mu trapné, že vede Buška jako dobytče. Jak mu teď dokáže, že nemá s jeho neštěstím nic společného...?

Bušek se tvářil jako člověk, který už pochopil, že na svém osudu nic nezmění. Z živého, veselého chlapce se teď stal nešťastný, otupělý tvor, který odnikud nečeká nic dobrého.

Když přišli do stáje, rozdělil jim Go Daj práci. Sám jenom přihlížel. Sokolík se po celou dobu držel v blízkosti svého přítele. Nejdříve nasypali koním krmení. Těm, kteří nechtěli žrát, vlili do krku hořký odvar pelyňku. Pak koně hřebelcovali.

Ačkoliv se Sokolík snažil navázat s Buškem hovor, vyhýbal se chlapec jeho společnosti.

„Už víš, co máš dělat?“ pokusil se Sokolík znovu o rozhovor.

„Ano, pane,“ odpověděl mu Bušek a postavil se do pozoru.

Ta pokorná odpověď přivedla Sokolíka do stavu zoufalství.

„Proč se ke mně chováš, jako bys mi byl podřízen... Nejsem přece tvůj pán... Nemohu za to, že vás zajali... Snad tě bude zajímat, že jsem se vydal na výpravu s Avary jen proto, abych mohl ještě několik dní zůstat po tvém boku...“, vmlouval se mu Sokolík do přízně.

Bušek se díval do země a mlčel.

„Proč nevěříš, že jsem zůstal tvým přítelem a že ti chci pomoci? Ubližuji ti snad?!“

„Ne, pane,“ odpověděl Bušek opět tím strašným způsobem a pak z něho už Sokolík nevymámil ani slovo.

Kdybych ho jen přesvědčil, že se mýlí... Kdyby mi někdo poradil, jak ho osvobodit... Jak mu pomoci... Všechno bych pro to obětoval, opakoval si Sokolík pln zoufalství.

Když byli hotovi s krmením, poslal je Go Daj pro vodu. Chlapci se odebrali k říčce, tekoucí kolem tábora, aby naplnili vědra. Byli tu zcela sami, jen daleko odsud po proudu řeky praly dvě ženy prádlo.

„Chtěl bych, abys mě vyslechl,“ obrátil se Sokolík znovu na Buška. Jeho hlas zněl pokorně, jako by svého přítele prosil o milost.

Bušek se zastavil, ale i teď se vyhnul chlapcově pohledu.

„Přísahám ti při všem, co je mi svaté, že nemám viny na tvém neštěstí,“ začal Sokolík překotně. „Chtěl jsem jet s vámi až na hranici a převést vás v bezpečí do země Polanů, to přece víš. Nemohu za to, že si strýc Neklan přál, abych vás doprovázel pouze k Jestřábí skále... Varoval jsem ho několikrát před avarskými hlídkami, které stráží hranice... Jak tě jen mám přesvědčit, že bych vás nikdy neopustil, kdybych tušil, co vás potká...“

Teprve teď k němu Bušek zvedl oči. Vzápětí se tiše rozplakal. Ten pohled rval Sokolíkovi srdce. Bušek stál po kolena ve vodě, klonil hlavu na prsa, ramena se mu trásla pláčem a po tváři mu stékaly slzy.

„Neplač, Bušku, prosím tě... Snad se mi podaří vymyslet, jak tě zachránit...“, domlouval mu Sokolík a cítil, jak

i jemu se tlačí slzy do očí.

Bušek plakal dál, bez slova postesknutí. Bylo to horší, než kdyby Sokolíkovi zlými slovy vyčítal, že je zradil a přivedl do neštěstí. Nakonec se vzmužil. Otřel si oči hřbetem ruky, uchopil mlčky vědra s vodou a vystoupil na břeh.

„Promluv na mne, Bušku... Řekni už něco, ať to je cokoliv,“ naléhal na něho Sokolík. „Já jsem vás přece nezradil... Proč mi to nevěříš?!“

„Co se stalo s Doubravkou?“ zeptal se konečně Bušek uplakaným hlasem.

„S Doubravkou?“ opakoval po něm Sokolík, který to jméno slyšel poprvé.

„S mou sestrou... Zajali nás přece spolu.“

Doubravka...

Sokolík se snažil vybavit si její podobu, ale nechtělo se mu to podařit. Viděl před svými duševními zraky vysokého mladíka, vlastně děvče, oblečené do chlapeckého šatu, zteplé, hezké, se záplavou plavých vlasů... Její tvář si však nedovedl představit.

„Nevím, co se s ní stalo,“ přiznal smutně. „Je-li naživu, bude mezi zajatkyněmi v táboře. Nepátral jsem po ní... A myslím, že bych ji ani nepoznal...“

Bušek mlčky přikývl, sehnul se pro vědro s vodou a odcházel do tábora. Přemohl už svůj pláč. Tvářil se opět jako člověk, který se smířil se svým osudem.

KAPITOLA 19

Na obzoru jezero – V táboře avarského chakana – Potomci Římanů – Město se hemží lidmi – Hunové – Krásná Meni Fej – Na trhu kovotepců – Go Daj získá nádhernou dýku.

Krajina měnila poznenáhlu svůj vzhled. Suchá stepnatá rovina ustoupila zalesněným vrškům, cesta neustále stoupala, na všechny strany se teď táhly hluboké hvozdy. Lesy, kterými projížděli, byly smutné a pusté, ale Avaři tvrdili, že se hemží uprchlíky a nejrůznějšími zběhy. Žili si zde celkem bezpečně, protože stepní jezdci, děti širých rovin, se do neprostupných lesů odvažovali jen velmi neradi.

Když se vojsko dostalo na nejvyšší místo cesty, zahlédl Sokolík průrvou mezi stromy hladinu obrovského jezera. Bylo tak rozlehlé, že nedohlédl na druhý břeh.

Pak se cesta už prudce svažovala. Projížděli teď líbeznou krajinou. Po levé ruce se dívali na jezero, z jehož rákosí se ozývalo obrovské množství vodního ptactva, po jejich pravé straně se táhly mírné kopce, hustě porostlé lesy.

V záři slunečního rána se jezero lesklo jako obrovské stříbrné zrcadlo a zvalo k odpočinku. Ačkoliv vedro bylo k zalknutí, nedovolil Kara Murza zastavit. Teprve v poledne si jezdci na chvíli odpočinuli, skrovně pojedli ze zásob, napojili koně a pokračovali v cestě.

Blížili se teď k zabydlené oblasti. Předjížděli po silnici hodně lidí, kteří táhli ve stejném směru jako jejich pluky, a narazili každou chvíli na vesnice a osady, z jejichž domků vybíhali lidé, aby se podívali na projíždějící vojsko. Děti mávaly na jezdce a doprovázely je tak dlouho, dokud jim to dovolily nohy.

Odpoledne pak dorazili do velkého města, postaveného z bílých zděných budov a dřevěných chatrčí. Na jeho kraji se rozprostíralo obrovské vojenské ležení, které se ježilo tisíci avarskými stany. Vjížděli do Hlavního tábora avarského chakana...

Jádro města však netvořili Avaři. Jeho obyvatelé neměli mongolské rysy a mluvili řečí, kterou Sokolík neznal. Zeptal se Go Daje, co to je za národ, a dozvěděl se, že se zdejší lidé vydávají za potomky nějakých Římanů, kteří zde vládli před mnoha sty lety. Jejich vojska však byla už v dávných dobách poražena od jiných národů a odtáhla na jih.

Mnoho původních obyvatel však tady zůstalo a žijí si dále po svém. Jsou to velmi zruční řemeslníci a Avaři si jejich práce velmi cení.

Kara Murza zamířil spolu s ostatními pluky do vojenského tábora, dal si přidělit místo k ubytování a rozkázal rozbít stany. Netrvalo dlouho a jezdci si vybudovali ležení. Když byli s prací hotoví, dostali povolení podívat se do města.

Sokolík se také vydal do ulic. Protože se doposud s nikým nespřátelil, doprovázel ho pouze jeho věrný Rek. Z ruchu v ulicích šly chlapci oči a uši kolem. V životě neviděl tolik lidí na jediném místě. Kam se ohlédl, viděl davy tísnící se nejen v uličkách, ale i na náměstích a nespočetných tržištích. Obchodovalo se tu po celý den a křiku zde bylo tolik, že člověk stěží slyšet vlastní slova.

Na malém prostranství uprostřed města předváděli svoje umění gymnasté a skupina tanečnic. Hudebníci jim hráli do taktu. Pištcí foukali do píšťal, bubeníci tloukli do kulatých bubínků se stříbrnými zvonečky.

Sokolík by se byl vydržel dívat na cvičení a rej tanečnic do noci, ale nedovolil mu to Rek, kterému vysoké tóny trhaly uši. Pes sebou kroutil, tloukl se tlapkami do uší, nakonec začal výt. Diváci se po něm pohoršené dívali, takže Sokolíkovi nezbylo než se vzdálit. Přitáhl Reka k sobě a vstoupil do první krčmy, která se mu namanula.

Tmavá, rozlehlá místnost byla přeplněna. Od stolu se ozývala jadrná avarština, na několika místech se hlasitě bavili Slované, sem tam bylo slyšet franské kupce. U jednoho stolu zaslechl Sokolík hrdelní řeč Hunů, kteří se také přidali k chakanově výpravě proti Byzanci.

Sokolík si je zvědavě prohlížel, protože o nich už několikrát slyšel. Ovládali zdejší krajiny předtím, než slavný Bajan sem přivedl Avary. O jejich vůdci Attilovi se vyprávěly hotové báchorky. Byl to mocný panovník, před kterým se třáslы všechny národy světa.

Po Attilově smrti se říše Hunů rozpadla. Na východ od Velkého jezera však ještě žilo mnoho hunských kmenů. Jeden z nich, jménem Kutrigurové, se teď spojil s Avary, aby spolu s nimi dobyl světa.

U většiny stolů se mluvilo o nastávajícím tažení. Každý se těšil, jak zbohatne a získá slávu i otroky. Mnozí hosté už popili více, než bylo zdrávo, a chovali se podle toho. Hlasitě se přeli a pustili se do sebe občas i pěstmi. Pak nezbylo krčmáři než zavolat podomky a sjednat pořádek.

Od jednoho stolu se několikrát ozvalo jméno Subrichána. Sokolík napjal uši. Vždyť mladý chán se měl podle Go Dajových slov stát jejich příštím velitelem. Go Daj aspoň tvrdil, že Subrichán zařadí celou jeho četou do své tělesné stráže...

Jeden z jezdců vypravoval svým kamarádům, že se chystá velká svatba. Subrichán se prý ožení s krásnou Meni Fej, dcerou hunského chakana.

Jiný Avar to potvrdil. Viděl prý včera na vlastní oči, jak hunská princezna přijela do tábora. Jela na otevřeném voze po boku svého otce Beludina. Vedle ní zahlédl také jejího bratra Kubrata, který bude velet hunským vojům při výpravě proti Byzanci.

Když hunští jezdci, sedící u vedlejšího stolu, uslyšeli jméno svého oblíbeného velitele, usmáli se na vyprávějíciho a zvedli na pozdrav číši. Byli ještě snědší než Avaři a měli stejně šikmé oči. Také jim vystupovaly z tváře lícní kosti, ale lišili se od svých spojenců tím, jak se česali. Zatímco si Avaři nechávali růst vlasy až na ramena, vyhrnovali si Kutrigurové hlavu. Jen na temeni si nechávali chomáč vlasů, který svazovali do copánků.

Byli to výteční vojáci a vynikali zvláště jako lukostřelci. V tomto umění se jim prý nevyrovnal nikdo na světě.

Sokolík zůstal v krčmě až do poledne. Když pak vyšel ven, ocitl se znovu v nepřehledném proudu lidí, kterých se tentokrát sešlo pod prapor avarského chakana takové množství, že jim tábor už nestačil. Chlapec se dal unášet tou nesmírnou lidskou řekou, až se dostal na okraj tržiště.

Tady se mu naskytl další neobvyklý obraz. Ocitl se mezi stánky kovotepců, kteří zde pracovali pod širým nebem přímo před očima diváků.

Sokolík dlouho přihlížel, jak řemeslníci zhotovují dýky, náušnice nejrozumnějších tvarů, rozmanité nádoby i překrásné náramky z měděného plechu.

K práci používali malých kladívek a útlých dlátek. Náramek si navlékli na dřevěný čep a přidržovali jej bosýma nohama, takže ruce zůstaly volné pro práci. Hotové zboží pak nabízeli ke koupi v nedalekých stáncích.

Sokolík byl v pokušení koupit si od nich něco na památku, neměl však s sebou nic, co by mohl nabídnout k výměně. Počkal tu ještě chvíli a rozhodl se k návratu.

Udělal sotva několik kroků, když viděl z vedlejšího stanu vycházet svého pána Go Daje. Rozmlouval s kovotepcem a nesl v ruce dýku s tepanou rukovětí. Prohlížel si ji při denním světle a smlouval cenu.

Netrvalo dlouho a prodávající se s kupcem dohodl. Go Daj se tvářil nadmíru spokojeně. Získal další dýku pro svou sbírku.

V tom uviděl Sokolíka.

„Podívej se na tu krásu.“ řekl a podal mu koupenou dýku.

Tak nádhernou zbraň Sokolík ještě neviděl. Na krátké ocelové ostří nasedala bronzová rukověť s umně

vyřezávanými listy a větvkami. Bylo to dílo opravdového umělce.

„Tak co, líbí se ti?“ zeptal se Go Daj.

„Je nádherná,“ potvrdil chlapec.

„Potřebuje snad ještě líp vyleštit,“ mínil šťastný majitel a zastrčil dýku za pás. „Vezmeš si ji doma na starost...“

„Vezmu, pane,“ ujistil ho Sokolík. „Uvidíš, že se bude lesknout jako slunce...“

KAPITOLA 20

Do tábora přijíždějí další pluky – Subrichán Beludin, zvaný Věrný – Chakanovy slavnosti – Zvláštní odměna pro vítěze – Sokolík se přihlašuje k závodům

V příštích dnech přitáhly do tábora další pluky. Stanů přibývalo, ležení se stále zvětšovalo. Jednoho dne se ve městě objevil se svým průvodem Subrichán, syn avarského chakana. Jeho příjezdu přihlížely nespočetné davy Avarů, kteří vítali svého mladého velitele jásavým voláním.

Subrichán si potrpěl na nádheru a okázalost. Před mladým chánem jelo šest trubačů, za ním na ohnivých koních jeho tělesná stráž. Její příslušníky bylo možno rozeznat už z dálky podle volavčích per, která jim vlála ze špičatými přílb.

Subrichán nevypadal jako Avar. Jeho kůže byla jen lehce nažloutlá, tvář úzká a hubená, nejvíce však na něm překvapovaly oči, veliké a poměnkově modré. Zdědil je po matce, Slovance, kterou si chakan přivedl do svého stanu jako čtvrtou manželku.

Velitelé jednotlivých pluků vytvořili se svými vojáky podél táborové cesty hustý špalír, klaněli se až k zemi a každý z nich si horoucně přál, aby si ho mladý chán všiml a obdařil jej svou přízní.

Subrichán se tvářil přátelsky. Usmíval se na své vojsko, sledoval ostrým zrakem kolemstojící, sem tam zvedl ruku a pokynul milostivě na pozdrav.

Go Daj se protlačil do první řady. Když ho Subrichán mýjel, začal nadšeně provolávat slávu, až si ho mladý chán povšiml. Usmál se na svého věrného služebníka a přivedl tím Go Daje do stavu úplné blaženosti.

Po návratu do ležení nemluvil Go Daj o ničem jiném než o svém milovaném veliteli, vzpomínal na společné tažení proti Sirmiu a byl teď přesvědčen více než jindy, že ho mladý chán opět povolá do své tělesné stráže.

Ve své naději nebyl zklamán. Ještě téhož dne, kdy Subrichán vpochoval do tábora, dostavil se do Go Dajova stanu chánův posel, ukázal mu své čenge a zdvořile ho pozval do stanu svého pána.

Go Daj zářil pýchou a choval se od té chvíle ke Kara Murzovi, jako by plukovník byl jeho podřízeným. Četař se netajil s tím, že svého velitele považuje za osobního nepřítele. Kara Murza jeho drzé a vyzývavé chování velmi těžce nesl, ale navenek zachovával klidnou tvář. Nechtěl se zbytečně dostat do sporu se Subrichánovým oblíbencem.

Den nato se Sokolíkovi poštěstilo spatřit na vlastní oči samotného chakana Avarů. Byl to starý, bělovlasý muž, který měl u svého lidu pověst moudrého a laskavého vládce. Choval se opravdu dobře, ale jenom k Avarům. Ke svým nepřítelům a vůči poddaným vystupoval stejně krutě jako ostatní nájezdníci...

Pověsti o nadcházející svatbě mladého Subrichána a krásné Meni Fej se potvrdily. Všude se mluvilo, že v nejbližších dnech dojde k zasnoubení. Nevěsta prý zůstane se svým otcem Beludinem, zvaným Věrný, v Hlavním táboře, kde počká, až se její ženich vrátí z válečného tažení.

Svou dceru Meni Fej chránil vládce Hunů jako vzácný drahokam. Zbožňoval ji nejen pro její spanilost a dobré srdce, ale miloval ji především proto, že mu až překvapivě připomínala matku, jeho ženu, kterou Beludin miloval tolik, že si mimo ni už nepřivedl do svého stanu žádnou jinou, jak to u Hunů bylo obvyklé, ba zůstal jí věren i po smrti.

Ženy Hunů ho proto velmi ctily a dávaly ho za vzor svým mužům. A ptaly se také potají, zda se Meni Fej vůbec hodí k Subrichánovi, o kterém se říkalo, že má rád hodně žen.

Bylo-li město už při příchodu Kara Murzy přeplněno, zdálo se teď, že v něm není k hnutí. Kromě stepních jezdců sem totiž proudili ze všech stran vesničané z okolních vsí, aby na vlastní oči uviděli krásnou nevěstu a statečného ženicha.

Tábor se oddával radovánkám. Krčmy byly otevřeny celou noc, ulicemi a po tržištích proudily nekonečné

zástupy, na každém rohu vystupovali kejklíři, zpěváci nebo vyprávěči hrdinných příběhů a všude bylo tolik křiku, že se v noci takřka nedalo spát.

Nejvíce se však lidé těšili na veliké slavnosti, které chtěl chakan za několik dnů uspořádat, jak to bývalo zvykem před každým vojenským tažením.

Městem procházeli hlasatelé a vytrubovali, že se budou odbývat soutěže v zápase, ve střelbě lukem, jízdě na koni a v šermu šavlí. Závodů se mohl zúčastnit každý příslušník chakanových vojsk.

Kdekdo se chystal na tu velkolepou podívanou, ve všech stanech se uzavíraly sázky. Aby chakan ještě zvýšil přitažlivost závodů, určil tentokrát pro vítěze jednotlivých soutěží navíc zvláštní odměnu. Každý z nich si mohl z řad chakanových zajatců vybrat podle vlastního výběru otroka. Mohl ho pak použít jako svého sluhu, nebo také prodat franským kupcům, jichž se sešlo v městě víc než kdykoli jindy.

Tato zpráva Sokolíka velmi znepokojila. Uvědomil si totiž, že by se takto mohl rozloučit s Buškem dříve, než by se toho nadál. Stačilo, aby některý z vítězů projevil o chlapce zájem...

Strach o osud přítele nedal Sokolíkovi celou noc spát.

„Platí ještě pořád tvůj slib, pane, že mi při válečném tažení proti Byzanci přísluší stejná práva jako tvým jezdcům?“ zeptal se ráno Go Daje.

„Zajisté,“ potvrdil mu Go Daj. „Proč se na to ptáš? Ublížil ti snad některý z mých lidí...?“

„Neublížil...,“ ujistil ho Sokolík. „Ptám se jen proto, že bych měl chuť také se zúčastnit závodů, které uspořádá chakan Avarů.“

Sokolíkova slova Go Daje trochu zarazila. Zamyslel se na chvíli a řekl pak, že se na jeho přání zeptá svého pána Subrichána.

„Jsi příslušníkem chakanova vojska, měl bys tedy povolení dostat...,“ přiznal nakonec. „A v čem bys chtěl závodit?“ zeptal se pak Sokolíka a v jeho hlase zazněl údiv nad chlapcovou troufalostí.

„V zápase určitě ne,“ zasmál se Sokolík, rozradostněn nad příznivou odpovědí. „Chtěl bych se pokusit o štěstí v jezdeckých soutěžích.“

Go Daj ho pobaveně pozoroval a poradil mu, ať se o něco podobného raději nepokouší. Uznává prý, že jeho Borka je docela dobrý kůň, ale na těchto závodech prý nebude mít nejmenší naděje.

„Soutěže se zúčastní nejlepší jezdci našeho vojska. Pojedou na koních, kteří se svou zdatností proslavili daleko za hranicemi svého kmene...“

„Přesto bych to rád zkusil, pane,“ prosil ho Sokolík a nedal se odbýt, až mu Go Daj slíbil, že se o jeho přání zmíní Kara Murzovi.

KAPITOLA 21

Slavnost je v plném proudu – Koňské dostihy – Borka dokáže, co dovede – Zvláštní cena pro vítěze – Bušek se stává majetkem Sokolíka

Obrovská louka za vojenským ležením se proměnila v závodistiště. Tisíce diváků ze všech končin avarské říše se už od rána obdivovaly výkonům zápasníků, lukostřelců a šermířů. Všude vládlo vzrušení, křik a neobvyklý ruch. Jakmile závod skončil a byl vyhlášen vítěz, otřásalo se hlediště jásotem.

Jen Sokolíkovi bylo z té slávy jaksepatří úzko. Kdykoli vítěz odcházel na místo, kde byli shromážděni zajatci, aby si odtud odvedl svého otroka, sevřelo se chlapci srdce napětím. Vybere si vítěz za otroka Buška, nebo unikne chlapec prozatím svému nešťastnému osudu...? Byly to chvíle vyplněné krutým očekáváním.

Chudák Bušek tu stál spolu s ostatními už od rána vydán nemilosrdným slunečním paprskům, pobledlý, neklidný, se smutnými očima.

Chlapec už věděl, co ho může postihnout. Sledoval stejně jako jeho druhové s napětím vítěze jednotlivých soutěží a kladl si jistě otázku, kdo se stane jeho příštím pánem.

Zdálo se, že mu prozatím nehrozí nebezpečí. Vítězové si vybírali pokud možno silné, svalnaté muže, o kterých mohli předpokládat, že odvedou kus pořádné práce. K novým majitelům přistupovali hned kupci a žádali je, aby jim otroka odprodali.

O Buška, slabého, vytáhlého chlapce, neprojevil doposud nikdo zájem.

Když skončila soutěž v šermu, svolávali k závodu jezdce. V zástupu to zašumělo, protože koňské dostihy byly vyvrcholením slavnosti a lidé se na ně těšili už mnoho dnů.

Protože zájemců o účast bylo hodně, připustili k dostihům jen vítěze vyřazovacích závodů, které se konaly den předtím. K nim pak přistoupili jezdci, které na závody určil přímo jejich pluk.

Go Daj dodržel slovo. Vymohl u Kara Murzy povolení pro Sokolíka. Velitel sice zpočátku neměl moc chuti dovolit na tak věhlasném závodě účast neznámému chlapci, ale nakonec povolil. Nechtěl si svou neústupností Go Daje ještě více rozhněvat.

Vítání hřímavým potleskem a výkřiky přihlízejících vjížděli jezdci na závodistiště. Koně měli třikrát proběhnout dráhu kolem obrovského prostranství, přičemž se nesmělo použít jezdeckého biče.

Sokolík vzbudil hned po svém příchodu pozornost diváků. Pokud si lidé pamatovali, nestalo se ještě, aby Avaři připustili ke svým závodům příslušníka cizího kmene. Lidé tedy právem usoudili, že jde buď o člověka s velkými zásluhami, nebo o koně nevídaných vlastností.

Závodníci objeli volným krokem prostranství a zastavili se před chakanem a jeho vysokými hodnostáři, kteří seděli na vyvýšených lavicích. Z vysokého sedadla se usmíval na závodníky sám chakan, stříbrovlasý, laskavý stařec, vedle něho viděl Sokolík Subrichána a Beludina, zvaného Věrný, vládce hunského kmene Kutrigurů. Krásná Meni Fej se slavnosti nezúčastnila. V táboře se vyprávělo, že není zcela zdráva. Lidé byli její nepřítomností dost rozčarováni, protože chtěli na vlastní oči zhlédnout budoucí ženu mladého Subrichána.

Před závodníky se objevil chakanův podkoní v krátkém rudém plášti, s vysokou špičatou čepicí, a vyzval jezdce, aby pozdravili chakana a jeho důstojníky. Každý ze závodníků se hluboce uklonil. Nejvíce potlesku sklidili ti, kteří uměli přinutit koně, aby před chakanem poklekli.

Po tomto obřadu se závodníci shromáždili na vzdáleném konci dráhy. Napětí diváků dostoupilo vrcholu. Mávnutí praporcem – a koně vyrazili vpřed.

Zpočátku se všichni závodníci drželi pohromadě. První kolo proběhli hlava na hlavě. Teprve v druhém kole se pole závodníků roztáhlo. Do čela se propracoval černý hřebec, kůň ze stáda Subrichána. Seděl na něm malý, svižný jezdec, který svého koně pobízel hlasitým křikem a máváním žlutého šátku. Počínal si tak šikovně, že ho všichni považovali za příštího vítěze.

Zkušení stepní jezdci už poznali, že přihlízejí závodě, který se vidí jen málokdy. Soutěž byla nabita výtečnými koňmi, dobrými jezdci, byl to jedním slovem závod, na jaký se kdekdo těšil. Před zraky diváků se rozvíjel napínavý boj. Dav kolem jízdny dráhy šlel nadšením.

Kůň mladého Subrichána vedl už o tři délky, když v zástupu přihlízejících zavládlo hlasité vzrušení. V tu chvíli se totiž rozběhl dlouhými skoky kůň toho podivného plavovlasého Slovana, kterého pořadatelé slavnosti bůhvíproč připustili k dostihům.

Také chakan a kolem něho shromáždění hodnostáři zpozorněli. Někteří dokonce vstali ze svých míst a sledovali napjatě, jak se bude závod vyvíjet.

Sokolík, to jméno teď šlo od úst k ústům, neměl nikterak záviděníhodné postavení. Jeho kůň běžel po zevní dráze a chlapec musel urazit větší vzdálenost než ti, které chtěl předběhnout. Nezdálo se však, že by ho tato skutečnost zvlášť znepokojovala. Jeho Borka předběhla další dva koně a posunula se teď v poli závodníků na čtvrté místo.

Koně vběhli do posledního kola. Lidé v hledišti se zmocnilo hotové šílenství. Křičeli, povzbuzovali koně, na které vsadili, mávali zbraněmi i šátky a drali se k cíli, aby uviděli vítěze z největší blízkosti. Pořadatelé, všichni příslušníci chakanovy tělesné stráže, měli co dělat, aby udrželi pořádek.

To se Sokolík už propracoval na druhé místo závodu.

Jeho kůň běžel lehce a bez námahy. Ale jezdec na Subrichánově hřebci si chtěl za všech okolností udržet první místo. Tloukl teď koně patami, pobízel ho, jako by přišel o rozum, a hlasitě ho povzbuzoval. Kůň pádil se široce rozevřenými nozdrami, hřívá mu divoce vlála, napínal svaly k prasknutí. Napětí dostoupilo vrcholu.

V půlce dráhy zažili diváci další překvapení. Ten plavovlasý slovanský chlapec si totiž zahrál na kouzelníka. Naklonil se nad šíji svého koně, hladil mu uši a něco mu domlouval. Pak hlasitě hvízdal.

V tom okamžiku se s koněm stala změna. Teprve teď Borka ukázala, co dovede. Zrychlila krok, přešla z cvalu v trysek a lidem se zdálo, že vidí před sebou vichřici. Dostala se zdánlivě bez námahy na úroveň vedoucího koně a předběhla jej v příštím vteřině s takovou lehkostí, že Subrichánův hřebec vedle ní vypadal jako unavený, nemohoucí valach.

Několik ladných skoků – a Borka přiběhla do cíle o tři koňské délky dříve než její slavný soupeř.

Něco podobného diváci už dlouho nezažili. Hlediště vypuklo v jásot. Mladému jezdci teď tleskali nejen Slované a cizí příslušníci chakanova vojska, jeho výkon nadšeně ocenili i stepní jezdci, kteří se v koních vyznali lépe než kdo jiný.

Chakanův podkoní byl první, kdo Sokolíkovi blahopřál k vítězství. Uchopil pak jeho kobylku za uzdu a prodral se davem k chakanovi. Diváci vyváděli jako nerozumné děti. Každý se chtěl dotknout vítězného koně a poplácat vítěze.

Ani chakan neskrbilil pochvalou. Podal Sokolíkovi cenu, určenou pro nejlepšího jezdce, nádherné sedlo a bičík se stříbrnou vyřezávanou rukovětí.

Subrichán dovedl přijmout porážku jako muž. Blahopřál vítězi, i když se přitom netvářil nijak radostně. Výkon sličné Borky ho však nadchl. Obcházel kobylku, prohlížel si ji ze všech stran a hladil ji po šíji.

Podkoní vyzval Sokolíka, aby si šel vybrat svého otroka. Na tuto chvíli chlapec čekal. Odešel k místu se zajatci a ukázal na Buška. Hlídač mu bez slova podal provaz, za který byl Bušek připoután, a uvolnil mu cestu.

Jen co Sokolík opustil závodistiště, začali ho obtěžovat franští kupci, kteří by Buška rádi koupili, ale Sokolík jim nevěnoval pozornost.

Bušek byl překvapením bez sebe. Díval se bez hlesu na svého nového pána a dal se bez odporu odvést do hlediště.

„Jsme tedy zase spolu, Bušku,“ řekl mu Sokolík radostně. „Tolik jsem se bál, že si tě odvede někdo jiný... Řekli vám přece, že jste určeni jako mimořádná cena pro vítěze, ne?“ zeptal se Sokolík, když mu chlapec neodpovídal.

„Neřekli, ale nebylo těžké si to domyslit, pane,“ odpověděl Bušek zase tím otřesným způsobem.

„Bušku, příteli, proč mě trápíš?“ zarazil ho Sokolík. „Já přece nejsem tvůj pán a ty u mne nebudeš nikdy otrokem... Považuj se od této chvíle za svobodného člověka, i když se k tobě budu muset občas chovat jako k otroku, abych se neprozradil...“

KAPITOLA 22

Průvod na ukončení slavností – Bušek uvidí Doubravku – Chlapcovo hoře – Nenadálá návštěva – Subrichán a podkoní si prohlízejí Borku – Sokolík přijde o kobylku

Když bylo po závodech, postavil se Sokolík s Buškem mezi diváky, aby přihlíželi velkolepému průvodu, kterým slavnosti končily. V nepřehledných řadách pochodovaly před svými chakany nejdříve pluky avarské jízdy a čtyři pěších Slovanů, potom vojsko hunských Kutrigurů na svých malých huňatých konících. Po nich následovali vozatajci a jiné pomocné sbory. Průvod uzavírala dlouhá řada zajatců, jejichž počet měl především cizím návštěvníkům vydat svědectví o moci a slávě Avarů.

Kolem chakana kráčeli muži s pouty na rukou, na vozech vezli raněné a konečně tu vedli ženy cizích národů, které padly do rukou stepním jezdcům. Bylo to opravdu veliké bohatství, protože za silné, zdravé muže a především za krásné otrokyně platili cizí kupci chakanovi velké peníze.

Sokolík sledoval spolu s Buškem smutný průvod a děkoval v duchu bohům, že se mu podařilo vyrvat svého přítele z rukou Avarů. Když kolem nich táhly zajaté ženy, ozvalo se z davu plno poznámek. Platily především zajatkyním, které vzbudily u přihlížejících pozornost svým vzhledem nebo svou krásou.

„Doubravka!“ vykřikl najednou Bušek a uchopil Sokolíka vzrušeně za paži.

Na konci průvodu kráčela vysoká, zteplá dívka nevšední krásy. S hlavy jí padaly bohaté plavé vlasy, z úzkých, jemně řezaných tváří se smutně dívaly velké modré oči. Dívka věděla, že ji čeká smutný osud otrokyně, ale kráčela kolem svých věznitelů jako královna.

Avari, kteří si při pohledu na kolemjdoucí ženy dovolili lecjakou poznámku, najednou zmlkli. Sokolík si všiml, že také Subrichán jeví nevšední zájem o krásnou, smutnou dívku. Říkal něco svým pobočníkům a ukazoval přitom na děvče.

„Doubravko!“ vykřikl Bušek, bledý ve tváři.

Dívka se udiveně otočila po známém hlase. Vtom zahlédla Buška. Vytřeštila na něho oči, pak se smutně usmála. Buška nenadále setkání tak rozrušilo, že se chtěl vrhnout za svou sestrou. Snad ji chtěl obejmout na rozloučenou, snad jí ještě chtěl sdělit něco důležitého...

„Bušku!“ strhl ho Sokolík zpátky. Jaký by také mělo smysl upozornit na sebe tak nevhodným způsobem a vysloužit si za to pár ran bičem...

„Kam tě jen zašantročí... Kam tě jen zavlečou, moje ubohá Doubravko...“, naříkal Bušek bez přestání, když ho Sokolík odváděl do tábora.

Na tuto zoufalou otázku nemělo smysl odpovídat. Oběma bylo jasné, jaký osud čeká Doubravku. Přesto začal Sokolík Buška utěšovat, že se všechno nakonec možná ještě v dobré obrátí. Brzy však přestal, protože cítil, jak jsou jeho slova nepřesvědčivá.

Když dorazili do ležení, zavedl Sokolík Buška do stanu, který sloužil jejich koním za stáj, a začal ho zasvěcovat do práce. Nezdálo se však, že Bušek vnímá, co mu Sokolík říká.

Z kouta se zvedl Rek a přiběhl k chlapcům. Štěkl přátelsky na Sokolíka a očichal pozorně Buška. Nakonec mu vložil do ruky čenich – neklamná známka, že se s ním chce přátelit. Ale Bušek byl docela nemocný žalem a psa si vůbec nevšiml.

Sokolík se rozhodl, že Buška okamžitě zaměstná. Usoudil, že to je v dané chvíli to nejlepší, co pro něho bude moci udělat

Hřebelcovali právě Borku, když do stáje vešel Go Daj. Byl v zářivé náladě a něco si pískal. Pak se všiml nového otroka.

„Vždyť to je ten chlapík, co ti plivl do tváře...“, zvolal překvapeně. „Už na závodišti se mi zdálo, že ho odněkud znám...“

„Proč sis vybral právě jeho?“ zeptal se, když se mu nedostalo odpovědi. „Chceš si s ním vyrovnat účet, vid’?“

„Chtěl jsem to udělat, pane“, lhal Sokolík statečně. „Teď najednou vidím, že ho neumím jaksepatří nenávidět. Budeš mě asi považovat za slabocha...“

„Děláš dobře, Sokolíku“, odpověděl mu Go Daj k jeho překvapení. „Nebij nikdy otroka, s kterým chceš žít, pamatuj si to! Neudělá ti ani půlku práce, co by měl nebo mohl, a jestli propadne zoufalství, podřízne ti nakonec krk...“

Go Daj chtěl pokračovat v řeči, když se před stanem ozvaly cizí hlasy. Někdo se ptal po Kazam Pé, který tu má bydlet...

Go Daj vyšel ze stanu, hned nato však couvl zpátky. Hluboce se ukláněl a zval někoho uctivě dále. Sokolík viděl, že do stanu vchází vznešený Avar v krátkém rudém plášti. Poznal v něm okamžitě chakanova podkoního, který zahajoval koňské dostihy.

Překvapení však ještě nebylo konce. Za podkoním vešel do stanu - Subrichán!

Go Daj se rozplýval samou uctivostí. Nabídl mladému veliteli sedátko a neustále se přitom klaněl. Pak se ho pokorně zeptal, čemu má děkovat za čest, které se mu dostalo.

„Hledáme tvého sluhu, který dnes vyhrál jezdecké závody“, odpověděl podkoní.

„Zajímá nás spíše jeho kůň“, poopravil ho se smíchem Subrichán.

Vtom zahlédli oba návštěvníci Borku. Přistoupili ke kobylice, aniž by věnovali zvláštní pozornost jejímu majiteli. Podkoní ji vzal za ohlávku a něco si prohlížel.

V tu chvíli k nim přiběhl Rek. Vrčel na Avara a cenil zuby. Šíji měl naježenou, oči se mu výhružně leskly, jen jen kousnout.

„Vlk!“ zašeptal vystrašeně Avar a sáhl po šavli.

„Lehni, Reku!“ okřikl Sokolík psa a přivázal ho pak k provazu.

Když se podkoní přesvědčil, že mu pes již nemůže uškodit, přistoupil znovu k Borce a vyvedl ji k Sokolíkovu překvapení před stáj.

Venku jí rozhrnul hřívu za ušima a tváří mu proběhl šťastný úsměv.

„Vždyť jsem ti to říkal, pane, obrátil se pak k Subrichánovi. „Je to potomek slavné klisny Ezrun...“

„Odkud ji máš?“ zeptal se pak Sokolíka.

„Je to můj kůň,“ ujistil je Sokolík a měl najednou neurčitý dojem, že jeho milované Borce hrozí nebezpečí.

„Neptáme se, jestli je ten kůň tvůj,“ zarazil ho podkoní. „Nás zajímá, kde jsi ho získal...“

„Dal mi ho Derkum. Nevím, jestli ho znáte...“

„Derkum, zloděj...,“ pospíšil si Go Daj s vysvětlením.

„U našeho pluku ho dobře znají... Vyměnil tohoto koně chlapci za bárku. Vím to bezpečně...“

„Derkum... Není to ten chlap, co jste ho dali ukamenovat?“ vzpomněl si teď podkoní. „Teď už je mi všechno jasné! Bylo mi hned nápadné, že chlapcova kobyłka má stejný cval jako ostatní potomci slavné klisny...“

„Co po mně vlastně chcete?“ zeptal se Sokolík v předtuše něčeho zlého.

Podkoní se však bavil se Subrichánem, jako by Sokolíka vůbec neslyšel. Ukazoval na Borčiny nohy, odkryl jí zuby a poplácával ji na hrudi.

„Ten kůň patří mně, vždyť vám to můj pán potvrdil,“ položil Sokolík Borce ruku na ohlávku.

„Jsi na omylu, Kazam Pé. Ten kůň patří našemu pánu, jasnému chakanovi Avarů,“ vysvětlil mu podkoní. „Jako hříbě jej ukradli z panovníkova hřebčince. Teď už víme, kdo tu krádež spáchal...“

„To tedy znamená...,“ ozval se Go Daj poníženým hlasem.

„...že se kůň vrátí do stáda svého pravoplatného majitele,“ rozhrnul podkoní znovu hřívu na Borčině šíji a ukázal na malé znamení, které kobylice vypálili za levých uchem. Byla to malá hvězdička, tak nepatrná, že Sokolík, který jinak znal na Borce každé místočko, o ní neměl ani tušení.

„To mi přece neuděláš, pane...,“ vzpamatoval se chlapec konečně ze svého leknutí. „Toho koně jsem si vychoval... Když mi jej Derkum přivedl, byl to neduživý tvor... Staral jsem se o něho, až se uzdravil... Všechno, co dnes umí, je moje zásluha...“

Go Daj koulel po chlapci divoce očima, aby mu tak naznačil, že má držet jazyk za zuby. Rozkazu jasného chakana se přece nesmí nikdo protivit...

Ale Sokolík naříkal dále. Vrhł se ke své kobylice a položil jí ruce kolem šíje, jako by ji chtěl chránit proti celému světu.

Pláč a nárek mu však nebyly nic platné. Podkoní mu strhl s Borky ruce, uchopil ji za ohlávku a vyvedl ji na táborovou silnici. Sokolík se za ním vrhl, ale Go Daj mu zastoupil cestu.

„Šlíš, nešťastníče?“ houkl na chlapce a požíval se omluvně na Subrichána.

„Je to ještě dítě,“ vysvětloval. „Odpusť mu, pane, nedovede ještě ovládnout svoje city.“

Subrichán si přeměřil Sokolíka od hlavy k patě, ale v jeho pohledu nebylo nepřátelství.

„Vyber mu nějakého koně z mé stáje,“ nařídil pak Go Dajovi, jako by chtěl napravit nějakou křivdu. Pak se obrátil a odešel.

KAPITOLA 23

Zlá noc – Sokolík nabízí za Borku všechn svůj příští majetek – Klípky z chakanova dvora – Subrichán touží po Doubravce

V tu noc Sokolík nezamhouřil oka. Myslel neustále na Borku, svou malou kobyłku, kterou miloval víc než cokoli jiného na světě.

Vybavoval si v duchu všechny šťastné chvíle, které s ní prožil. Den, kdy se s ní Derkum objevil na přívoze, letní večery u nich doma, kdy se s Borkou proháněl podél břehů Velké řeky, i dnešní závod, který mu přinesl tolik slávy a zároveň tolik žalu.

Kdybych se nebyl býval přihlásil k dostihům...

Ne, dobře že jsem se k nim přihlásil, jinak bych nezachránil Buška, káral se v příštím okamžiku. Ale zármutku se nezbavil.

Bušek hluboce spal. Sokolík slyšel, jak ve svém koutě oddechuje, pak promluvil několik slov ze sna, ale v příštím okamžiku opět tvrdě usnul.

Tábor byl pohroužen v ticho, skulinou u vchodu probleskovaly do stanu hvězdy. Někde v dálce štěkal pes. Na Sokolíka sedala dřímota, když tu se někde rozřehotal kůň – a vzpomínka na Borku tu byla zas.

Bylo těsně po východu slunce, když se ve stáji objevil Go Daj. Vracel se z nějaké noční pitky, měl zarudlé oči a byl cítit vínem. Přišel si pro koně, aby si v chladném ránu vyjel za město.

„Ty už jsi vzhůru?“ zeptal se Sokolíka.

„Nespál jsem celou noc...“ přiznal se chlapec. „Myslel jsem na Borku,“ dodal, když Go Daj udiveně zvedl obočí.

Četař něco zabručel a sedlal dál svého koně.

„Když jsme vyjížděli z domu, říkal jsi, pane, že získám na válečné výpravě velkou kořist a že zbohatnu...“ začal Sokolík zešíroka.

„Ano, proč o tom pochybuješ?“

„Směl bych tě tedy o něco poprosit?“

„Mě? A co by to mělo být?“

„Všiml jsem si, že ti je náš velitel Subrichán nakloněn, nemohl bys tedy pro mne něco udělat?“

„Záleží na tom, co to bude,“ odpověděl Go Daj, polichocen chlapcovými slovy.

„Chakan má tolik koní... Nemohl by mi Borku odprodat? Dám mu za ni vše, co ukořistím na našem tažení...“

Go Daj se na něho překvapeně podíval, pak se dal do smíchu. Jaké ty jsi dítě, říkaly jeho oči. Copak chakan, kterému patří půl světa, potřebuje něco z tvé kořisti...?

Najednou se však přestal smát a řekl otcovským hlasem:

„Mám rád lidi, kteří milují své koně, protože kůň je nejvěrnější přítel člověka. Ale nemohl bych ti vyhovět, i kdyby to bylo v mé moci... Tvého koně si od chakana vyžádal sám Subrichán, protože v něm našel zalíbení... Ale nezískal bys Borku zpátky, ani kdyby to nebyl udělal. Je to přece potomek klisny Ezrun a na té smějí jezdit jenom knížata...“

Borka je tedy ztracena, uvědomil si Sokolík. A Subrichán by mi ji uloupil, i kdyby nepocházela z tak slavného plemene. Nesnese prostě, aby někdo z jeho poddaných měl lepšího koně.

Nenáviděl v této chvíli Subrichána jako ještě nikoho v životě. Ten lupič... Ten bezohledný násilník... Velký Radegaste, nedovol, aby tato křivda zůstala bez pomsty...

„Co pláčeš?“ vyjel si na něho Go Daj, když si všiml, že chlapec má v očích slzy. „Vždyť ti ten kůň stejně nepatřil...“

Před stanem se ozval opilý smích a do stáje vstoupili dva jezdci, Go Dajovi přátelé.

„Proč jsi nám utekl? Marně jsme tě všude hledali...“ řekl jeden z nich Go Dajovi a začal si něco prozpěvovat. Pak si všiml smutného a uplakaného chlapce.

„Nazlobil tě hned po ránu?“ zasmál se opilec na Go Daje. „Se sluhy je někdy kříž...“

„Nenazlobil. Pláče, protože ho Subrichán připravil o koně...“ vyprávěl jim Go Daj, co se stalo.

„Dostaneš druhého...“ prohodil Avar, jen aby něco řekl.

„Se Subrichánem má i náš chakan kříž...“ poznamenal opilejší z nich a zase si něco prozpěvoval.

„Co tím míníš?“ zeptal se ho Go Daj dotčeně.

„Ty o tom nevíš?“ divil se opilý. „Vypravuje si o tom půl tábora...“

Subrichán prý měl včera večer bouřlivý výstup s chakanem a Kubratem, svým budoucím švagrem. Přišel prý do chakanova stanu a žádal svého otce, aby mu daroval zajatkyni, která mu při slavnosti padla do oka.

Rozplýval se nad její krásou tak nadšenými slovy, že se Kubrat urazil. Obořil se na Subrichána, jak se může takhle nemožně chovat, když má před svatbou s jeho sestrou Meni Fej.

Subrichán mu neodpověděl zrovna zdvořile a nechybělo moc, aby se ti dva do sebe nepustili pěstmi. Chakanovi

dalo práci, aby je uchlácholil.

Go Dajovi se tento klep ani trochu nelíbil. Prohlásil, že to jsou zlovolné řeči, na kterých nebude moc pravdy.

„Možná že to děvče znáš...“, nedal se odbýt jeho podroušený přítel... „Vedli ji včera v průvodu... Taková vysoká dívka s nádhernými plavými vlasy... Slovanka... Všiml si jí kdekdo...“

Vysoké děvče s nádhernými plavými vlasy... Že by šlo o Doubravku...? Sokolík zbystřil pozornost. Další slova obou jezdců ho v tomto podezření ještě utvrdila.

Tak tedy Doubravka... Podíval se rychle na Buška. Chlapec seděl v rohu stanu a pečlivě cídil Go Dajovy šavle, které si rozložil na pestrém koberci. Bylo štěstí, že nerozuměl ani slovo avarsky.

„Kdoví co je na tom pravdy,“ opakoval znovu Go Daj. „Smím-li ti radit, raději ty řeči nerozšiřuj...“

Jezdec umkl, jako by si teprve teď uvědomil, že Go Daj patří mezi ty, jež Subrichán obdařil svou přízni, pak se opile zasmál a vyšel ze stanu.

KAPITOLA 24

Věrní přátelé – Sokolík se dovídá, jak došlo k Buškovu zajetí – Poselství do země Polanů – Doubravka vnáší rozkol mezi Huny a Avary – Uražená Meni Fej – Doubravce hrozí smrt

Jak ubíhaly dny v táboře, stali se z obou chlapců opět věrní přátelé. Bušek uvěřil, že Sokolík nemá vinu na jejich neštěstí. Přilnul teď k Sokolíkovi tím víc, protože to byl jediný člověk, který ho měl mezi tolika nepřáteli rád a na kterého se mohl obrátit o pomoc.

Navenek vystupoval jako otrok svého pána, ale jinak byl svobodný. Svěřil se už Sokolíkovi, jak došlo k jejich zajetí.

Strýc Neklan a vladyka nebyli na cestě dost opatrní. Nepotkali ve skalách člověka, a cítili se proto bezpeční. Těsně před hranicí narazili na hlídku Avarů. Skládala se pouze ze tří jezdců a Moravané by je byli snadno přemohli.

Naneštěstí je však Avari uviděli první. Vystřelili a zasáhli strýce Neklana šípem do stehna, vladyku pak do břicha. V krátkém boji, který následoval, byl vladyka smrtelně zraněn, strýci Neklanovi se v posledním okamžiku podařilo vrhnout do křoví a zmizet v lese. Avari ho nepronásledovali, protože jich bylo málo.

Bušek se Sokolíkovi svěřil, že vladyku poslal do země Polanů kníže Sámó, aby domluvil spojení s tamějším knížetem. Vladyka ho dobře znal, protože vůdce Polanů byl vzdáleným příbuzným jeho zemřelé manželky.

Doubravku vzali s sebou, aby se po nějaký čas starala o svou nemocnou tetu. Byla to vítaná příležitost, aby se děvče dostalo po čas války mimo ohrožené území.

Kdykoli se Bušek zmínil o své nešťastné sestře, propadl těžkému zoufalství.

„Co se s ní stane, co myslíš?“ ptal se mnohokrát Sokolíka, ačkoliv odpověď na tuto otázku znali oba stejně dobře.

Sokolík ho utěšoval, jak to šlo, ale oba věděli, že nic nesvedou. O řečech, které se teď šířily táborem, Sokolík pomlčel. Bušek by z nich byl ještě víc nešťastný.

O vášnivém zájmu Subrichána o krásnou Slovanku teď mluvil v táboře kdekdo. Nebyly to nevinné klípky. Subrichán naléhal na svého otce, aby mu přidělil Doubravku za otrokyni.

Za jiných okolností by mu byl chakan beze všeho vyhověl. Avari měli přece více žen. A otrokyň si přivedl každý muž do stanu tolik, kolik si jich troufal uživit.

Tentokrát však musel chakan vzít ohled na Beludina a na svou budoucí snachu. Když se vládce Hunů dozvěděl o výstupu, ke kterému došlo kvůli krásné zajatce mezi Kubratem a Subrichánem, považoval Subrichánovo jednání za urážku celého kmene.

Krásná Meni Fej žila ve stanu svého otce a osvojila si jeho názory na manželství. Ačkoliv bylo mnohoženství také u Hunů obvyklé, trvala princezna na tom, že bude jedinou ženou svého příštího muže.

Nedovedla si představit, že by se o Subrichánovu lásku dělila s jinými ženami a naléhala rozhořčeně na otce, aby zrušil zasnoubení a odtáhl se svým vojskem domů.

„Neunáhli se, dcero,“ chlácholil ji Beludin.

Byl moudrý a zkušený a věděl, že zájem jeho lidu stojí nad zájmem jeho dcery. Kutrigurové byli chudý kmen. Kořist, kterou mohli získat při válečném tažení, by jim teď přišla vhod. Ještě lákavější však bylo přátelství a

spojenectví s Avary, kterých se bál celý svět. Snad by se opět mohly vrátit doby slavného Attily... Snad by se ze zchudlých Hunů mohl opět stát národ mocných bojovníků...

V táboře nebylo stanu, aby se v něm nemluvílo o lásce, kterou Subrichán vzplanul ke krásné zajatkyni. Stepní jezdci se rozdělili na dva tábory. Někteří uznávali důvody svého chakana, jiní stáli za Subrichánem.

Nebylo však málo těch, kteří si přáli, aby chakan dal Doubravku co nejrychleji sprovodit ze světa. Kdo prý slyšel, aby nějaká cizinka způsobila rozkol mezi Avary a Huny, a to právě teď, kdy se oba příbuzné kmeny spojily proti Byzanci...

Sokolíka z těch řečí mrazilo v zádech.

KAPITOLA 25

Subrichán zuří – Přípravy na válku vrcholí – Kara Murza žádá o Doubravčinu ruku – Bušek se dovídá o osudu své sestry – Vojsko se dává na pochod – Go Daj onemocní

V táboře to vřelo. Jedna zpráva stíhala druhou a všechny se točily kolem Doubravky a Subrichána, kteří se stali středem pozornosti.

Mladý velitel zuřil, že mu chakan nechce vyhovět. Chodil po táboře zamračený a nazlobený a jeho podřízení mu raději šli z cesty.

Mezi Kutrigury vládl neklid. Hunové milovali svého vládce a jeho krásnou dceru. Subrichánovo chování se jich velmi dotklo. Jejich chakana Beludina drželo v táboře jen vědomí, že nesmí neuváženým krokem ohrozit budoucnost svého lidu.

Jen chakan Avarů zachovával klid. Zvážil už v duchu všechny možnosti, jak se zbavit nebezpečné zajatkyně. Dát ji sprovodit ze světa...? Prodat ji cizím kupcům...?

To všechno mělo čas. Tažení proti Byzanci bylo přede dveřmi a nic je nesmělo narušit. Věděl, že Subrichána zaujmou za několik dnů docela jiné věci než vášně k sebevábější ženě.

Proč bych se měl dopustit nějaké nerozvážnosti, říkal si v duchu. Kdyby krásnou Slovanku zbavil života, poštal by si proti sobě syna a celou jeho družinu... Něco takového si teď nemohl dovolit. Vojska se chystala do pole a doma bylo třeba míru. Jen žádné násilí, jen žádnou nepředloženost, takové věci se obvykle vyřeší samy...

V táboře probíhaly poslední přípravy k válce. Kováři a zbrojíři měli plné ruce práce. Ostřily se šavle, kuly se střely, vyvažovala se kopí, krotili se koně, ze všech stran se svázely zásoby...

Go Daj konečně dosáhl kýženého cíle. Subrichán nezapomněl na svého věrného spolubojovníka. Zařadil zvláštním rozkazem celou jeho četvu do své tělesné stráže a jmenoval Go Daje důstojníkem.

Jednoho rána se tábořem roznesla neuvěřitelná zpráva. Kara Murza prý navštívil chakana a poprosil ho, ať mu dá Doubravku za ženu. Slovanská dívka ho prý tak zaujala svou krásou, že by jí rád nabídl místo ve svém stanu. Ne jako otrokyni, ale jako právoplatné manželce.

Prosbu svého osvědčeného plukovníka nemohl chakan odmítnout. Mezi stepními jezdci platil nepsaný zákon, že zajatkyni, kterou si některý z nich chtěl vzít za plnoprávnou manželku, nebylo možno prodat do otroctví.

„Co tomu poví Subrichán?“ ptal se kdekdo v táboře.

Bude se muset podřídit, co jiného, mínili lidé. Sám se s ní přece nemůže oženit, má před svatbou s Meni Fej...

Starý chakan Avarů a jeho přítel Beludin, vládce hunských Kutrigurů, si oddechli. Celá věc se vyřídila sama. Bez Svárů a rozbrojů.

Bylo však také slyšet hlasy, že Kara Murza požádal o Doubravčinu ruku, protože mu to chakan Avarů přikázal. Byla to zřejmě nejsnadnější cesta, jak přivést Subrichána k rozumu.

Zpráva o Doubravčině osudu Sokolíka velmi rozrušila. Dotýkala se ho tím víc, že se Bušek každou chvíli ptal, jak se vede jeho sestře. Neměl tušení, že se Subrichán zajímá o Doubravku a Sokolík se měl na pozoru, aby mu to neprozradil. Na zlé zprávy bylo vždycky času dost.

Teď však usoudil, že by nebylo rozumné zatajit Buškovi, co se stane s jeho sestrou.

„Vdá se za Kara Murzu, našeho plukovníka,“ řekl proto svému příteli, když se opět ptal na Doubravku.

„To jsou ale hloupé žerty!“ vybuchl Bušek, který si myslel, že si z něho Sokolík dělá dobrý den.

„To nejsou žerty, Bušku,“ řekl mu Sokolík vážně a vyprávěl pak užaslému chlapci, jak Doubravka málem

překazila sňatek mezi Subrichánem a dcerou Beludina. Nezamlčel mu ani to, že jí za to mnoho Avarů přeje smrt.

„Bude z ní velká paní... A už se nemusíme bát o její život“ dodal, aby zmírnil zoufalství, které tato zpráva u Buška jistě vyvolá.

Bušek se na něho díval s ústy dokořán a napůl omráčen. Nebyl zřejmě s to pochopit, co mu Sokolík sdělil. Potom mu však svítl.

„Tak ji přece jen ztratím...“ řekl zlomeným hlasem. „Věděl jsem, že ji nezachráníme, ale nemohl jsem si to nějak srovnat v hlavě...“

Na Doubravčině osudu se nedalo nic změnit. Sokolík Buška aspoň chlácholil, že je lepší, když se jeho sestra stane plukovníkovou manželkou než něčí otrokyní...

„Už tě hledám bůhvíjak dlouho,“ ozval se za nimi nazlobený hlas. „Kde jsi?“

Za nimi stál Go Daj. Byl v plné zbroji a ustrojen, jako by se chystal na dlouhou cestu.

„Nehnul jsem se ze stáje,“ ujistil ho Sokolík.

„Půl ležení je na nohou, a ty nikde...“ vytýkal mu Go Daj. „Chakan vydal rozkaz k pochodu.“

Ano, tábor byl v pohybu. Chakan si pospíšil. Usoudil, že bude nejlíp, když pošle Subrichána s předvojem do pole. Věřil, že tam přijde na jiné myšlenky a že rychle zapomene na dívku, která se teď stane ženou druhého...

Go Daj nestačil ani dokončit svoje příkazy, když se u vchodu objevil posel. Vykázal se čengem a zval Go Daje k Subrichánovi. Od té doby, co se Go Daj stal důstojníkem, posílal pro něho Subrichán velice často.

„Připrav zavazadla a strhni stan. Jakmile dosáhne slunce vrcholu, vyrazíme,“ řekl Go Daj ještě chlapci a spěchal za svým velitelem.

Sokolík se dal do práce. Skládal s Buškem Go Dajovy osobní potřeby do vaků z hovězí kůže, jak to činil na pochodu k Velkému jezeru den co den.

Byli se zavazadly sotva hotovi, když se ke stanu blížila skupina jezdců. Mezi nimi jel také Go Daj. Jeho přátelé ho z obou stran podpírali a pak ho opatrně snesli s koně. Go Daj křivil tvář, chytal se za břicho a kroutil se bolestí.

„Co ti chybí, pane?“ zeptal se ho vydešený Sokolík.

„Má žaludeční křeče,“ řekl jeden z Go Dajových průvodců.

„Drží mě už od rána,“ naříkal Go Daj. „Teď však jsou tak silné, že mě náš velitel poslal na lože...“

Go Daje uložili na kožešiny v rohu stanu. Sokolíkovi přikázali, aby u něho setrval, než přijde lékař, kterého k němu Subrichán poslal.

Go Daj krčil tvář bolestí. Bylo už jasné, že se prozatím nezúčastní válečného tažení a že zůstane v táboře.

KAPITOLA 26

Vážná nemoc Go Dajova – Předvoj táhne do boje – Sokolík uvidí Borku – Go Dajovi není lépe – Sokolík jde natrhat léčivé byliny – Go Daj se ztratí ze stanu – Kara Murza zavražděn

Go Daj byl těžce nemocen. Bez ustání sténal a naříkal, chytal se za život a kroutil se bolestí. Také se mu točila hlava. Netrvalo dlouho a do jeho stanu se dostavil lékař, kterého k němu osobně poslal Subrichán. Další důkaz, jak si mladý chán vážil svého věrného důstojníka.

Lékař byl starý, na kost vyhublý kmet. Byl ze všech lékařů nejzkušenější a vykonával v táboře také úřad věštce a kouzelníka. Podíval se jen letmo na nemocného, vytáhl z kapsáře kus dřevěného uhlí a načmáral kolem lože veliký kruh. Zapálil pak voňavé pryskyřice, mumlal nesrozumitelné zaříkávání a přinutil nakonec Go Daje, aby vypil odvar z nějakých bylin.

Po tomto nápoji nemocný usnul a trochu se uklidnil. Zřejmě se mu ulevilo. Kouzelník přikázal, aby všichni odešli ze stanu. Zůstane tu s nemocným na příkaz svého pána Subrichána sám. Vykázal od Go Dajova lože i Sokolíka. Měřil si ho po celou dobu podezřívavým zrakem. Nelíbilo se mu, že je Slovan, tedy nepřítel.

Když se Sokolík dostal ze stanu, omráčila ho vřava v táboře. Dobrá půlka ležení se chystala pod velením Kubrata a Subrichána k odchodu. Na všech stranách se balila zavazadla, strhávaly stany a sháněla zvířata. Všude se loučili lidé, kteří se v ležení seznámili a navzájem spřátelili.

Pluk Kara Murzy měl opustit ležení teprve v příštím sledu, zůstal tedy zatím v táboře. Zato byla stržena část stanů, která patřila Go Dajově četě, protože jeho jezdci byli zařazeni do tělesné stráže mladého chána.

Někteří z jezdců zahlédli Sokolíka, přispěchali k němu a ptali se ho, jak se vede Go Dajovi. Přáli svému veliteli brzké uzdravení a vzkazovali mu, ať se co nejrychleji vydá za nimi.

Mnozí z nich si prohlíželi nového koně, kterého podkoní poslal Sokolíkovi v náhradu za kobylku, kterou mu odebral. Nebyl to špatný kůň. Chlapec dostal ohnivého, dobře stavěného hřebce, který se však Borce zdaleka nevyrovnal.

Najednou zaznělo v táboře trubení z volských rohů. Subrichán svolával své vojsko pod prapory. Tábor připomínal včelí úl. Ze všech stran sem pádili jezdci, odevšad přibíhali pěšáci a pomocné sbory. Ukázněně se řadili před stanem velitele, stavěli se do šiků a odcházeli postupně z tábora

Vojsko se nakonec shromáždilo u výpadní brány, kde na ně čekal chakan Avarů se svým průvodem a stařícký Beludin, aby se s nimi rozloučil a popřál jim vítězství.

Teprve teď si Sokolík uvědomil, jaká tu je síla Avarů.

Jako mohutný příval proudily nekonečné sbory jezdců. Pyšně se nesli na svých koních, u pasu se jim pohoupávaly šavle, nad hlavami se ježila kopí. Přihlízející je hlasitě vítali a přáli jim vítězný návrat.

Najednou se ozvalo provolávání slávy. To se blížil Subrichán, doprovázený Kubratem, svým budoucím švagrem. Oba byli vyšňořeni, jak se sluší na velitele tak obrovského vojska. Zdravili své jezdce šavlemi se zlatou rukovětí, na čapkách jim svítily zářící drahokamy, na sedle a řemení se lesklo zlato a bronzové kování.

Sokolíkův zrak sklouzl ze Subrichána na jeho koně. Ne, nemýlil se. Kůň, na kterém jel do pole, byla Borka, věrná malá Borka. Při tomto pohledu se chlapci lítostí sevřelo srdce.

Nevydržel se na Borku dlouho dívat. Otočil se a prodíral se davem přihlížejících zpátky do ležení.

Potuloval se pak celé odpoledne po napůl opuštěném táboře, ale lítostivé nálady se nezbavil. Kvečeru ho Bušek poprosil, aby zašli ke stanům se zajatkyněmi. Doufal, že zahlédne svou sestru, ale byla to bláhová naděje. Stráž jim zahradila cestu mnohem dříve, než se tam dostali.

Když se vraceli domů, vycházel měsíc. Na mnoha místech se rozdělovaly ohně, ležením se táhl modrý dým, vítr ho hnal mezi stany, všude to vonělo kouřem.

Sokolík nahlédl do stanu svého pána. Lékař už odešel, přiblížil se tedy po špičkách ke Go Dajovu loži, aby se přesvědčil, jak se vede nemocnému.

„Nemusíš chodit tak potichu,“ uslyšel chlapec Go Dajův hlas. „Jsem už vzhůru.“

„Jak se ti vede, pane? Je ti už líp?“

„Není,“ zasténal Go Daj. „Chvilku jsem asi spal, pak mě probudila nová bolest.“

„Jestli dovolíš, pane, uvařil bych ti pelyněk, jak nám to dělávala matka,“ nabídl se mu Sokolík. „Vím, kde roste. Museli bychom však počkat do půlnoci. Když se natrhá v jinou dobu, má v sobě jen málo moci...“

Go Daj vděčně souhlasil. Požádal chlapce, aby natrhal bylin do zásoby, protože ho žaludek zlobí každou chvíli.

Kolem půlnoci se Sokolík vydal z tábora. Měsíc byl v úplňku, a všude světla jako ve dne. Byla tichá noc a vzduch tak teplý, jak to Sokolík nikdy nezažil.

Zamířil na jih od tábora, znal tam úžlabinu, kde rostly léčivé rostliny. Natrhal plnou brašnu pelyňku a utíkal zpátky do tábora, protože se v noci bál i doma, natož v cizí zemi.

Před stájí seděl Bušek a přikládal na oheň vlhkou trávu, aby zahnal obtížné komáry. Sokolík nabral do kotlíku vody, hodil do ní pelyněk a navařil hořký čaj. Naplnil jím plnou číši a spěchal do příbytku svého pána. Ke svému údivu však ve stanu nikoho nenašel.

Obešel nejbližší okolí, nahlédl také do stáje, ale Go Daj tam nebyl. Vrátil se tedy do pánova stanu.

„Jak to, že jsi se tak brzy vrátil?“ uvítal ho Go Dajův hlas.

Sokolík mu vysvětlil, že našel pelyněk hned za táborem a že si tak ušetřil dobrou hodinu cesty.

„Čaj jsi mi už uvařil?“

„Udělal jsem to už před chvílí. Ale nenašel jsem tě ve stanu, pane...“

„Mne žes tu nenašel?“ žasl Go Daj. „Jak ses díval? Nevytáhl jsem ze stanu paty... Stejně bych nikam nedošel.“

„Byl bych přísahal...“

„Raději to nedělej,“ přerušil ho Go Daj. „Neviděl jsi mě, protože jsem si přetáhl přes hlavu příkrývku...“

„Brrr...“, otřásl se pak, když vypil plný pohár pelyňku. Hned nato znovu ulehl.

„Zůstaň tu dnes se mnou,“ přikázal pak Sokolíkovi, když se chlapec chtěl odebrat do stáje. „Není mi pořád dobře, kdoví zda tě nebudu potřebovat...“

Sokolík si tedy ustlal na zem, přikryl se houní a brzy usnul. Zdálo se mu o domově. Viděl matku a strýce

Neklana, pak se ve srubu objevila Doubravka...

Najednou ho probudil hluk v táboře. Někdo běžel kolem jejich stanu a hlasitě vykřikoval, že byl v táboře spáchán zločin.

Také Go Daj se probudil. Posadil se na lůžku a zeptal se ospale Sokolíka, co se přihodilo. Chlapec vyběhl před stan. Za chvíli byl zpátky.

„Co se stalo?“ zeptal se Go Daj znovu.

„Zavraždili Kara Murzu, našeho plukovníka,“ odpověděl mu Sokolík a celý se roztřásl, ačkoliv byla teplá letní noc

KAPITOLA 27

Jak byl zabit Kara Murza – Kdo je pachatel? – Chakan dá vystavit vražednou zbraň na náměstí – V strašném podezření

Zavraždění Kara Murzy vzbudilo v táboře obrovský rozruch. Plukovníkův sluha udal, že opustil svého pána krátce před půlnocí. Po hodině se vrátil do jeho stanu, aby nasypal pod ohniště dřevěného uhlí – a našel Kara Murzu v tratolišti krve.

Vrah musel být velmi dobře obeznámen s poměry v plukovníkově příbytku. Nařízl totiž stěnu nad ložem spícího Kara Murzy a bodl ho dýkou do krku a do hrudníku. Při tomto zločinu ho pravděpodobně někdo vyrušil, protože už neměl kdy vytáhnout dýku z těla své oběti.

Celý tábor byl na nohou. U ohňů se nemluvalo o ničem jiném než o smrti plukovníka. Po vrahovi doposud chyběla každá stopa. Po stanech se však šeptalo, že Kara Murzu zavraždili z popudu Subrichána. Sáhnout po ženě, na kterou si činil nárok mladý chán, byla neodpustitelná opovážlivost. Nikdo však nevyslovil toto mínění nahlas. Stálo by ho to určitě dříve nebo později hlavu.

„Kara Murza tu měl spoustu nepřátel,“ poznamenal Go Daj. „Nebyl to zlý člověk, sem tam však někomu ublížil. Někdo z postižených se mu teď pomstil. Takových případů jsem už zažil...“

Dýku, kterou pachatel zanechal u své oběti, dal chakan vystavit na táborovém náměstí. Postavil k ní hlasatele, který vyzýval všechny kolemjdoucí, aby si dýku dobře prohlédli. Tomu, kdo by ji snad poznal a pomohl odhalit vraha, kynula vysoká odměna.

Na náměstí se už od rána hrnuly davy. Odpoledne se sem dostal také Sokolík. Zastavil se jako ostatní u hlasatele. Na dřevěném sloupu visela dýka s bronzovou rukovětí, s vyřezávanými listy a větévkami.

Jakmile Sokolík zahlédl zbraň, zamrazilo ho v zádech. Zdálo se mu totiž, že ji odněkud zná... Podíval se ještě důkladněji. Ne, nemohl se mýlit! Byla to zbraň, kterou Go Daj před několika dny koupil na trhu!

Kolikrát ji musel po dlouhé hodiny čistit, protože se Go Dajovi zdálo, že se málo leskne... Těsně u střenky byl kaz. Tmavá skvrna, která se výrazně odrážela od zlatového bronz. Podle ní by ji Sokolík poznal mezi tisíci jinými dýkami...

Zbraň, kterou byl zavražděn plukovník, pocházela tedy z majetku jeho pána... Někdo ji ukradl a zabil nešťastného Kara Murzu.

Sokolík třesl oči na dýku a cítil, jak mu něco studeně svírá hrud'. Ale proč si vrah vybral k zločinu právě Go Dajovu zbraň? A kdo to vůbec mohl být?

Go Daj měl spoustu přátel, kteří navštěvovali ve dne v noci jeho stan. Koho z nich teď označit za vraha?

Ještě včera měl Sokolík nešťastnou dýku v ruce. Čistil ji říčním pískem spolu s Go Dajovou šavlí a bronzovými poháry, z kterých se pilo na vítězství...

Jestli někdo z kolemjdoucích pozná v dýce Go Dajův majetek, bude zle...! Ještě štěstí, že Go Daj byl nemocen a že se nehnul z lůžka, řekl si Sokolík. Přesto se nemohl zbavit dojmu, že se na ně valí velké neštěstí...

Obrátil se a utíkal do ležení. V příštím okamžiku vpadl do stanu svého pána.

„Stalo se něco strašného!“ vyrazil ze sebe. „Kara Murza byl zavražděn tvou dýkou, pane!“

„Co říkáš!“ vyskočil Go Daj ze svého lůžka, ale usedl hned zpátky, protože se mu zatočila hlava.

Sokolík vypravoval, co viděl na náměstí. Go Daj měl ve tváři barvu popela. Zřejmě si uvědomil, jaké to může mít následky.

„Kdo nám ji mohl ukrást?!“ zeptal se Sokolík.
„Tu díky neznáš... V životě jsi ji neviděl! Rozumíš?!“ obořil se na něho Go Daj. Hlas se mu třásl a byl zcela vyveden z míry.
„To je samozřejmé...“, přisvědčil Sokolík, který dávno pochopil, co jim hrozí.
„Ale když ji poznají druzí?“
„Nenosil jsem ji při sobě... Nikdo ji nezná... Nechápeš, co to znamená?! Jestli se někomu o té dýce zmíníš, bude tě to stát život!“
„Mě?!“ žasl chlapec.
„Koho jiného? Měl jsi díky denně v ruce... Jsi poslední, u koho jsem ji viděl, jen se rozpomeň! Těžko budeš někomu dokazovat, že nemáš s vraždou nic společného...“
„Já!“ zbledl Sokolík. „Tomu snad, pane, nevěříš?!“
„Na mně tu nezáleží...“, mračil se na něho Go Daj. „Nemusím ti snad vysvětlovat, že se tu lidem tvého kmene moc nevěří... Neopatrné slovo – a jsi mrtvý člověk!“
Sokolík na něho civěl a tvářil se pořád nechápavě. Copak si Go Daj opravdu myslí, že to byl on, kdo zabil Kara Murzu... Vždyť plukovníka neznal... A proč by to vůbec udělal...?
Podíval se na svého pána, ale ten se netvářil příjemně. Ta změna v jeho chování Sokolíka zdrtila. Go Daj s ním doposud jednal dobře. Nebil ho, jak se to dělo mnoha jiným sluhům, nenechal ho hladovět, ba byly dny, kdy se k němu choval vysloveně přátelsky...
„Neboj se, já tě neprozradím“, řekl mu najednou. Go Daj. Jeho hlas zněl už zase laskavěji.
„Já ti přísahám, pane, že s tou věcí nemám nic společného... Ba ani nemohu mít...“, roztřásl se Sokolík.
„Nemluv už o tom“, přerušil ho Go Daj, aniž by mu dal najevo, že je přesvědčen o jeho nevině. „Nic jsi neviděl, díky neznáš, nevyšli jsme po celou noc ze stanu...“
„Já jsem však byl venku...“, řekl Sokolík s hrůzou v hlase. „Poslal jsi mě přece z tábora, abych ti natrhal léčivých bylin... Nepamatuješ?“
„Poznal tě někdo? Mluvil jsi s někým?“ řekl Go Daj zvýšeným hlasem. „Tak vidíš, nemluvil...“, dodal, když chlapec neodpovídal.
„Děkuji ti, pane“, odpověděl Sokolík vystrašeně a káral se vzápětí, že se tomu nehoráznému podezření dál nebrání a tím jenom utvrzuje dojem, že opravdu nemá čisté svědomí.
Uvažoval pak o celém tom nešťastném případě celý den, ale klidu nenašel. Můj pán mě má v oblibě, říkal si. Na plukovníkově smrti mu asi moc nezáleží, stejně se s ním nesnesl. Ale co když se mu někdy znelíbím...? Co když zatouží po odměně, kterou chakan vypsal na dopadení vraha? Pak jsem ztracen.
Ale proč k sobě mluvím, jako kdybych opravdu zabil plukovníka, řekl si Sokolík nazlobeně.
Copak jsem ho mohl zavraždit? Vždyť ani nevím, v kterém stanu bydlel... Vrah rozřízl plachtu přímo nad jeho hlavou... Jak bych uhodl, v kterých místech Kara Murza spí...?
Nic jsi neviděl... Díky neznáš... Neopustili jsme v noci stan, ozvala se v něm opět Go Dajova slova.
Ty to máš snadné, pane, odpověděl mu v duchu Sokolík. Ty jsi byl nemocen. Ale co bude se mnou??! A kdo tady uvěří Slovanu? Sám jsi to řekl
Budu mlčet. Ani slovo nepřejde přes moje rty, letělo
Sokolíkovi hlavou. Slíbil jsi mi, pane, že mne neprozradíš... Děkuji ti, děkuji ti z celého srdce. Jsi hodný pán!

KAPITOLA 28

Vraha nevypátrají – Trápení – Chakan prodá Doubravku cizím kupcům – Přípravy k pohřbu Kara Murzy – Jak Avaři ukládají své mrtvé do hrobu – Odjezd

Dýka visela na táborovém náměstí plné tři dny. Po celou tu dobu žil Sokolík jako v horečce. Naštěstí se však nenašel nikdo, kdo by poznal, komu dýka patří.

Go Daj viděl, co se děje v Sokolíkově duši, a choval se k němu o poznání laskavěji než jindy. Chlapec mu byl vděčen za jeho účast a ochranu, byl by však o moc raději, kdyby Go Daje mohl přesvědčit, že ho podezírá bez důvodu.

„Přisahám ti při památce svého otce, že jsem zcela nevinný,“ řekl Go Dajovi, když už svoje trápení nemohl vydržet.

„Nemluv už o tom, prosím tě,“ odpověděl mu jeho pán hlasem, který zněl spíše jako rozkaz. „Důležité je, že si nás nikdo nevšímá...“

Důležité je, že si nás nikdo nevšímá... Ne, nemělo smysl přesvědčovat Go Daje o něčem jiném, než čemu chtěl uvěřit. A proto Sokolík raději mlčel.

Bušek, který neměl tušení, z čeho je Sokolík podezříván, měl jiné starosti. Dozvěděl se, že Kara Murzu zavraždili, a že tudíž ze svatby jeho sestry sejde. Ptal se teď Sokolíka donekonečna, jak chakan naloží s Doubravkou.

Tuto otázku si kladlo více lidí v táboře. Vládce Avarů je nenechal dlouho čekat na odpověď. V táboře se vyprávělo, že prodal krásnou zajatkyňi franským kupcům z říše krále Chlothara, kteří projížděli avarským táborem

Ukázalo se, že pověsti jsou pravdivé. Pět dnů po smrti Kara Murzy vylákala Go Daje a Sokolíka ze stanu vřava na hlavní ulici. Když se ocitli venku, uzřeli průvod cizích kupců. Na jednom z vozů tažených volským spřežením seděly tři dívky. V jedné z nich poznal Sokolík nešťastnou Doubravku.

Dívka byla velmi vystrašena a zavírala chvílemi oči, aby se nemusela dívat na povykující Avary, kteří se odněkud dozvěděli, koho franští kupci odvázejí z tábora. Seběhli se kolem vozu, plivali na Doubravku, hlasitě ji nadávali do čarodějek a vykřikovali, že si přejí její smrt. Kupci měli co dělat, aby ji uchránili před násilnostmi.

Když Frankové opustili tábor, rozhodl se najednou Go Daj, že bude jejich průvod sledovat. Netrvalo dlouho a byl zpátky. Vyprávěl, že kupci rozbili svoje ležení daleko za městem. Předtím však požádali chakana, aby jim po dobu, kterou stráví na avarském území, přidělil ozbrojené průvodce. Chakan jim prý vyhověl.

Sokolík neprozradil Buškovi, že Doubravka už není v táboře. Chlapec by propadl novému zoufalství, protože teď už jeho sestře opravdu nebylo pomoci...

Přípravy k pohřbu Kara Murzy byly v plném proudu. Jeho mrtvolu položili na vyvýšený podstavec uprostřed tábora. Zavražděného plukovníka oblékli do nádherného šatu, k pasu mu připnuli pozlacenou šavli, hrud' mu vyzdobili odznaky jeho hodnosti. U mrtvého stála ve dne v noci stráž, aby udržela pořádek mezi zástupy, které mu přišly vzdát poslední poctu.

Pohřební obřady trvaly celý den. S mrtvým se přišel rozloučit i chakan, doprovázený nejvyššími důstojníky. Velekněz promluvil nad mrtvým pohřební řeč. Velebil jeho hrdinské činy a nespočetná vítězství, kterých dobyl za svého krátkého života, a dával ho všem Avarům za vzor. Nakonec poprosil Matku Bohyni, ať Kara Murzovi dovolí opustit hrob, aby se mohl pomstít svému vrahovi.

V zástupu to zašumělo. Kdekdo se tvářil vystrašeně. Stepní jezdci věřili, že je v moci velekněze vyprosit pro mrtvého takovou milost. Nebožtík pak chodil za nocí svého vraha strašit, až se zločinec pominul rozumem.

Když kněz domluvil, odnesli Kara Murzu na blízký hřbitov. Sokolík se přidal k průvodu. Bylo to poprvé, kdy se zúčastnil avarského pohřbu.

Plukovníka pohřbili se všemi jeho zbraněmi. Nejdříve však zabili jeho oblíbeného ryzáka a uložili ho vedle mrtvého tak, aby se nebožtík v den zmrtnýchvstání okamžitě mohl vyšvihnout do sedla a postavit do čela svého pluku.

Byl to slavný pohřeb a lidé byli dojati. Zástup se rozcházel jen pomalu. Když se Sokolík vrátil do tábora, schylovalo se už k večeru.

Jaké bylo proto jeho překvapení, když mu Go Daj rozkázal, aby okamžitě strhl stan, naložil zavazadla na nákladního koně a přichystal se k odjezdu.

„Vždyť už se smráká...,“ divil se Sokolík tomu podivnému příkazu.

„Ztratili jsme už dost času. Měsíc je v úplňku. Pojede se nám lépe než ve dne...,“ řekl Go Daj tónem, který nepřipouštěl odmluvu.

Sokolík tedy zavolal Buška a tlumočil mu rozkaz jejich pána. Pak se dali do práce.

Go Daj se mezitím odebral k veliteli tábora, aby mu oznámil, že odjíždí.

KAPITOLA 29

Návštěva na hřbitově – Hanobení plukovníkova hrobu – Strašné divadlo – Ležení franských kupců

Vyrazili z tábora krátce před západem slunce. V čele malého průvodu jel Go Daj, za ním Sokolík, který si za sebe posadil Buška. Průvod uzavíral nákladní kůň se zavazadly a ještě jeden ryzák.

Sokolík nechápal, proč si Go Daj s sebou bere dva jízdní koně, když nemíval ve zvyku střídat na cestách zvířata. Dnes by takové počínání bylo teprve bez smyslu, protože by s nákladním koněm Go Dajovi stejně nestačili.

Jindy by se byl Sokolík svého pána na to zeptal, ale teď k tomu neměl odvahu. Od té doby, co mu Go Daj naznačil, že ho podezírá z vraždy plukovníka, se jejich poměr velice zkalil. Go Daj s ním promluvil jen tolik, kolik bylo zapotřebí. Občas se tvářil velmi nevlídně, ba nepřátelsky, a tu se Sokolík bál, že ho pán nakonec přece jen předá chakanovi k potrestání. Byl teď víc než jindy vydán Go Dajovi na milost a nemilost a to vědomí mu úplně zkalilo radost ze života.

Jeli mlčky v řadě za sebou, jen Rek občas vyběhl dopředu, ale za chvíli byl opět zpátky. Na obzoru se vynořil měsíc, ze stepí vystupovala pára, někde v kalužině se rozkvákal žáb. Všude vládl klid a mír.

Po chvíli Sokolík zjistil, že Go Daj jede jiným směrem než vojska Subrichána. Avarské pluky směřovaly přímo na jih, oni jeli na západ.

Minuli mezitím hřbitov, kde před několika hodinami pochovali Kara Murzu, a zajeli pak s koňmi do blízké doubravy, kde Go Daj zastavil.

Sestoupili s koní a počkali zde, až se úplně setmělo. Bylo to všechno podivné. Sokolík nechápal, proč tolik spěchali z tábora, když teď snad ani nemíní pokračovat v cestě. Měl sto chutí zeptat se na to svého pána, ale Go Daj se tvářil tak nepřístupně, že si to okamžitě rozmyslel.

Netrvalo dlouho a večer se změnil v noc. Korunami stromů probleskovaly hvězdy, nad nimi šuměl les, kolem uší začali pištět komáři. Z místa, kde Go Daj zastavil, bylo dobře vidět do ležení, které před večerem opustili. Hořela v něm spousta ohňů, občas k nim vítr přinesl zvolání nebo úryvek písně.

Když většina ohňů uhasla, rozkázal Go Daj, aby opět nasedli na koně. Nesdělil jim pořád ještě cíl jejich cesty a bylo to všechno o to podivnější, že se teď znovu vraceli k táboru, z kterého vyšli.

Daleko však nedošli. Go Daj zahrnul na hřbitov, sesedl s koně a přikázal totéž Sokolíkovi a jeho otroku. Potom pokynul chlapci, aby otevřel vak visící po straně nákladního koně, a vyňal z něho dvě lopatky. Ihned nato je k Sokolíkovi úžasu zavedl k čerstvému rovu Kara Murzy, plukovníka.

Překvapení nebylo však ještě konec.

„Kopejte!“ rozkázal jim Go Daj a ukázal do míst, kde ležela hlava mrtvého.

„Tady?“ zeptal se ho Sokolík nevěřicně.

Go Daj však vztekle sáhl po šavli a chlapcům nezbylo než rychle poslechnout.

Vyhazovali tedy hlínu z hrobu, přičemž je Go Daj neustále popoháněl, aby pracovali rychleji. Bušek neměl zdání, čím hrob otevírají, zato Sokolík se třásl strachem. To, co tady páchali, bylo hanobení mrtvého a takovou urážku nenechávají bohové bez potrestání...

Lámal si přitom neustále hlavu, proč se Go Daj dobývá k pohřbenému a proč ruší jeho věčný klid. Kara Murza měl u sebe šperky, zlatý prsten, krásný bronzový náhrdelník a šavli vzácné práce, tyto předměty však neměly zdaleka takovou cenu, aby se Go Daj kvůli nim dopouštěl tak příšerného činu...

Nebylo však kdy na úvahy. Go Daj je znovu vyzval, aby si pospíšili, obcházel neustále hrob a díval se pln neklidu směrem k avarskému ležení, jestli se odtamtud někdo neblíží.

Konečně narazila lopatka na rohož, do které byla mrtvola zabalena. Go Daj přikázal chlapcům, aby vystoupili z hrobu, naklonil se k otvoru a strhl s mrtvého rohožku. V světle měsíce na ně zírala bledá tvář Kara Murzy.

Sokolíka obešel mráz. Na mrtvolu byl nepříjemný pohled. Plukovník měl kupodivu otevřené oči a díval se na ně, jako by už chtěl promluvit. I na Buška sedl strach. Chlapec si zakryl rukama tvář a ustoupil mezi hroby.

Zdalo se, že také Go Daj pozbyl obvyklého klidu. Vytáhl šavli a snažil se natočit její špičkou hlavu mrtvého. Nechtělo se mu to však podařit. V příštím okamžiku zvedl zbraň a sekl do hrobu.

Sokolík zavřel hrůzou oči. Neuměl si představit, jaký má smysl Go Dajovo počínání. Když znovu otevřel oči, viděl, že plukovníkova hlava už je oddělena od těla.

Najednou se mu udělalo tak nevolno, že neměl daleko k zvracení. Usedli na zem, ale v tom okamžiku ho vyburcoval Go Dajův hlas.

„Zahažte znovu hrob! A pospěšte si!“

Chlapce nebylo třeba pobízet Shrnovali do hrobu hlínu, jak nejrychleji dovedli, jen aby se odtud mohli vzdálit. Po čele jim stékal studený pot a třásly se jim ruce.

Sokolíkovi se zdálo, že hlína, která dopadá na mrtvého, vydává podivný zvuk. Měl dokonce dojem, že se zpod ní ozývají nějaká slova.

Jen rychle dokončit tu příšernou práci – a pak pryč, pryč odsud! Také Go Daj byl stále neklidnější. Byl ve střehu, díval se neustále kolem sebe a zřejmě se mu ulehčilo, když jámu opět zaházeli.

Konečně byli chlapci se svou prací hotovi. Utíkali ke koním, jako kdyby je někdo štal. Vyskočili do sedla a šlehli do zvířat.

V tom se Go Daj hlasitě rozesmál. Chlapci se po něm zděšeně podívali.

„Už nám neublíží...!“ zasmál se Go Daj znovu, když měli hřbitov za zády. A najednou se s neobvyklou sdílností rozpovídal, že mrtvý bez hlavy už nebude moci opustit hrob, aby se pomstil vrahům, i kdyby se za to velekněz modlil sebevíc...

To byla podivná slova. Proto se tedy Go Daj vydal na hřbitov... Proto zneuctil mrtvolu svého nepřítele... Koho však chtěl ochránit před plukovníkovou pomstou...?

Vraha, koho jiného... ozvalo se v Sokolíkovi. A tu s sebou chlapec trhl. Postoupil by Go Daj takové nebezpečí, kdyby šlo o mne? řekl si. Ne, určitě ne...

Chránil tedy někoho jiného... Sokolík neměl tušení, kdo by to mohl být. Bylo však jasné, že Go Daj vraha Kara Murzy zná... Záhad přibývalo.

Jeli teď v ostrém klusu, pořád směrem na západ, když po straně cesty zahlédli malé ležení. Stály tu čtyři velké, bílé stany, jakých používali na cestách franští kupci, a vedle nich se rýsovalo několik těžkých vozů. Na jednom z nich byla upevněna dřevěná soška šklebícího se bůžka. Majitel ji umístil dopředu, aby chránila průvod před zlými duchy.

Na první pohled se zdálo, že tábor není strážěn. Tu se však od jednoho vozu odlepil tmavý stín. Byl to strážce ležení. Když však jezdci projeli, aniž by věnovali franským stanům pozornost, vrátil se strážce opět na své místo.

Go Daj ujel ještě kousek cesty a dal povel, aby zastavili. Pak odvázal koně, kterého si s sebou vezl na prostřídání, a přikázal chlapcům, aby sjeli z cesty do blízké úžlabiny a schovali se v křoví.

„Tady na mne počkáte,“ rozkázal.

„Kam jedeš, pane?“ zeptal se ho Sokolík.

„Jdu navštívit franské kupce,“ zasmál se Go Daj drsně a osedlal druhého koně

„Kdy se vrátíš, pane?“ chtěl vědět Sokolík.

„Čekejte tady na mne do východu slunce. Jestli bych se k vám do té doby náhodou nevrátil, vyrazte přímo na jih. Já vás už najdu ..“

To byla podivná řeč. Go Daj jede do franského ležení, ačkoli tam všechno spí... Nechce nebo nedovede odpovědět na otázku, kdy se odtamtud vrátí...

Go Daje ani nenapadlo, aby Sokolíkovi vysvětlil, co chce u Franků vyřídit. Utáhl si pás, ohmatal dýku a vyšvihl se na koně. V příštím okamžiku jim zmizel z očí.

KAPITOLA 30

Bušek se dovídá, čím hrob otevřeli – Sokolík slyší překvapivé věci – Vrah je odhalen – Go Dajův nezdar – Chlapci se opět setkávají s Doubravkou

„Kam jede?“ zeptal se Bušek Sokolíka, když jim jejich pán zmizel ve tmě.

„Do ležení franských kupců...“

„Teď v noci? Vždyť tam nic nepořídí.“

„Neřekl mi, co tam bude dělat,“ sedl si Sokolík na zem. Opřel se o vak, který sňal s nákladního koně, a odpočíval.

Obklopovala je hvězdnatá noc. Ve stepi hlasitě zpívali cvrčci, pak zafřkal v křoví kůň. Sokolík zavřel oči a snažil se na chvíli usnout.

„Proč Go Daj chtěl, abychom vykopali toho nebožtíka?“ ozval se ze tmy Bušek.

„Byl to hrob Kara Murzy, našeho plukovníka,“ prozradil mu Sokolík. „Go Daj mu usekl hlavu, aby se nemohl pomstít svým vrahům.“

„Nepoznal jsem ho...“ otřásl se zimomřivě Bušek. „Proč se Go Daj plukovníka bojí? Copak ho zavraždil?“

„Prozatím si myslí, že jsem Kara Murzu zavraždil já...“

„Ty...?! Jak mu to napadlo?“

„Budeš se divit. Dýka, kterou vrah zabil plukovníka, patřila Go Dajovi,“ prozradil mu Sokolík svoje tajemství. „Byl jsem naneštěstí poslední, u koho ji Go Daj viděl... Navíc jsem se v noci vzdálil ze stanu,“ dodal trpce.

„A z toho usuzuje, že jsi zabil Kara Murzu? On se v tu noc přece také toulal po ležení...“

„Jak to víš?“ přerušil ho vzrušeně Sokolík.

„Viděl jsem ho na vlastní oči. Šel kolem naší stáje...“

„Mně tvrdil, že nevytáhl ze stanu paty! Byl prý tak nemocný, že si netroufal postavit se na nohy...“

„Od tebe si dal vařit lektvary, ale když byl ve stanu sám, jedl za dva. Kosti vyhazoval okénkem ze stanu. Viděl jsem, jak si Rek na nich pochutnává...“

Tomu Sokolík nerozuměl. Go Daj předstírá chorobu, zapře, že se vzdálil ze stanu...

„Proč měl tolik naspěch, aby usekl nebožtíkovi hlavu?“ pokračoval Bušek. „Moc bych za to nedal, že zavraždil plukovníka sám. Nebo si myslíš, že ho dal vykopat kvůli tobě...?“

„Bohové mě asi ranili slepotou...“, vydechl Sokolík zaraženě. „Začíná mi svítat... A leccos mi je najednou jasné!“

V tom okamžiku pochopil, co se stalo! Go Daj onemocněl těsně poté, co si ho k sobě zavolal Subrichán... Jeho nemoc byla jen záminka, aby mohl zůstat v ležení. Subrichán ho pověřil, aby tu zabil Kara Murzu, a zbavil ho soka v lásce...

Najednou bylo Sokolíkovi také jasné, proč byl Go Daj vyplašen jeho brzkým návratem do ležení. Ted' už chápal, proč se mu Go Daj snažil namluvit, že se nevzdálil ze stanu...

Pochopil také, proč...

Nestačil už domyslet svou myšlenku, protože se ze směru, kde ležel tábor kupců, ozval divoký křik, láteření a hned nato koňský dusot.

Pro to bylo jediné vysvětlení. Go Daj se z nějakého neznámého důvodu vetřel do ležení Franků a ti ho objevili. Ted' před nimi prchá. Co nevidět dorazí sem a pak budou utíkat i oni...

Sokolík vyvedl koně z křoví a přichystal se k okamžitému odjezdu. Čekal však hodinu, pak dvě, ale Go Daj nepřicházel. Pak začaly na nebi blednout hvězdy, probouzel se nový den. Ve stepi se ozvali první ptáci. Padala rosa a citelně se ochladilo.

„Nač ještě čekáme?“ zeptal se Bušek,

„Go Daj mi přikázal, abychom počkali do východu slunce. Jestli se do té doby nevrátí, máme se vydat na jih...“

„Utečme, Sokolíku!“ vyhrkl Bušek. „Vraťme se domů...“

„Prosím tě...“, zarazil ho Sokolík. „Víš, jaká je to nebezpečná věc? Jestli nás dopadnou, přijdeme o hlavu. Se zběhy se nikdo nemazlí...“

„Jestli tu zůstaneš, Go Daj tě stejně zabije...“, zašeptal Bušek. „Určitě se tě zbaví... Jsi jediný, kdo zná tajemství jeho dýky...“

„Kdyby mě chtěl zabít, mohl to už udělat...“

„Prozatím nás potřebuje... Kdo by mu jinak vykopal hrob? Až budeme dál ve stepi, připraví nás o život...“

Na Buškových slovech bylo hodně pravdy... Jestli Go Daj zavraždil plukovníka, bude se jistě chtít zbavit

jediného svědka, od kterého mu může hrozit prozrazení... Na tom nemění nic okolnost, že se Go Daj k němu doposud nechoval nejhůř... Jestli však dovedl chladnokrevně zabít Kara Murzu, dokáže zabít i podruhé... Jde mu přece o život...

Bušek znovu naléhal, aby prchli. Sokolík nevěděl, co dělat. Vtom se na nedaleké cestě ozval skřípot těžkých kol. Po silnici se sem blížilo několik vozů. Chlapci se připlížili ke kraji silnice a opatrně vyhlédli z křoví.

Nedaleko nich projížděli franští kupci. Ano, byli to oni. Sokolík poznal vůz s vyřezávaným bůžkem. Hned nato mu padl do oka osedlaný kůň, přivázaný k poslednímu vozu. Sokolík v něm okamžitě poznal náhradního koně, kterého si Go Daj vzal s sebou do franského ležení.

Nájezd se mu tedy nevyplatil...Nejen že ho Frankové zahnali, přišel také o koně. Kdoví kde je jejich pánu konec...

„Doubravka!“ vykřikl v tom okamžiku Bušek. Ukazoval vzrušeně na první vůz a chtěl vyběhnout z křoví. Sokolík měl co dělat, aby ho strhl zpátky. Teď se přece nesměli prozradit!

„Mlč, nešťastníče!“ tlačil ho k zemi a tiskl mu ruku na ústa.

Bušek se trochu vzpamatoval. Pak se oba dívali na projíždějící franský průvod. Na prvním voze jely tři dívky, jedna z nich byla opravdu Doubravka.

Bušek sebou prudce pohnul, jako by se chtěl Sokolíkovi vytrhnout z rukou.

„Bušku, vzpamatuj se!“ zatřásl jím Sokolík. „Všechno ti vysvětlím.“

KAPITOLA 31

Bušek se dozví, co se stalo s Doubravkou – Sokolíkovi napadne, proč se Go Daj vydal do franského ležení – Rozhodnutí

„Byla to přece Doubravka! Viděl jsi ji na vlastní oči... Rozumíš tomu, Sokolíku?“ zasykl Bušek.

Byl velmi vzrušen a tvářil se, jako by chtěl jít své sestře na pomoc.

„Zachovej rozvahu, jinak se stane neštěstí!“ domlouval mu Sokolík a tlačil ho k zemi.

Mezitím zmizel průvod v ohbí cesty. Chlapci vyskočili ze svého úkrytu, Sokolík se vrátil ke koním.

„Chápeš, jak se sem Doubravka dostala?“ obrátil se Bušek na Sokolíka.

„Chakan ji po zavraždění Kara Murzy prodal Frankům...“

„Proč jsi mi to neřekl?!“

„K čemu by to bylo dobré?“ pokrčil Sokolík rameny. „Na špatné zprávy je vždycky dost času...“

„Nešlo by... Nedalo by se...?“ začal Bušek, ale pak se opět odmlčel. Zabořil hlavu do dlaní a dal se do bezmocného pláče,

„Kolikrát jsem se v uplynulých dnech modlil k Vesně i k všemocnému Perunovi, aby mi dopřál setkat se ještě jednou v životě s Doubravkou... Teď mi bohové splnili moje přání... Ale neměl jsem si něco podobného raději ani přát,“ naříkal Bušek.

Sokolík byl velmi dojat. Co by za to dal, kdyby mohl svému nešťastnému příteli pomoci...

„Teď už vím, proč se Go Daj vydal do franského ležení,“ vyhrkl Sokolík. „Teď mi je jasné, proč si s sebou bral náhradního koně... Chtěl uloupit Doubravku!“

„Jak mohl vědět, že je Doubravka zrovna tady?“ namítal Bušek.

„Byli jsme s Go Dajem svědky toho, jak ji Frankové odváděli z Hlavního tábora... Go Daj se rozjel za nimi, aby zjistil, kde se utáboří... Tenkrát jsem tomu, pravda, nerozuměl. Ale Go Daje již tehdy napadlo, že by mohl Frankům uloupit Doubravku pro mladého chána... Kdyby se mu byl únos podařil, získal by si Subrichána nadosmrti.“

Bušek tu seděl bledý, se zavřenýma očima. Sokolík měl dojem, že jeho slova ani nevnímá. Byl to však omyl.

„Škoda že se Go Dajovi nepovedlo unést Doubravku...,“ vysvětloval nakonec chlapec k Sokolíkovi překvapení.

„Jak tomu mám rozumět?!“

„Kdyby to byl udělal, mohla tu být Doubravka s námi... Snad by se pak cestou našel způsob, jak Go Daje zneškodnit a jak se dostat zpátky domů...“

V tu chvíli vyšlo slunko. Pozlatilo křoví i nekonečnou step a proměnilo orosenou trávu ve stříbrný koberec.

Nadešel okamžik, kdy se měl Sokolík podle rozkazu svého pána vydat s koňmi na jih. Ale Bušek o tom nechtěl nic slyšet.

„Víš vůbec, jestli Go Daj ještě žije?“

„To nevím... Podle mého názoru se však Go Daj vydal za Subrichánem, aby mu sdělil, co se tu všechno přihodilo... Frankové ho nechytli... Slyšeli jsme přece, jak prchá z ležení...“

„Škoda že ho nezabili...“, posteskl si Bušek. „To bychom se mohli vydat za Doubravkou...“

„Čeho bychom tím dosáhli?“ smutně mu odpověděl Sokolík. „Všiml sis, jak veliký je franský průvod? Několik kupců, čtyři těžké vozy, plno pacholků a navíc ozbrojenci, které si Frankové najali od chakana pro vlastní ochranu... Sám jsem zahlídl čtyři jezdce...“

„Jeďme za Doubravkou...! Kdoví kde je Go Dajovi konec...?“ pokračoval Bušek, jako kdyby přeslechl, co Sokolík říká. „Co se nám už může stát? I kdyby nás Avaři dopadli a chtěli nás prohlásit za zběhy, řekneme, že jsme se původně rozjeli na jih, jak nám to tvůj pán přikázal, ale že jsme ho nenašli. Kdo nám dokáže, že nemluvíme pravdu?“

Díval se přitom na Sokolíka, jako by žádné jiné řešení nepřicházelo v úvahu.

Sokolík horečně uvažoval. Vydat se nazdařbůh za Franky byl nerozum... Ale hledat Go Daje – to ho taky moc nelákalo... Neopustil přece matku a domov, aby složil kosti někde u Byzance... Chtěl osvobodit Buška a jeho sestru, a to se mu způlky podařilo.

Bohužel jenom způlky, v tom bylo to neštěstí... Co jen dělat? Vydat se za Franky? Vrátit se domů a vystavit se nebezpečí, že ho Avaři dopadnou a popraví...?

Bohové, pomozte! Radegaste, ochránce, našeho rodu, porad' mi!

„Sokolíku, pěkně tě prosím...“, podíval se na něho zoufale Bušek. „Nemám než Doubravku... A tebe, to přece víš! Pomoz mí!“

Upíral přitom na Sokolíka oči, jako kdyby jen od něho mohl čekat spasení.

„Sokolíku, prosím tě...“, žadonil znovu. Nesmíš ho zklamat, ozvalo se v Sokolíkově duši. Slíbili jste si přece věrnost... Sokolík v sobě sváděl těžký boj. Jednu chvíli měl vrch rozum, pak zase převládl cit.

„Ať je tedy po tvém...“, rozhodl nakonec. „Vydáme se za Doubravkou...“

Dále se nedostal. Bušek k němu přiskočil a sevřel ho do náruče.

„Je to asi šílenství, ale...“

„Věděl jsem, že to pro mne uděláš,“ přerušil ho Bušek a tiskl ho znovu a znovu k srdci.

„Jen abychom nelitovali,“ poznamenal Sokolík.

Uvědomil si opět, že se řítí do černé nejistoty a že přitom asi půjde o život. Ale bylo mu kupodivu v duši tak krásně, jako málokdy v životě.

KAPITOLA 32

Chlapci sledují franský průvod – Bušek se opět změní v otroka – Stádo divokých koní – Ve franském ležení – Nové zprávy o Go Dajovi – Jak se člověk stane slavným

Chlapci zůstali ještě nějakou dobu ve svém úkrytu, protože by pro tuto chvíli nebylo rozumné jet příliš blízko za franským průvodem, potom se však vydali na cestu.

Sokolík úporně přemýšlel, jak postupovat. Bylo především nutné opatřit Buškovi koně. Sokolík proto sňal s nákladního zvířete všechna zavazadla, která považoval za zbytečná, a vysadil na koně Buška. Vytáhl pak z Go Dajovy osobní brašny bronzové čenge a pověsil si je na krk. Teď bylo každému jasné, že je na cestě za důležitým posláním a že má právo, aby se mu vycházelo všemožně vstříc.

Ubírali se teď přímo na západ. Brodili se vysokou orosenou trávou, nad hlavou jim zpívali skřivani, občas jim přeběhl přes cestu zajíc. Bylo nádherné svěží ráno a chlapci si po dlouhé době opět připadali zcela svobodní.

Nespěchali příliš, protože Sokolík pořád nevěděl, jak by se měl bez podezření přiblížit k franským kupcům. Projeli několika osadami, až dorazili do větší vesnice, kde zastavili a pojedli.

Zeptali se kolemjdoucích, jestli tudy projížděli Frankové a dozvěděli se, že kupci opustili vesnici před malou chvílí.

Dohnali Franky kvečeru. Jakmile se k nim přiblížili na dohled, řekl Sokolík Buškovi, aby se dal spoutat.

„Pamatuj si, jsi otrok, kterého můj pán, důstojný Go Daj, prohrál v pitce se svými přáteli. A já jsem dostal za úkol, abych tě dopravil k tvému novému pánu...“, poučil ho Sokolík.

„Kam mě máš dopravit, pane?“ zažertoval Bušek.

„Vidíš, to mě nenapadlo... Do vojenské stanice u Bílé vody!“

„Kde to je?“ zeptal se ho pobaveně Bušek.

„To ti přesně nepovím... Někde na západě. Ale ať mi někdo dokáže, že takový tábor není...“, usmíval se Sokolík a přivázel Buška k provazu.

„To budu muset vedle tebe utíkat?“ zhrozil se chlapec.

„Zůstaneš na koni. Provaz od tvého obojku přiváží k hrušce svého sedla.“

Mezitím se kupci opět vzdálili. Když je chlapci dostihli, zjistili, že se franský průvod zvětšil o malé stádo koní, které Frankové zřejmě koupili v některé z osad, kterou projížděli.

Koně byli polodivoká zvířata, která už odvykla od lidí, a honáci měli plné ruce práce udržet je pohromadě. Stepní jezdci, kteří průvod doprovázeli, jim pomáhali.

Najednou vyrazil jeden z koní ze stáda a pustil se úprkem do širé stepi. Několik jezdců se vydalo za uprchlíkem. Trvalo jim dlouho, než zvíře polapili. Nebylo by se jim to snad ani podařilo, kdyby Sokolík nevyskočil z křoví, které lemovalo cestu, a nezahradil uprchlíkovi cestu.

Kůň se obrátil, aby unikl novému nebezpečí, a vběhl přímo do rukou svých pronásledovatelů. Avar, kterému se podařilo hodit koni na krk smyčku, houkl na Sokolíka přátelské poděkování, a od cválal zpátky k franskému průvodu.

Když se začalo stmívat, udělali kupci zastávku. Vypráhli koně a rozdělali oheň. Sokolík už nemohl čekat. Pustil se s Buškem přímo do franského ležení.

Přijel k Avaru, kterému pomohl ulovit koně, a požádal ho, jestli by se nemohl přidat k jejich průvodu, nebo se aspoň na noc utábořit v jejich ležení.

„Pojď se mnou, zeptáme se kupců“, vyzval ho Avar přátelsky. Pak ho zavedl k jednomu z Franků, statnému muži s černým plnovousem, který byl, jak se zdálo, vůdcem celé výpravy.

Kupec nebyl Sokolíkovou žádostí zrovna nadšen. Zeptal se ho podezřívavě, proč se chce připojit k jejich průvodu.

„Neobtěžoval bych tě, kdybych jel sám“, odpověděl mu Sokolík. „Vedu však s sebou vzpurného otroka a bojím se, aby mi v noci neutekl.“

„Kam máš namířeno?“ vyzvídal kupec.

„Jedu do vojenské stanice u Bílé vody, kterou chakan přednedávnem zřídil na západních hranicích...“, lhal statečně Sokolík a hrál si přitom s bronzovým, čenge, aby svým slovům dodal důrazu.

„Bílá voda? Neznám...“, odpověděl mu kupec.

„Nemohu ti o tom místě udat nic bližšího“, řekl mu Sokolík. „Ještě jsem tam nikdy nebyl.“

„A to chceš, abychom ti hlídali tvého otroka?“ ušklíbl se kupec.

„Jestli mi dovolíš, abych se k vám připojil, mohl bych ti být leccjak užitečný“, odpověděl Sokolík. „Vidím, že s sebou vezeš stádo koní a že pro ně máš málo honáků... Ať mi tvoji jezdci dohlídnou na otroka, já ti pomohu se stádem. Vyznám se v koních, však to poznáš sám... Mám mimoto cvičeného psa...“

Kupec si hladil rukou plnovous a nebyl pořád rozhodnut, jestli má Sokolíkovi vyhovět.

„Je nedůvěřivý“, řekl Avar chlapci, jako by se omlouval. „Ale nediv se mu. Zrovna v noci jsme tu měli zloděje... Vyplašili jsme chlapíka, který se vkradl do ležení... Však jsme na tom neprodělali...“, zasmál se drsně. „Zloděj utekl a zanechal nám tu pěkného koně...“

Sokolík se snažil zachovat klidnou tvář. Bylo jasné, o kom Avar mluví. Go Daj je tedy naživu a shání se možná v tuto chvíli po svém sluhovi...

„Řekni svému kupci, že mu pomohu hlídat ležení. Jestli mi nevěří, dám mu v zástavu oba svoje koně. Myslím, že by na mně také neprodělal...“, zasmál se Sokolík, i když v něm byla malá dušička.

Avar domlouval kupci lámanou frankštinou, pomáhal si při řeči rukama a ukázel každou chvíli na bronzové čenge, které dělalo ze Sokolíka důvěryhodnou osobnost. Nakonec se mu podařilo kupce umluvit.

„Zaveď svého otroka do třetího vozu a dobře ho přivaž. Kupec ti dovolil jet s námi“, řekl Avar chlapci. „Zaručil jsem se za tebe, protože tě dobře znám...“

„Děkuji ti, příteli, i když jsme se v životě neviděli,“ zasmál se Sokolík.

„Mýlíš se, chlapče,“ překvapil ho Avar svou odpovědí. „Právě jsem si vzpomněl, odkud tě znám. Nevyhrál jsi ty při vojenských slavnostech jezdecké závody?“

„Máš výtečnou paměť,“ zalichotil mu Sokolík. Ani ve snu mu nenapadlo, že by ho tu mohl někdo znát.

Jeho úkol se teď stal ještě těžší. Nebylo však už možné ustoupit. Věděl přece od prvopočátku, že se vrhá do nebezpečného dobrodružství.

KAPITOLA 33

Sokolík si získá důvěru Avarů – Chlapci se setkají s Doubravkou – Buškův trest – Rek zasahuje – Jeden z Franků má zájem o psa

Hned první noc, kterou chlapci strávili v táboře, se Sokolík přihlásil do stráže. Avari jeho nabídku vděčně přijali. Velitel stráže, starý jezdec s vyraženými předními zuby, ho zařadil k hlídání koní.

Po boku jednoho z Avarů probděl Sokolík čtyři dlouhé hodiny u strážného ohně a hlídal stádo, které Frankové hnali s sebou. Opodál se pásli jejich koně, vysocí klusáci západního plemene. Měli delší nohy než stepní koně a byli také rychlejší, ale nevyrovnali se jim vytrvalostí.

Za celou noc se nepříhodilo nic zvláštního. Proseděli ji u ohníčku, přiložili občas kus dřeva a především hodně vlhké trávy, aby zahnali dotírající komáry.

Vyprávěli si o všem možném. Avar se těšil, že ho po návratu okamžitě pošlou do války a dělal si už laskominy na kořist, kterou tam získá.

Opatrně se Sokolíka vyptával na jeho poslání a nechtěl věřit, že ho jeho pán posílá do vzdálené vojenské stanice jen proto, aby tam odevzdal otroka, kterého prohrál při pitce s přáteli.

Sokolík se tajemně usmíval a krčil rameny, čímž jen vzbuzoval Avarovu zvědavost. Když však naznačil, že jeho cesta je důležitá i z jiných důvodů, přestal se jezdec vyptávat, protože si byl vědom toho, že porušuje vojenské předpisy.

Byla to lehká služba. Stádo se chovalo klidně, teplo u ohně uspávalo a Sokolík měl co dělat, aby udržel oči otevřeny. Zbytek noci se už moc neprospal. Jen si totiž lehl do stanu, který si s Buškem rozbili, vzbudili je k nástupu. Frankové byli zvyklí vyjíždět co nejčasněji, zato odpočívali v poledne, aby se vyhnuli cestování v největším slunečním žáru.

Hned první den se chlapcům podařilo uzřít Doubravku, ba Sokolík měl to štěstí, že s ní mohl promluvit.

Zastavili v poledne v řídkém lese, kterým protékal nevelký potok. Franští kupci využili polední přestávky a poslali ženy k vodě, aby tam vypraly trochu prádla. V jedné z žen poznal Sokolík Doubravku

Bylo to poprvé, co si ji mohl pořádně prohlédnout. Buškova sestra byla opravdu hezká dívka. Vysoká, štíhlá, s nádhernými vlasy a očima tak modrýma, až to bylo k nevíře. Subrichán věru nevolil špatně.

Když se Doubravka vracela s prádlem do vozu, překřížil jí Sokolík jakoby náhodou cestu.

Děvče se zarazilo, jako kdyby ji potkalo něco velmi nepříjemného. Teprve za okamžik si uvědomilo, koho má před sebou, a zbledlo jako stěna.

„Doubravko,“ oslovil ji tiše Sokolík.

Dívka se zatvářila nepřátelsky a chtěla pokračovat v cestě.

„Neutíkej přede mnou,“ řekl jí Sokolík tiše. „A neprozrad' nás, až tu potkáš Buška, svého bratra. Přišli jsme ti pomoci...“

Více se mu nepodařilo říci. Z Doubravčina vozu totiž vyskočil hlídač, hranatý Frank divokého vzezření, a začal jim hlasitě nadávat. Sokolík mu nerozuměl ani slovo, nebylo však těžko uhodnout, že se Frank rozčiluje, protože si dovolil oslovit cizí otrokyni. Nemělo smysl mu odpovídat, proto se rychle vzdálil.

Chlapci se pak dívali celé odpoledne po voze, v kterém vezli otrokyně, ale pod těžkou plachtou nikoho nezahlédli.

Projížděli teď lesnatou krajinou s hlubokými hvozdy a rozsáhlými močály. Cesta místy prudce stoupala a lidé museli sestoupit z vozu a tlačit do kol, aby ulehčili přetíženým koním.

Večer pak uviděli Doubravku podruhé. Když kupci pojedli, zavolali z vozu otrokyně, aby uklidily. Dívky se

posadily kolem ohně a čistily měděné kotle. Cídily vnitřek ostrým říčním pískem a omývaly jej vodou. Byla mezi nimi i Doubravka, která se každou chvíli rozhlédla po táboře, jestli tu někde nezahlédne bratra.

První ji uviděl Sokolík. Zavolal Buška a poslal ho k ohni, aby tam nanosil dřeva. Prosil ho však, ať se při setkání se sestrou chová co nejpřirozeněji.

Netrvalo dlouho a bratr a sestra se po dlouhých týdnech odloučení konečně znovu sešli. Doubravka se chovala velmi statečně. V prvním okamžiku se zdálo, že nebere přítomnost bratra ani na vědomí. Pracovala klidně dál, jako kdyby vedle ní stál docela cizí člověk.

Zato Bušek nedovedl ovládnout svoje vzrušení. Začal sestře šeptem vypravovat, že se Sokolíkovou zásluhou dostal z avarského zajetí, i když tu vystupuje jako jeho otrok.

Nemusel se bát prozrazení, protože obě druhé otrokyně byly cizinky odněkud z východu. Když pak sdělil Doubravce, že se Sokolík pokusí dostat na svobodu také ji, vstoupil děvčeti do tváří ruměnec.

Bušek si naneštěstí nevšiml, že je ze svého vozu bedlivě sleduje hlídač. Než si to uvědomil, stál chlapík už za ním a švihl ho bičem. Bušek se otočil a zakryl si rukou tvář, aby se uchránil před přívalem dalších ran.

Hlídači nestačilo, že vytrestal otroka. Rozmáchl se a udeřil také Doubravku, kterou dnes už jednou napomínal.

Křik a láteření sem přilákalo půl tábora. Vtom se však přihodilo něco, s čím nikdo nepočítal. Rek, který se během dlouhé cesty s Buškem velmi spřátelil, pochopil, že jeho pánovi někdo ubližuje.

Vrhl se dlouhým skokem k ohni a skočil po hlídači. Byl na něho strašný pohled. Z očí mu sálala zloba, z hrudi se mu dralo temné vrčení. Pes se opět změnil ve vlka.

V příštím okamžiku se Rek zakousl do hlídačovy paže, pak se sápal po jeho hrdle. Hlídač neodolal prudkému útoku. Sklouzl na kolena a chránil si rukama krk. Sokolík měl co dělat, aby Reka od něho odtrhl.

Ted' sem přiběhl také Frank, kterému Doubravka patřila. Zamával Buškovi pěstí před očima a nadával, až byl rudý rozčilením.

Z klubka kolemstojících se vynořil vůdce výpravy a dal si vyprávět, co se tu přihodilo. Avaři, kteří příhodě přihlíželi, se bůhvíproč postavili na stranu Sokolíka a jeho otroka. Frank však po vůdci chtěl, aby Buška potrestal. Dále chtěl, aby mu Sokolík nahradil škodu za poranění hlídače.

„Dám ti, co si budeš přát,“ řekl neprozřetelně Sokolík, který si přál, aby se celá věc urovnala smírně.

Frank chvíli uvažoval a prohlásil pak k všeobecnému překvapení, ať mu Sokolík jako náhradu za utrpenou škodu daruje svého psa.

„Reka?“ žasl chlapec.

„Ano,“ řekl Frank. „Ten pes se mi líbí, vypadá jako vlk a má rozumu za dva psy...“

Sokolík se dostal do nepříjemného postavení. Kdyby odmítl Frankův požadavek, vykážali by ho možná z ležení. Odpověděl proto, že bude o Frankově požadavku uvažovat a že doufá, že se nakonec přátelsky dohodnou.

KAPITOLA 34

Noční služba – Ochotný Sokolík – Noc rozhodnutí – Sokolík se domlouvá s Doubravkou

Byli na cestě už čtyři dny, ale Sokolík se ani o krok nepřiblížil k cíli. Potkával sice Doubravku každý den, protože otrokyně pracovaly jako služky v ležení, ale nepokoušel se už dostat se s ní do styku. Nechtěl zbytečně dráždit Luitpolda, jak se její strážce jmenoval, a vzbudit tak nežádoucí pozornost.

Táhli ted' hustými lesy, opuštěnou a liduprázdnou krajinou. Kupci kladli strážím na srdce, aby v noci hlídali co nejbedlivěji. V okolí prý žije mnoho medvědů, kteří budou mít jistě zálsusk na jejich koně.

Avarům se služba moc nelíbila. Necítili se v této divoké krajině dobře, báli se lesních duchů a přáli si už být doma. Protože málo spali, byli nevrlí. Když se rozdělovaly noční hlídky, docházelo často ke sporům. Lidí bylo málo a hlídačů se nedostávalo, i když Frankové zařazovali do stráže také svoje sluhy.

Nejmín oblíbené bývaly hlídky těsně po půlnoci. Avaři uléhali pozdě na lože a ten, na koho připadla služba v prvních dvou ranních hodinách, se do východu slunka už moc nevyspal.

Stepní jezdci byli proto Sokolíkovi vděční, že byl ochoten kdykoli za ně zaskočit. Dali se slyšet, že by udělal dobře, kdyby s nimi táhl až na konec jejich cesty.

Sokolík však nepřebíral noční služby ani z přátelství k Avarům, ani z vrozené ochoty. Sledoval tím jediný cíl.

Osvobodit Doubravku.

K únosu přicházela v úvahu pouze noc, a to jen tenkrát, kdyby se podařilo zneškodnit strážce. Nočních hlídek se zúčastňoval také Luitpold. Kdyby bylo možné odklidit tohoto Franka, zbavili by se zároveň Doubravčina strážce. Pak by byla cesta k útěku volná.

Chlapci si proto postavili svůj stan vždycky na okraji ležení a umístili do jeho blízkosti také koně, aby mohli kdykoli vyrazit z tábora. Nebylo třeba mít obavy, že by kroky jejich zvířat vzbudily v noční době zvláštní pozornost. Stádo avarských koníků se totiž chovalo dost neklidně. Koňské frkání a dusot patřily i v noci k nejběžnějším zvukům v táboře. Prozatím však bylo třeba obrnit se trpělivostí.

Konečně se chlapci dočkali dne, na který tak dlouho čekali. Jednoho rána se Sokolík dozvěděl, že Luitpolda určili do stráže po půlnoci. Velká příležitost nadešla...

„Jestli chceš, přeberu dnes v noci za tebe stráž,“ nabídl se Sokolík stepnímu jezdcí, který měl noční službu s Luitpoldem.

„Co za to budeš chtít?“ zeptal se Avar opatrně.

„Vůbec nic...,“ zasmál se Sokolík. „Nemohu v

poslední době spát. Převaluji se na lůžku z boku na bok a ne

a ne usnout. Ani nevíš, jak je taková noc dlouhá. To je lepší sedět u ohně...“

Avar se nedal dlouho prosit. Poděkoval chlapci a nabídl mu z vděčnosti hlt režné kořalky. Pak odešel ke svému veliteli, aby mu oznámil změnu ve stráži.

Tuto noc, nebo nikdy, rozhořely se Sokolíkovi tváře...

Domluvil se pak s Buškem, co všechno je třeba připravit. Prikázal mu, aby nenápadně složil zavazadla, nabral do pytle mouku, dále sůl a sušené maso, a aby po setmění osedlal koně.

Doubravku uviděli jako obvykle v poledne. Umývala se svými družkami nádobí a uklízela po Francích. Nedaleko nich seděl při ohništi Luitpold, jejich strážce.

„Dnes sloužíme spolu, Luitpolde,“ zamířil Sokolík přímo k Frankovi. „Od půlnoci do dvou hodin do rána ti dělám společníka,“ pokračoval hodně hlasitě, aby ho Doubravka slyšela.

Frank se na něho rozpačitě podíval, ale neodehnal ho, protože ho nepodezíral z ničeho nekalého.

„A ty se, Doubravko, připrav na odjezd,“ pokračoval Sokolík, aniž by z Franka spustil oči. „Zůstaň dnes v noci vzhůru. Jakmile uslyšíš dvakrát po sobě zahoukat sovou, vyjdi z vozu a snaž se dostat k místu, kde s Buškem táboříme. Ostatní už přenechej nám...“

Doubravka byla statečná a rozumná dívka. Dívala se před sebe, jako by jí Sokolíkova slova vůbec nepatřila. Frank, který Sokolíkovi nerozuměl ani slovo, se zvedl a zavolal velitele avarských strážů, aby mu vysvětlil, co Sokolík vlastně po něm chce.

„Nic po něm nechci,“ řekl Sokolík veliteli, „Říkám mu jen, že budeme dnes v noci spolu sloužit.“

„Ty a on...,“ ukázal Avar nejdříve na Luitpolda, pak na Sokolíka, tasil šavli a posadil se se zkříženými nohama k ohni. Ukázal pak na sebe, položil hlavu do dlani a naznačil spánek.

Luitpold pochopil.

„Ty a já...,“ opakoval Luitpold po Avarovi, ušklíbl se a mávl opovržlivě rukou, jako by dostal bůhvíjak špatného společníka. Pak dal dívkám povel, aby ho následovaly do vozu.

Sokolík se za nimi dlouho díval. Když si uvědomil, co se dnes v noci má všechno rozhodnout, cítil, jak se mu napětím rozbušilo srdce.

KAPITOLA 35

Poslední stráž – Sokolík zneškodňuje Luitpolda – Útěk z tábora – Cesta potokem

Noc byla světlá a tichá, přes oblaka prosvítal bledý měsíc. Když Sokolík nastoupil o půlnoci stráž, seděl už Luitpold u ohně. Mračil se, díval se do plamenů a na chlapcův pozdrav ani neodpověděl.

Byl to surový, zlý člověk, který si svým chováním zneprátelil půl tábora. Dnes večer se na něho obořil dokonce jeden z Avarů, který se už nemohl dívat, jak hlídač zachází se svými otrokyněmi.

Luitpold se totiž rozčilil na zajatkyně, protože se po setmění ještě bavily, vrhl se do vozu a zuřivě je ztloukl bičem. Nebylo to poprvé, kdy si hlídač na děvčatech vybíjel svou špatnou náladu. Chvilku, kdy byl dobře naložen, bylo pramálo.

Hned po nástupu do služby došlo k nové nepříjemnosti. Jakmile si Sokolík sedl k ohni, přiblížil se k němu Rek, olízl mu tiše ruku a ulehl vedle něho. Luitpold, který měl na psa špatné vzpomínky, dával Sokolíkovi posuňky najevo, aby psa odvedl, jinak že odejde ze stráže.

Za jiných okolností by Sokolík proti jeho odchodu nic nenamítal, dnes tu však Franka velice potřeboval. Zvedl se tedy, uchopil psa za obojek a odvedl ho k Buškovi.

Bušek mezitím skončil všechny přípravy k útěku. Osedlal oba koně, přichystal zavazadla a uložil do pytlů potraviny. Teď už nezbývalo než přát si trochu štěstí...

Když se Sokolík vrátil k ohni, našel Luitpolda na stejném místě jako předtím. Chlapec usedl na chvíli k ohništi, pak se šel podívat na koně. Obešel stádo avarských koníků, pak zašel pod stromy, ke kterým Frankové uvázali svá dlouhonohá zvířata. Mezi nimi byl kůň, kterého tu zanechal po svém nezdařeném nájezdu Go Daj.

Toto zvíře si chtěl Sokolík vzít s sebou. Uvažoval jeden čas, že se zmocní některého z franských klusáků, ale potom si to rozmyslel. Go Dajův kůň byl na něho zvyklý a měl všechny dobré vlastnosti stepních koní. Byl silný, odolný a úžasně vytrvalý.

Když se Sokolík vracel z obhlídky, nabral do náruče trochu chrastí a vytáhl sekyrku, kterou by dřevo rozsekal. Třásl se vzrušením, protože teď šlo o všechno...

Luitpold byl po celodenní práci zřejmě unaven. Držel hlavu v dlaních a klímal. Když Sokolík shodil chrastí na zem, Frank se probudil. Otřásl se chladem, uchopil pak suchou větev a přiložil ji na oheň.

Sokolík se rozhlédl po táboře. Nikde nebylo človíčka. Uchopil tedy sekyrku, a když se Frank sehnul pro další větev, udeřil ho jejím tupým koncem do zátylí. Luitpold se napřímil, pak se však s krátkým zaúpěním skácel k zemi.

Sokolík se znovu podíval kolem sebe. Všude vládlo ticho, jen z jednoho stanu se ozývalo chrápání.

Teď bylo třeba rychle jednat. Chlapec vytáhl zpod haleny silný provaz a šátek. Přivázal hadřík Luitpoldovi pevně kolem úst, pak mu svázal ruce a nohy. Ruce se mu přitom tak třáslly, že nebyl zpočátku s to utáhnout uzel.

Pak se trochu uklidnil. Svázal pro jistotu Franka dalším provazem a odtáhl ho do křoví. Potom se vrátil k ohni. Poseděl tu několik vteřin, odešel pak pod stromy a tlumeně zahoukal.

Od stanu na kraji ležení se odpoutal tmavý stín. Byl to Bušek, který šel sestře naproti. V příštím okamžiku se z vozu vysoukala štíhlá postava, opřela se o Buškovo rámě a seskočila na zem.

Sokolík prožíval muka. Viděl, jak oba odcházejí po špičkách ke koním, a čekal netrpělivě, až se bude moci sám vzdálit. Ještě nikdy mu nepřípadaly vteřiny tak dlouhé jako v tuto chvíli.

Konečně viděl, jak jeho přátelé odjíždějí z tábora. Bušek si počínal velmi opatrně. Držel koně za uzdu a vedl ho krajem lesa. Rostl tam vysoký mech, takže kroky nebylo téměř slyšet.

Sokolík se znovu rozhlédl po táboře. Nikde se nic nehnulo. Vstal tedy od ohně a odvázal Go Dajova koně. Než však skočil do sedla, které si připravil z tlusté přikrývky, zašel ještě jednou do křoví, aby se podíval po Luitpoldovi. Frank byl pořád v bezvědomí a nemohl jim uškodit.

Sokolík uchopil koně za uzdu a opustil tábor stejnou cestou jako jeho přátelé. Ti už byli daleko, ale Sokolík věděl, že je neztratí. Domluvil se s Buškem, že se sejdou u plytkého brodu asi míli pod táborem.

Když k nim dorazil, začala mu Doubravka děkovat za zachránění. Sokolík ji však odbyl, že ještě nejsou v bezpečí.

K Buškovu překvapení pak nepokračovali v útěku po cestě. Sokolík se vydal korytem proti toku říčky, vytékající z lesa. Po nějaké době pak odbočil do potoka, který se do ní vléval.

Bušek si uvědomil, jaký to je výborný nápad. Museli přece počítat s tím, že je kupci budou pronásledovat. Na kamenitém dnu však koně nezanechávali stop.

Brodili se po kolena ve vodě a vystoupili z potoka na místě plném balvanů. Ocitli se v hustém lese, kde museli pokračovat pěšky. Vedli koně za uzdu a prodírali se mezi stromy až do rána.

Mezitím se obloha zatáhla a začalo jemně pršet. Zpočátku jim déšť nevadil, když však začalo kapat se stromů promokli brzy až na kůži. Doubravka se roztřásla chladem, ale Sokolík ji utěšoval, že déšť je jejich pomocníkem, protože smyje všechny stopy.

Jednu chvíli se radili, zda by si neměli udělat přístřešek z větví a trochu se prospat. Měli však takový strach, že by je Frankové mohli dopadnout, že se nakonec rozhodli pokračovat v cestě.

Prodírali se tedy dále lesem. Nevěděli, kde jsou, ale v tuto chvíli na tom Vůbec nezáleželo.

KAPITOLA 36

V divočině – Stará koliba – Doubravka onemocní – Starosti

Déšť neustával, ba počasí se stále zhoršovalo. Vítr hnal po obloze tmavá oblaka, cloumal korunami stromů, s větví padaly čím dále větší kapky vody. Bylo nepříjemné studené počasí.

Lidé a koně se prodírali mokřým lesem, překračovali prastaré ztrouchnivělé kmeny a obcházel padlé velikány. Klestili si cestu křovím, brodili se potoky, jinde zas zapadali nad kotníky do bláta. Občas narazili na neproniknutelné houštiny, na stěnu z trav, větví a křovisk. Tu nezbývalo než se vracet a hledat schůdnější cestu.

Byla to únavná pouť. Ačkoli bylo chladno a z nebes padaly proudy vody, kouřilo se koním z hřbetů a lidé rozepínali haleny.

Jedině Rekovi se cesta velmi líbila. V lesnaté divočině se pes změnil ve vlka. Pobíhal dopředu, dozadu, každý kout ho vzrušoval svými pachy, všude nacházel známky po zvěři. Ježil srst, občas tlumeně zaštěkal a podíval se po chlapcích, jako by je chtěl vyzvat k lovu. Nemohl pak pochopit, že nikdo z nich mu nerozumí a že se nechtějí vydat po lákavé kořisti.

Mohlo být poledne, když se konečně zastavili. Chtěli si odpočinout a pokusit se rozdělat malý ohniček. Ale dřevo bylo vlhké a nechtělo hořet. Mimoto se přece jen báli, že by je kouř z ohniště mohl prozradit, a proto zanechali brzy svých pokusů.

Namísto toho zalezli pod větve obrovského starého smrku, jež se skláněly až k zemi, vytvářely stříšku a trochu chránily před deštěm.

Sokolík rozevřel vak, v kterém měli uložené jídlo, ale moc si nepochutnali. Nevzali si s sebou ani chléb, ani žitné placky, které obvykle jedli na cestách, a z mouky si teď nemohli nic upéci. Nezbylo jim tedy než přežvykovat kousky suchého, jen napůl vyuzeného hovězího masa, které Sokolík získal od Avarů.

Kousali do tvrdého masa a zapíjeli je vodou z kolem tekoucí stružky. Nebyli s jídlem ještě hotovi, když jim Doubravka usnula. Ležela tu pobledlá, unavená namáhavou cestou, a nevnímala, o čem se mluví. Sokolík jí vstrčil pod hlavu pytel a přikryl ji houní, i když přikrývka byla celá mokrá od deště a moc nehřála.

Najednou je z odpočinku vyrušil ostrý psí štěkot. Velmi se ulekli. Domnívali se totiž, že je někdo pronásleduje. Sokolík uchopil širočinu a vyskočil z úkrytu, Bušek zacloumal Doubravkou a skočil ke koním.

Byl to však planý poplach. To se pouze rozštěkal Rek, který se konečně dočkal kořisti. Sokolík ho viděl, jak zuřivě útočí na jezevce, který se na své toulce lesem přiblížil k místu, kde odpočívali. Rek jej obskakoval a snažil se mu zakousnout do měkkého krku. Ale jezevec, starý zkušený bojovník, se nemínil jen tak lehce vzdát. Prskal, cenil zuby a občas po Rekovi chňapl.

Sokolík se vrátil do jejich úkrytu pro rohatinu, krátké kopí, kterým by jezevce usmrtil. Než však byl zpátky, podařilo se Rekovi obrátit soupeře na hřbet, zakousnout se mu do hrdla a ukončit tak jeho život.

Jindy by si Sokolík jezevce ani nevšiml. Dnes to však byl vítaný úlovek. Znamenal maso pro psa, kterého by jinak museli krmit ze svých zásob.

Odpočívali pod smrkem dobré dvě hodiny, pak se opět vydali na cestu. Chlapci si trochu odpočinuli, zato Doubravka si stěžovala, že ji bolí hlava a že je velmi malátná. Rozhodli se tedy, že ji vysadí na koně. Museli teď pro ni hledat nejschůdnější cestu a postupovat co nejbezpečněji, takže se dostávali dopředu jen velmi pomalu.

Najednou narazili na lesní mýtinu. Rostlo na ní hodně malin, v nízkém porostu našli také borůvky, ale nejvíce je překvapily čerstvé pařezy. Svědčily o tom, že tu přednedávnem někdo kácel stromy. Žili zde tedy lidé. Museli teď být ještě opatrnější.

Vtom se nedaleko nich pohnulo křoví, zaslechli hlasité bék, bék a hned nato zahlédli mohutného srnce. Přehnal se přes mýtinu a zmizel ve vysokém lese. Rek se za ním okamžitě pustil, netrvalo však dlouho a byl zase zpátky.

Blížili se teď do obydlených míst. Pro to svědčila i nízká koliba, chatrč sroubená z kmenů, se střechou téměř u země, kterou našli na druhé straně mýtiny. Byla opuštěná, neobydlená a napůl rozpadlá. Kdoví kdy ji majitel opustil.

Chlapcům se však výtečně hodila. Chatrč znamenala přístřešek, i když hodně skromný a nedokonalý, kde si mohli odpočinout, rozdělat oheň a osušit šaty. Především se však chtěli najíst...

Pohled na opuštěný srub jim zlepšil náladu. Uvázali koně ke stromu a usedli pak na suchou podlahu. Nesložili však ještě zavazadla, když Doubravka začala naříkat, že ji bolí v boku. Rozkašlala se a na rtech se jí objevila krev. Oči se jí horečně leskly, měla rozpalené tváře, občas se roztrásla zimnicí.

Bušek jí sáhl na čelo. Kůže byla horká, zdálo se, že dívka je velmi nemocná. Znovu se rozkašlala a začala se pak Sokolíkovi omlouvat, že mu dělá tolik starostí. Kdyby prý odjel bez ní, dostal by se určitě bez pohromy domů...

„Jak jsi bláhová, Doubravko,“ domlouval jí Sokolík. „Odešel jsem z domova jen proto, abych se pokusil o vaši záchranu. Jestli vás nepřivezu zpátky, neměla moje cesta žádný smysl...“

A utěšoval ji dále, ať neztrácí hlavu. Udělají si teď oheň, zahřejí se a něco si uvaří. Odpočinou si a nemoc brzy přejde.

Když se jakž takž ubytovali, vydal se Sokolík do lesa, aby nasbíral trochu suchého kletí. Po chvilce hledání se mu to podařilo. Vytáhl z opasku ocílku, křemen a trochu troudu. Netrvalo dlouho a uprostřed srubu hořel malý ohníček. Stačilo vidět plameny a všem bylo u srdce lépe.

Pak se pustili do přípravy večeře. Rozvařili ve vodě mouku, osolili ji, nakrájeli do ní trochu masa a připravili tak dobrou, silnou polévku. Litovali teď, že si nenasbírali na mýtině trochu malin a borůvek. Bylo by to vítané zpestření jejich oběda. Ale i tak si Sokolík s Buškem na jídle moc pochutnali.

Horší to bylo s Doubravkou. Ta nevzala do úst ani sousto. Ztratila chuť k jídlu, zato ji trápila velická žízeň. Bolelo ji pořád v boku, navíc se jí točila hlava. Byla tak slabá, že hned ulehla. Zavřela oči, zamotala se do přikrývek a usnula.

Než šli chlapci spát, zeptal se jí ještě Bušek, zda by nepovečeřela a zda něco nepotřebuje.

Doubravka otevřela oči a začala mluvit z cesty. Nepoznala bratra, nazývala ho tatínkem a prosila ho, aby jí natrhal na poli fialky.

„Fialky...,“ opakoval po ní Bušek bezradně a podíval se zoufale na Sokolíka.

Doubravka byla zřejmě velmi nemocná.

KAPITOLA 37

Doubravce je ještě hůř – Pátrání po útulku – Samota v údolí – Sokolík najde pomoc

Do rána se Doubravce ještě více přitížilo. Nápadně zhubla, oči jí zapadly do důlků, na bledých tvářích se objevily nezdravé, červené skvrny. Dech se jí zkrátil, ztratila veškerý zájem o své okolí a na otázky takřka neodpovídala. Byl nejvyšší čas něco podniknout.

Sokolík se rozhodl, že se vyšplhá na vysoký strom a že se odtud rozhlédne po okolí. Našel nedaleko jejich chatrče mohutný buk, ale jeho větve byly tak vysoko od země, že na ně nedosáhl. Uměl si však poradit. Postavil pod strom koně, stoupl mu na hřbet a pak se už vyšvihl bez námahy do větví.

Lezlo se mu velmi špatně. Po dlouhotrvajícím dešti byla kůra navlhlá a hladká, ujížděly mu nohy a dalo mu hodně práce vyšplhat se až na vrcholek. Odtud se mu rozevřel nádherný pohled.

Kam oko pohlédlo, zelenaly se nekonečné hvozdy. Byly modré a jakoby bez hranic. Na obzoru se rozestupovaly a tu zahlédl Sokolík cestu, po které sem přijeli s franskými kupci. Odrážela se žlutě od svého okolí a nebylo na ní vidět živé duše. Vinula se mezi stromy, místy se ztrácela v hlubokém lese a ústila na obzoru do nějaké vesnice, do hluku budov obklopených loukami a poli.

Ze střech vystupoval k nebi kouř. Na jednu z chalup právě dosedlo hejno holubů. Ten pohled zapůsobil na Sokolíka kouzlem domova. Vesnice však pro ně nepřicházela jako útočiště v úvahu, protože ležela na cestě, po které se často ubírali kupci i Avari.

Nadějněji vypadalo údolí vinoucí se těsně pod svahem, kde stála jejich koliba. Sokolík tam zahlédl samotu, chalupu s malým seníkem. Na loučce opodál se pásla šedivá kravka, v nevelkém sadě pobíhalo malé děvčátko.

Samota byla daleko od lidských obydlí a hodila by se jim výtečně jako úkryt. Sokolík si zapamatoval směr, v kterém ležela, pak slezl se stromu, aby se poradil s Buškem.

Jeho přítel však najednou ztratil odvahu vyjít z lesa, protože mezi lidmi na něho číhalo nebezpečí. Nakonec se však podřídil Sokolíkově radě. Neměli ostatně jiné volby. Zůstat ve vlhké a prohnílé kolibě znamenalo vystavit Doubravku velikému nebezpečí.

„Počkejte tu na mne,“ rozhodl Sokolík. „Vydám se k samotě a zjistím, kdo tam bydlí...“

Privolal Reka, zastrčil za pás širočinu, vzal do ruky luk a kopí a vydal se do údolí.

Samota ležela přímo pod kolíbou. Kolem ní zřejmě protékal potok. Jeho hukot sílil každým krokem, jak se Sokolík k němu přibližoval.

Netrvalo dlouho a Sokolík narazil na bystřinu, podél které vedla dobře znatelná cesta. Dal se opatrně po chodníku a zahlédl za chvíli probleskovat mezi stromy nevelkou louku a u ní chalupu. Loučka byla ohrazena nízkým plotem z trnitého křoví. Na ní sbíralo plavovlasé děvčátko pampelišky. Přidávalo kytku ke kytce a bavilo se přitom s maminkou, pracující na zápraží.

Sokolík se zastavil, aby si z bezpečné vzdálenosti prohlédl stavení a jeho okolí. Stál tu dobrou půlhodinu, zdálo se však, že žena je sama. Mimo ni a jejího děvčátka tu aspoň nikoho nezahlédl.

Když se přesvědčil, že mu odnikud nehrozí nebezpečí, vystoupil z lesa a hlasitě pozdravil. Žena sebou trhla. Sokolík ji tolik polekal, že se s křikem vrhla ke své dcerušce, chytla ji do náruče a utíkala k vchodu do chalupy.

Rek, který považoval její útěk za výzvu k divoké hře, se bleskurychle rozběhl za ní. Když žena uviděla psa, zůstala leknutím stát. Děvčátko si zakrylo rukou oči a křičelo, jako by šlo o život.

„Reku, zpátky!“ okřikl Sokolík svého psa a uchopil ho za obojek.

„Nebojte se, nic vám neudělá,“ chlácholil Sokolík ženu a její dcerušku. Ubezpečil pak maminku, že před ním také nemusí mít strach, protože jim nepřišel ubližovat, ale prosit o pomoc.

„O pomoc... O jakou pomoc?“ zeptala se ho žena, pořád ještě vystrašená.

„Nejsem tu sám,“ vysvětlil jí Sokolík. „Schováváme se v lese před Avary a máme s sebou nemocnou... Nedostane-li se jí pomoci, pravděpodobně zemře...“

Přišel jsem tě poprosit, zda bys nás po nějaký čas nenechala ve své chalupě,“ pokračoval Sokolík. „Počkám zde, až se vrátí tvůj muž. Snad nás nevyžene...“

„Toho se jen tak nedočkáš,“ odpověděla žena. „Muže mi vzali... Žiji zde sama.“

„Kdo ti vzal muže?“

„Přišli pro něho z vesnice...,“ rozplakala se žena. „Poslal pro něho starosta... Potáhne prý s Avary do války, řekl. Slibovali mu velkou kořist. Jestli by však odmítl jet, čeká nás prý všechny smrt...“

„Také jsme vytáhli do avarské války,“ vysvětlil jí Sokolík. „Ale utekli jsme zní...“

„Vzali mi ho právě teď, když je třeba nasušit sena, přichystat dřeva, obdělát pole...,“ řekla žena mezi vzlyky, jako by neslyšela Sokolíkova slova.

„Jestli nás tu nějaký čas ukryješ, pomůžeme ti s prací, to ti slibuji,“ prosil ji Sokolík. „Jen se postarej o naši nemocnou...“

Žena nerozhodně uvažovala, sem tam se bázlivě podívala po psu.

„A kde ji máte?“ zeptala se nakonec.

„V lese... V kolibě...“ ukázal Sokolík směrem, odkud přišel. „Přicházejí do vaší chalupy lidé?“ dodal, když viděl, že žena jim možná pomůže.

„Kdo by sem chodil?“

„Sousedé... Kupci... Avaři...“

„Naše samota je odříznuta od světa. Nevidíme tu člověka, jak je rok dlouhý.“

„Můžeme tedy nemocnou přivést?“

Žena pokrčila váhavě rameny. Nebyla tou nenadálou návštěvou nijak nadšena, ale také ji neodmítala.

„Nebudeš litovat, uvidíš...“ sliboval Sokolík, a zeptal se pak, kde by mohli Doubravku uložit.

„Pojď se podívat do chalupy, snad se tam něco najde,“ obrátila se k domku.

Sokolíkovi se více zamlouval srub na dvoře. Byl prostorný, zhotoven z pevných klád a měl dobrou střechu. Hodil by se dobře jako útulek pro Doubravku, přičemž by Bušek a on mohli spát na půdě, která sloužila jako seník.

„O jídlo se nestarej,“ ujistil Sokolík mladou ženu. „V lese je dost zvíře. Jestli chceš, nalovím i tobě do zásoby...“

Zena už neměla námitek. Sokolík jí poděkoval za ochotu a vrátil se do lesa.

KAPITOLA 38

Vlčí údolí – Doubravka se zotavuje – Práce v lese a na poli – Hospodář se vrací – Uprchlíci se dovídají o konci války

Uběhly týdny, pak měsíce a Sokolík žil se svými přáteli pořád ještě na samotě ve Vlčím údolí, jak se tomuto místu říkalo. Chlapcům se zde velmi líbilo a Doubravka se kvapem uzdravovala, i když se ještě pořád cítila velmi slabá.

Cesta do údolí byla pro ni spojena s velkými útrapami. Chlapci si chvílemi mysleli, že dívka cestu nevydrží. Položili ji na houni, kterou upevnili mezi dva koně, a sestupovali pomalu k chalupě.

Vyhýbali se stromům, překračovali opatrně obrovské padle kmeny a dělali všechno, aby zmenšili Doubravčino trápení. Na jednom místě ji museli dokonce sundat s koní a nést v náručí. Děvče už opět mluvilo z cesty a bylo bledé jako smrt. Však k ní v té chvíli nemělo daleko.

Konečně dorazili na samotu, kde je hospodyně už očekávala. Byla to obětavá, hodná žena. Uložila nemocnou Doubravku k sobě do chalupy, ačkoli ji chlapci chtěli původně umístit ve srubu. Nakonec se však podřídili vůli hospodyně, protože uznali, že Doubravka bude u mladé ženy v dobrých rukou.

Hospodyně se o Doubravku pečlivě starala. Proseděla u ní dlouhé hodiny, dávala jí studené obklady, vařila čaj z léčivých bylin a potírala jí na noc hrud' mastí z rysího sádla a sušené máty, po které se děvčeti dobře dýchalo.

Po deseti dnech, vyplněných strachem a starostí, horečky konečně poklesly. Nemoci však ještě dávno nebyl konec. Večer se děvčeti občas rozhořely tváře a dostavil se pocit slabosti. Chuť k životu se vracela jen pomalu.

Chlapce vystrašilo, jak Doubravka zhubla. Byla teď kost a kůže, z mladé, statné dívky zbyl pouze stín. Ale hospodyně je utěšovala, ať se nic nebojí. Nakonec se prý všechno upraví. Nutila Doubravku do odvaru z pelyňku a zeměžluče, po které se vrací chuť k jídlu, a snášela děvčeti všechno možné, aby je vykrmila.

Taková péče šla Doubravce opravdu k duhu. Po několika dnech vstala poprvé z lože. Nejdříve jen nakrátko, pak na delší dobu. Seděla na sluníčku, vyhřívala se, do tváří se jí vracela barva. Dostávala zájem o okolní svět, a to bylo dobré znamení.

Netrvalo dlouho a velmi se spřátelila s malou dceruškou hospodyně. Po celý den si s ní hrála, vyprávěla jí starodávné báchorky a děvčátko se do ní zamilovalo, že se od ní nehnulo ani na krok.

Hospodyně byla šťastná, že našla v Doubravce společníci, která ji zbaví tísnivé samoty, a blahořečila dnu, který přivedl dívku a oba chlapce do chalupy.

Sokolík plnil slib, který dal mladé ženě. Zastal ve všech pracích hospodáře, kterého Avaři odvěkli na vojnu. Trávil teď s Buškem celý den na lukách. Sekali tam trávu, sušili seno, svázeli úrodu do seníku a starali se o zásoby na zimu.

Když byli hotovi se senem, chystali hospodyně dřevo. Od rána do večera se z lesa ozývaly rány jejich seker, na všech stranách padaly stromy, odevšad bylo slyšet zvonit pily.

Kmen rozřezali na polena, ty zas na špalky, nakonec nasekali do zásoby loučí, aby bylo čím svítit za tmavých večerů. Dřeva nanosili pod přístřešek takové množství, že by mělo vystačit na dvě zimy.

Okolní hvozdy lákaly k lovu. Sokolík prošel blízký i vzdálený les, zapamatoval si všechny mýtiny a palouky a chodil brzy zrána na čekanou.

Byl dobrý a trpělivý lovec, vyznal se ve zvycích lesní zvěře, a měl proto úspěch. V krátké době ulovil pět srnců. Kůže stáhl a napnul k sušení, maso, které nepotřebovali v kuchyni, vyudil.

Na kraj lesa se chodili pást zajíci. Sokolík tam nakladl spoustu ok a nevracel se z obchůzky nikdy s prázdnou. O pečínku nebyla tedy v domě nikdy nouze.

Ani Bušek nelenil. Zjistil hned první den jejích pobytu na samotě, že se potok protékající Vlčím údolím hemží pstruhy. Nechytal na udici, považoval takový druh rybaření za zbytečnou ztrátu času. Udivoval Sokolíka tím, jak dovedl chytat ryby do ruky.

Tento způsob lovu na Velké řece neznali. V hluboké vodě používali síti a udice. V potoce, který tekł kolem jejich chalupy, však bylo vody sotva po kolena. Tříštila se divoce o balvany, pod kterými se ukrývali kroupenatí pstruzi. Stačilo vstrčit ruku pod balvan a ryby se chytaly samy, tvrdil Bušek.

Bylo to hotové kouzelníčení, ale za několik dnů se tomu umění naučil také Sokolík. V chalupě bylo najednou tolik jídla, že je někdy ani nestačili sníst.

Dny ubíhaly, Doubravka byla stále silnější a bylo třeba pomýšlet na odchod. Kdykoli se však Sokolík zmínil o odjezdu, dala se hospodyně do pláče. Bála se samoty a dokazovala jim, že Doubravka tu dlouhou namáhavou cestu ještě nevydrží. Uměla tak výmluvně přesvědčovat, že nakonec zůstali.

Doubravka proti pobytu na samotě nic nenamítala, zato chlapi už byli neklidní a prahli po domově.

Jednoho dne se však všechno rozuzlilo samo. Sokolík hřebelcoval právě svého koně, když se na stezce vedoucí k chalupě objevil neznámý muž. Byl to mladý člověk, zřejmě Slovan, i když měl na hlavě avarskou čapku a za pasem váček s křesadlem a hubkou, jak jej s sebou nosili avarští jezdci.

Kdyby ho byl Sokolík uviděl dříve, byl by se někam schoval. Teď však už bylo pozdě. Muž ho nejen zahlédl, ale zamířil přímo k němu.

„Kdo jsi?“ zeptal se Sokolíka. „A odkud se tu bereš?“

„Odkud přicházíš ty?“ ptal se ho Sokolík na oplátku a vymýšlel si honem, co říci.

„Ze světa...“, odpověděl muž temným hlasem a uchopil hrozivým pohybem širočinu za svým pasem.

„A řekl bys mi, co zde vůbec děláš?“ dodal, když se Sokolík neměl k odpovědi. Tvářil se nepřátelsky, jen jen zaútočit.

„Jsem tu na návštěvě“, odpověděl Sokolík mírně. Neměl při sobě zbraň a bál se navíc, že se prozradí.

„Na návštěvě...“, přiblížil se muž o další krok. „A v mé chalupě? Vždyť tě, chlapče, vůbec neznám...“

V mé chalupě... Nakonec to bude zdejší hospodář...!

Najednou za nimi vrzly dveře. Na prahu domku se objevila hospodyně. Když uviděla, kdo k nim přišel, zbledla a chytla se za srdce. To však trvalo jen chvíli.

„Oldřichu!“ vzkřikla, seskočila se schůdků a vrhla se muži do náruče. Tiskla ho k sobě, hladila ho po paži, po tváři, po vlasech a nakonec se hlasitě rozplakala.

„Kdo je to?“ odstrčil muž svou ženu a podíval se nevraživě po Sokolíkovi.

„To je Sokolík...“, odpověděla žena, jako by nechápala, že muž má plné právo se jeho přítomnosti divit. „Ale pojď dovnitř, všechno ti vysvětlím... Jsem tak šťastná, tak šťastná...“, začala zase objímat svého muže. „Utekl jsi jim, vid’? Těm se to také podařilo...“, ukázala na Sokolíka a Doubravku, která se objevila ve dveřích.

„Neutekl jsem... Nebyla k tomu příležitost“, odpověděl muž. „Je konec vojny...“

KAPITOLA 39

Porážka Avarů – Subrichán odvolán od vojska – Kubrat se nepohodne s Avary – Sokolík se rozhodne k odchodu – Je třeba přestrojit Doubravku – Poslední chvíle na samotě

Ano, vojna skončila, i když s úplně jiným výsledkem než se to čekalo. O tom, co se při válečném tažení sběhlo, se chlapi a Doubravka dozvěděli teprve večer, když se všichni sešli u společného stolu.

Hospodyně zářila štěstím, její muž se na ni láskyplně usmíval a občas ji pohladil. Držel na kolenou svou malou dcerušku, která si hrála s přezkou na jeho opasku.

Vojna skončila porážkou Avarů. Ale jak k tomu došlo, hospodář nevěděl. Jejich oddíl se daleko nedostal. Zastavil jej proud ustupujících pluků, rozdrčené houfy Avarů, Hunů i Slovanů, od kterých se dozvěděli, že Avari utrpěli na jihu řadu neúspěchů.

V celém kraji teď vládne nepředstavitelný zmatek. Cesty jsou přeplněny vracejícími se oddíly, nejhorší však je, že poražená vojska drancují pokojné obyvatelstvo. Lidé prchají ze svých domovů, odvádějí s sebou dobytek a skrývají se v lese, celé vesnice se vyprázdnily, na mnoha místech hoří domy, všude se loupí a vraždí, jen bohové vědí, kdy zase zavládne mír a pořádek...

„Nechápu, jak takové vojsko mohlo být poraženo...“, žasl Sokolík, který si dobře vzpomínal, jaký úžasný dojem na něho v Hlavním táboře učinily avarské pluky, odcházející do války.

Viděl v duchu nepřehledná vojska, vzpínající se koně, řady pěších bojovníků, na všech stranách řinčící zbraně, úchvatný obraz síly a nepřemožitelnosti. A teď je najednou po slávě...

„Takové vojsko...“, opakoval Sokolík po bůhvíkolikáté, ale hospodář mu vysvětlil, že Avari nebyli poraženi proto, že by narazili na lepší vojsko, nebo že by se jim nebylo dostávalo zbraní, zásob nebo něčeho jiného. Porazil je rozkol ve vlastních řadách.

Subrichána, velitele spojených vojsk, prý náhle odvolali. Měl na několik dnů opustit svoje pluky a odevzdat velení svým plukovníkům. Ale mladý chán Hunů, kteří táhli do války společně s Avary, měl na vedení války jiný názor než noví velitelé a nechtěl se podřídit jejich rozkazům. Na jméno hunského chána si však hospodář nemohl vzpomenout.

„Nejmenoval se Kubrat?“ přerušil ho Sokolík, který byl s poměry v avarském táboře dobře obeznámen.

„Ano, Kubrat, už si vzpomínám“, potvrdil hospodář.

Těsně před odjezdem Subrichána došlo mezi oběma chány k těžkému sporu, říká se dokonce, že proti sobě tasili šavle. Neshody se přenesly i mezi obyčejné vojáky. Hádky a rvačky byly na denním pořádku. Najednou tu nebylo nikoho, kdo by dovedl vojsku rozkázat. Byzantinci toho využili a bylo zle.

„Náš houf, bohům budiž za to poděkováno, přišel na bojiště, když už bylo po všem“, pochvaloval si hospodář. „Avari všude ustupovali, někde přímo utíkali. Ve vojsku nebylo velitele, který by poražené pluky dal opět dohromady... My jsme se také obrátili... A tak mě tedy máte doma. Myslím, že válka je u konce“, pohladil opět svou dcerušku.

Ano, byl konec. Nejen války s Byzancí, ale i konec zdejšího pobytu. Nebylo jich už tady více zapotřebí, toho si byl Sokolík vědom, a teď by mladým manželům leda překáželi.

Poradili se proto s Buškem a Doubravkou a oznámili svým hostitelům, že je zítra opustí. Hospodyně a hospodář je však prosili, aby tu ještě zůstali. Udělali prý pro ně tolik práce a přichystali jim tak veliké zásoby na zimu, že by je chtěli dále hostit a projevit jim tak svůj dík. Ve světě je ostatně tolik zmatku, že cestování teď bude dvojnásob nebezpečné.

Sokolík se však nedal přemluvit. Rozmyslil si už všechno a usoudil, že zmatek v zemi nebude jejich útěku nikterak na závalu, ba naopak. Bude teď snadnější ztratit se mezi tolika lidmi. Připojí se k některému houfu Slovanů a dostanou se tak bezpečně domů.

Jejich bezpečí mohla ohrozit pouze Doubravka. Překonala už následky své choroby. Vrátila se jí síla, pohubla sice trochu ve tvářích, ale to jí ještě přidalo na kráse. Sokolík si dovedl představit, že svým zjevem opět vzbudí mezi zdivočelými vojáky zbytečnou pozornost. Nebylo by to poprvé, co se jí krása stala osudnou...

„Bylo by dobré, kdybys cestovala y přestrojení“, poradil jí Sokolík. „Jinak budeš mít pořád nesnáze.“

„Jak tomu mám rozumět?“ zeptalo se ho děvče.

„Kdyby bylo po mém, ustříhl bych ti vlasy...“

„To snad nemyslíš vážně...“, zhrozila se hospodyně, která zpočátku považovala Sokolíkova slova za nejapný žert.

„Sokolík má pravdu“, řekla k jejímu překvapení Doubravka. Pochopila, že teď je v sázce víc než její pěkný vzhled.

„Stačí se podívat na její tvář a každý pozná, že s sebou vezete děvče“, namítala hospodyně.

„I na to jsem už myslel“, poznamenal Sokolík. „Zavážeš si tvář šátkem. Povíme lidem, že tě rozbolely zuby...“

Nebyl to špatný nápad a Doubravka jej okamžitě schválila.

Ted' jen zbývalo zásobit se dostatkem jídla a přát si dobré počasí. Zdálo se však, že se nějaké změny nemusí obávat. Vzduch byl suchý a všude plno slunce, jak to ve zdejších stepích bylo v létě obvyklé.

Hospodář jim poradil, kudy mají táhnout. Kraj na sever až po Dunaj byl obýván slovanskými Vendy. Tento kmen nenáviděl Avary ještě více než moravští Slované. Nemuseli se tedy bát, že potáhnou nepřátelským územím.

Začali se tedy chystat na cestu. Naplnili pytle sušeným masem a žitnou moukou, vzali s sebou uzenou slaninu a pytlík soli, prohlédli koně a připravili se k odjezdu.

Rozhodli se, že vyrazí příští den na úsvitě. Byla to jejich poslední noc ve Vlčím údolí.

KAPITOLA 40

Loučení – Cesta na sever – Sokolík se přidává k houfu Slovanů – Vyprávění o bojích pod Byzancí – Vzrušující novina

Ráno se všichni rozloučili se samotou, která se jim stala na tolik týdnů domovem. Doubravka děkovala pohnutými slovy hospodyni za její péči, bez které by se asi byla neuzdravila. Mladá žena se při vzpomínce na společně prožité chvíle rozvzlykala. Sokolík si už přál, aby měli loučení za sebou. I on se rozlítostnil, protože mu samota a její obyvatelé také přirostli k srdci.

Bylo dobře, že dceruška jejich hostitelů ještě hluboce spala. Děvčátko si všechny zamilovalo a na Doubravce přímo viselo. Sledovalo „tetu“ na každém kroku, a ted' by jim udělalo poslední chvilky ještě těžší.

Než se dostali z Vlčího údolí, vyhouplo se už sluníčko vysoko nad les. Zpod stromů na ně dýchala svěží, chladná vůně, nad stepí zpívali o závod skřivani. Ale v poledne se vzduch změnil ve výheň. Bylo pozdní léto, slunce hřálo k nevydržení a kolem bylo takové dusno, že se nebesa každou chvíli rozburácela letní bouří. Zatmělo se, oblohu křížovaly blesky, na obzoru se zvedal žlutošedý prach, ale déšť se zemi vyhýbal.

Zpočátku nepotkávali na své pouti nikoho, jeli zcela opuštěným krajem. Sledovali sotva znatelnou stezku, mířící hlubokými hvozdy přímo k severu.

Všechno se změnilo, jakmile se dostali do otevřeného kraje. Stezka se ztratila ve stepi, brodili se ted' vysokou přeschlou trávou a slunce do nich pražilo ještě nemilosrdněji. Na obloze nebylo mráčku a vzduch byl najednou tak jasný, že viděli kolem sebe na několik mil.

A tu objevovali skupinky jezdců i pěších, sem tam se na obzoru ukázal nějaký vůz. Byly to houfy, které se vracely z avarské vojny.

Sokolík se snažil jít lidem z cesty, i když jim nehrozilo bezprostřední nebezpečí. Nemuseli se bát prozrazení. Večer před odjezdem se Doubravka rozloučila se svými kadeřemi. Hospodyně si je uložila do skříňky, prý na památku na dobrou přítelkyni.

Doubravka ted' měla na hlavě čepici, kolem těla řasnatý plášť a na sedlo si položila šátek, který si chtěla ovázat kolem tváře, jakmile by se měli setkat s cizími lidmi.

Jeli až do pozdního odpoledne, aniž by je potkalo něco nepříjemného. Lidé, kteří kolem nich projížděli, měli vlastní starosti a druhých si nevšíмали. Potom je však předjel houf jezdců. Byly to zbytky z pomocných sborů Slovanů, kteří se vraceli domů na vlastní pěst.

Nebyli to asi příslušníci jednoho pluku, protože muž, který je vedl, takový dobrosrdečný, obtloustlý chlapík, zavolal hlasitě na Sokolíka, jestli se nechce se svým nemocným druhem připojit k jejich zástupu, jak to už udělalo několik jezdců, kteří se jako oni vracejí z té „slavné“ avarské vojny.

Ušklíbl se přátelsky, švihl do koně a odjel opět do čela houfu. Sokolík se poradil s Buškem a „nemocnou“ Doubravkou, zda mají přijmout nabídku. Bylo jistě rozumné neodmítat pozvání. Doba byla nejistá, lidé zvlčíli a malý hlouček mohl být za noci snadno přepaden. Domluvili se tedy, že se připojí k jezdcům, že se však budou držet vzadu, aby se snad neprozradili.

Jezdci si jich však moc nevšíмали. Byli už mnoho dnů na cestě, unavení a strašně utmácení, což platilo nejen o lidech, ale také o jejich zvířatech. Nouzí však netrpěli, protože s sebou hnali malé stádo ovcí a dobytka, které někde cestou uloupili.

Když se večer zastavili a rozbili tábor, přisedli jezdci k ohňům a rozpovídali se o svých zážitcích a válečných dobrodružstvích. Dokud stáli tváří v tvář nepříteli a dokud jim hrozila smrt, přáli si všichni, aby vojna co nejdříve

skončila. Teď, když jim už nehrozilo nebezpečí, dostaly vzpomínky na všechnu bídu a útrapy docela jiné zabarvení. Zdály se jim jedinečnými a oni sami si připadali jako hrdinové, na jejichž skutky se bude vzpomínat do konce světa.

Sokolík zvědavě poslouchal jejich chlapské řeči, plné silných slov a vychloubání.

„Kam až ses dostal ty?“ zeptal se jeden z jezdců Sokolíka, který mlčky naslouchal. „Jsi potichu, jako kdyby se ti vojna byla vyhnula...“

„Uhodls,“ lhal statečně Sokolík. „Měl jsem štěstí. Náš pluk vyjel z Hlavního tábora jako jeden z posledních. Než jsme stačili zasáhnout do bojů, bylo po všem...“

Mladí vojáci se na něho dívali, jako by ho litovali, ale starý muž, který se staral o oheň, mínil, že ho opravdu potkalo velké štěstí...

Vyprávění o válečných dobrodružstvích se protáhlo dlouho do noci.

Vojáci se už zvedali od ohně, když se jeden z nich zmínil o Subrichánovi. To jméno způsobilo, že Sokolík okamžitě zpozorněl.

Vojáci se o mladém chánu nevyjadřovali nijak lichotivě. Dávali mu za vinu, že byzantské tažení skončilo porážkou a že si z války nepřivážejí žádnou kořist.

„Proč Subrichána vlastně odvolali?“ zeptal se Sokolík mužů u ohně. „Pořád o tom slyším povídat, ale nikde jsem se nedozvěděl, proč musel odjet...“

Jezdci se na něho pobaveně podívali a dali se do hlasitého smíchu.

„Je vidět, že jsi opravdu nebyl na vojně,“ řekli mu a znovu se rozesmáli. „O tom se u nás bavil kdekdo...“

„Všechno zavinila ta jeho krasotinka... To je mi pěkný voják!“ odplivl si jeden z mužů.

„Princezna Meni Fej?“ zeptal se Sokolík a vzbudil svou otázkou další salvu smíchu.

„Princezna Meni Fej... Ty jsi mi dobrý... Té už nesmí nikdy přijít na oči, myslím! Chtěl se vydat za svou krásnou zajatkyní... Za tou Slovankou... Nevím, jestli jsi o ní slyšel...“

Sokolík cítil, jak bledne.

„Slyšel jsem o ní, jak by ne...,“ slyšel se říkat a měl co dělat, aby ovládl svoje vzrušení. „Pověz mi konečně, co se stalo...“

„Oznámili mu už daleko v poli, že ženicha té jeho krasavice, nějakého plukovníka, zavraždili. Chakan ji nato prodal franským kupcům...,“ začal stařík, který se staral o jejich oheň.

„A představ si toho blázna,“ vpadl mu do řeči jeden z vojáků. „Chtěl předat na několik dnů vedení svým plukovníkům a vydat se za Franky, aby jim uloupil svou panenku...“

Radegaste, to byla novina! Subrichán opustí vojsko, aby se zmocnil Doubravky... Vždyť mu mohli vběhnout do náruče! A s ním Go Dajovi, který mu asi tuto zprávu přinesl... Jakému to jen unikli strašnému nebezpečí!

„Co bylo dál?“ zeptal se Sokolík, stěží zakrýváje svoje vzrušení.

„Dozvěděl se však o tom Kubrat, to hunské nedochůdce. Vtrhl se svými pobočníky do Subrichánova stanu a pustil se do něho, že nedovolí více urážet svou sestru...“

Došlo k strašné hádce, pak ke rvačce. Na obou stranách byli mrtví. Subrichán dostal šavlí do ramene a byl by možná mrtev, kdyby se jeden z jeho důstojníků nevrhl útočníkovi do rány. Ale i tak prý je ochrnut na levou ruku...“

„A jak to skončilo?“ zeptal se Sokolík s ústy dokořán.

„Však vidíš,“ zasmál se drsně voják. „Doplatili jsme na to všichni... Kubrat odtáhl se svými Huny z bojiště a odkryl tak celý levý bok... A Byzantinci toho jaksepatří využili...“

„A co Subrichán?“

„Chakan ho okamžitě zbavil velení a postaví ho prý před válečný soud... Zběh je zběh, ať jde o kohokoli!“

„Nesmysl, nebude ho soudit!“ namítl jiný jezdec. Tvrdil, že opustil Hlavní tábor před několika dny a má nejnovější zprávy. Chakan se prý Subrichána bojí. Ví, že má ve vojsku spoustu přátel a že by ho ve vhodnou chvíli mohl zbavit vlády... Přemístil ho proto pouze do nějaké ztracené vojenské stanice na severních hranicích, jako oblastního velitele.

Subrichán si z toho moc nedělá. Vzal si s sebou svoje oblíbené koně, lovecké psy a celou svoji družinu. Dal v táborech, kterým velí, pořádat na počest družiníků, kteří přišli v potyčce s Kubratem o život, velkolepé tryzny...

Zábava pokračovala. Sokolík si však teď připadal jako na trní. Měl co dělat, aby zde ještě chvíli vydržel. Pak široce zív, vstal ze svého místa a odešel. Jen se dostal z dohledu vojáků, přidal do kroku. Spěchal za svými přáteli, aby jim sdělil, co se přihodilo a jakému nebezpečí unikli.

KAPITOLA 41

Cesta pokračuje – Přechod na Dunaji – Někdy je čenge na škodu – Sokolík a jeho přátelé se dávají na útěk

Cesta pokračovala. Sokolík byl rád, že se připojil se svými přáteli k zástupu Slovanů vracejících se z válečného tažení. Ztratili se mezi nimi a cítili se v bezpečí.

Jejich zástup se občas zmenšil, jindy zase narůstal, jak se od něho někteří jezdci odpojovali a druzí k němu zase přidávali. Byli mezi nimi neškodní lidé, ale také spousta hrdlořezů, kteří vyjížděli do okolních osad, zapalovali chalupy, loupili a neštíteli se nejhrubšího násilí, když se napadení stavěli na odpor.

Sokolík se po celou cestu držel vzadu. Zůstal tak pro všechny neznámým, malým člověkem, který se řídí jen jedinou snahou. Dostat se co nejrychleji zpátky do svého domova.

Projížděli teď končinami, kde už opět vládl pořádek. Všude byl klid, na silnicích platil zákon, nic nenasvědčovalo tomu, že země utrpěla porážku. V osadách potkávali avarské posádky, nikde nebylo stopy po zmatku, a tak nezbylo ani hrdlořezům mezi navrátilci, než aby se chovali jako řádní vojáci.

Schylovalo se už k večeru, když se na obzoru objevila lesklá stuha Dunaje. Byl to radostný pohled, protože je přibližoval domovu.

Nad řekou ležel opar, z lužního lesa na druhé straně Dunaje se zvedlo hejno šedých ptáků, nad stromy se nesl kouř. Pocházel z ohňů hořících ve vojenském táboře, rozloženém po obou stranách mostu.

Pak se Sokolíkovu zraku zjevil obraz, který už znal. Dvojice strážných věží vedle obrovitého topolu, kterému kdysi srazil blesk vrcholek koruny. Dostali se k přechodu, kterým se dostali přes řeku na svém pochodu do Hlavního tábora. Jak se to už všechno zdálo být dávno...

U přechodu je čekalo zdržení. Vytvořila se tu dlouhá řada z jezdců, pěších vojáků i povozů, kteří všichni čekali, až je hlídka propustí na druhou stranu.

Dunaj byl rozvodněn, jeho voda byla kalná a vzedmutá a most ne zcela v pořádku. Stráže se zřejmě obávaly, že nevydrží velké zatížení, protože na něj pouštěly jen po dvou vozech nebo pěti jezdci najednou. Jaký div, že zde neustále docházelo k předbíhání, hádkám a rvačkám.

Sokolík čekal víc než hodinu, než přišel na řadu. Pověsil si na krk bronzové čenge, aby ho tu snad ještě nikdo nezdržel, a vstoupil pak na most.

„Proč ses nepřihlásil hned?“ všiml si strážce odznaku jeho hodnosti. „Mohl jsi být už dávno na druhé straně... Odkud přicházíš?“

„Nesu poselství svého pána, důstojného Go Daje, člena tělesné stráže vznešeného Subrichána...“, řekl mu Sokolík a pohrával si se svým odznakem.

„Od Go Daje,“ opakoval po něm Avar, jako by jeho pána znal. Jeho oči vyjadřovaly překvapení.

„Přináší poselství od Go Daje...“, obrátil se pak strážce na svého druha, který sem přišel z druhé strany mostu. „Rozumíš tomu?“

„Opakuj nám to ještě jednou,“ vyzval Avar Sokolíka a tvářil se stále užasleji.

„Co je na tom divného?“ ohradil se Sokolík a měl najednou mrazivý pocit, že mu hrozí nějaká nepříjemnost.

„Pojď se mnou k veliteli,“ rozkázal mu najednou strážný. „Tvoje zpráva ho bude určitě zajímat...“

„Bud' lžeš, nebo...“, poznamenal druhý Avar a postavil se po bok Sokolíka.

„Drž hubu!“ okřikl strážný Avara, jako by se pletl do věcí, které mu nepříslušejí.

Sokolík byl okamžitě ve střehu. Poznal, že mu hrozí nebezpečí, i když nevěděl jaké. Napadlo mu, že se nějakým způsobem prozradil a že ho ti dva chtějí zadržet...

„Pojď s námi,“ znovu ho vyzval strážný.

„Nebav se a dělej!“ okřikl Avara někdo ze zástupu tísnicího se před mostem. Pak práskl nějaký vozka do koní a kolem Sokolíka projel vůz. Hned na to se sem vhrnul hlučící dav.

„Co se stalo?“ zeptal se Bušek, který Avarovi sice nerozuměl, ale vytušil, že Sokolíka potkala nějaká nepříjemnost.

„Neptej se a švihni do koně!“ houkl na něho Sokolík a divoce se rozjel po cestě, kterou se dav valil z tábora.

KAPITOLA 42

Opět na útěku – Dohady – Smrt v patách – Rek zasahuje – První útok odražen – Bušek přijde o koně

Sokolík tloukl bičem do koně, aby se dostal co nejrychleji z dohledu avarských stráží. Za ním se řítíl Bušek a Doubravka. Netrvalo dlouho a měli tábor za zády. Za sebou slyšeli hlasitý křik, ale neměli teď kdy se ohlížet po svých pronásledovatelích.

„Co se stalo? Proč utíkáme?“ zeptal se Bušek, který z nich měl nejhoršího koně.

„Je zle!“ otočil se v sedle Sokolík. „Obávám se, že jsme vyzrazeni...“

Ta zpráva Buškem otřásla. Začal švihát do koně, i když nechápal, co se vlastně přihodilo. Ale Sokolík by mu to stejně nedovedl vysvětlit, i když tušil, co se asi stalo.

Avarští jezdci, které si franští kupci najali ke své ochraně, se už dávno vrátili do Hlavního tábora a ohlásili tam, že Frankové přišli o Doubravku. Věděli, kdo je pachatel. Velitel avarských stráží Sokolíka dobře znal.

Je samozřejmé, že celou věc oznámili Go Dajovi, kterému Sokolík sloužil. Subrichán se nebude chtít smířit se svou porážkou. Udělá vše, aby se opět zmocnil Doubravky...

Vydá na Sokolíka zatykač. Rozešle hlídkám na silnicích jeho popis, vypíše na jeho dopadení odměnu, ten šílený odvážlivec neunikne, tím si je mladý chakan jist...

Proč jsem jen vyslovil Go Dajovo jméno... Proč jsem se tak hloupě prozradil, proč jsem si tohle všechno neuvědomil dříve, nařikal Sokolík.

Teď však nebylo kdy na dlouhé úvahy. Bylo třeba utíkat, protože na ně číhala smrt. Blížila se možná na hřbetech avarských koní, proti nimž neměla jejich unavená zvířata moc naděje na únik.

Jejich spása spočívala v tom, že je Avari nedostihnou před příchodem noci. Nebylo k ní daleko. Slunce už zapadlo, obzor potemněl. Snad se jim tedy podaří ukrýt se před pronásledovateli a probít se nějak k domovu...

„Kam nás vedeš?!“ zvolal Bušek, když si všiml, že Sokolík odbočuje z hlavní silnice a že se pustil po málo znatelné stezce doleva.

Sokolík neodpověděl. Nevěděl, kam je stezka povede. Odbočil z hlavní cesty jen proto, aby nikoho nepotkali. Lidé na silnici by Go Dajovým jezdcům ochotně pomohli v pronásledování. Mysleli by si, že hlídka stíhá nebezpečné zločince. Stačilo by je pobídnout sdělením, že na dopadení uprchlíků je vypsána odměna...

Hnali teď koně přes vysokou travu, přeskakovali ostrůvky trnitého křoví, pod kopyty koní jim vyskakovaly luční kobylinky, jednou vyplašili z hnízda skřivana.

Světla bylo stále míní a Sokolík byl přesvědčen, že se pro dnešek zachránili. Ale vtom se Bušek obrátil v sedle a vzkřikl, že pronásledovatelé jsou jim již na stopě.

Ano, smrt už byla blízko. Na obzoru se vynořili čtyři jezdci. Byli skloněni nad šíjí svých koní, paže, kterými švihali do svých zvířat, se jim proti nebi rýsovaly jako dlouhá ptačí křídla, a jak se přibližovali, stávali se zřetelnější.

„Je konec!“ zvolal Bušek, bledý ve tváři. Strhl se zad luk a vytáhl z toulce šíp. Byl zřejmě odhodlán prodat svůj život co nejdražze.

Sokolík se ohlédl po svých nepřátelích. Tři z nich byli ještě daleko, jeden z nich se však dostal daleko před ostatní. Měl zřejmě výtečného koně, protože se od svých druhů neustále vzdaloval.

„Utíkej, Doubravko!“ vzkřikl Sokolík na Buškovu sestru. „Pokusíme se je zadržet!“

Vzápětí vyrazil vstříc jezdci, sledován Buškem. Byl právě tak jako jeho přítel odhodlán bránit se do posledního dechu. Doubravka však neměla síly opustit oba chlapce. Zůstala nerozhodně stát. Zato Rek, který ji doprovázel, se rozběhl za svým pánem.

Chlapci ujeli sotva několik metrů, když Sokolík poznal prvního jezdce. Byl to Avar, který ho chtěl zavést k veliteli tábora. Zpomalil právě trysk svého koně, aby si mohl připravit luk a šípy.

„Skoč po něm, Reku!“ vzkřikl Sokolík na psa.

Rek, ten moudrý, statečný přítel, se nedal dlouho pobízet. Hrozivě zavrčel a pustil se dlouhými skoky vstříc koni. Okamžik, dva a ocitl se před Avarovým ryzákem.

Kůň byl nenadálým útokem psa tak překvapen, že sebou trhl do strany a vzepjal se pak na zadní nohy. Jeho pán, který se právě chystal vystřelit svůj smrtonosný šíp, ztratil rovnováhu, zašermoval rukama a upadl k zemi. Rek se

po něm vrhl a kůň odcválal s hlasitým zařičením do stepi.

Jako velká voda se k nim blížil další Avar. Zvedal svoje kopí a vrhl je pak po Buškově koni. Ale ani Bušek nelenil, vzepřel se v třmenech, krátce zamířil a vystřelil.

Avar vykřikl a chytl se za hrud'. Trčel z ní šíp, vystřelený z Buškova luku. Hned nato sklouzl jezdec s koně. Ale i Bušek se ocitl na zemi. Měl tak tak čas seskočit se svého koně. Zvíře bylo zasaženo Avarovým kopím do slabin a kleslo na přední kolena.

Nebylo už kdy na další boj. Bušek se vyšvihl za Sokolíka a oba spěchali za Doubravkou. Než ji dostihli, měli ještě čas se ohlédnout za svými pronásledovateli. Oba Avari leželi ještě pořád na zemi, nad nimi se skláněli jejich druhové. Neměli už zřejmě chuti k dalšímu pronásledování.

KAPITOLA 43

Noc pomáhá uprchlíkům – Lidé a koně jsou na pokraji sil – Bouře – Spásný nápad – Až na obzor hoří step

Ačkoli se původně chtěli ukrýt v lese, museli od svého úmyslu brzy upustit. Po nedávných deštích byl les samý močál, koně se bořili až po kolena do rozbahnělé půdy a odmítli nakonec pokračovat v cestě. Navíc je všechny strašně trápili komáři, kterých tu všude byla celá obrovská hejna.

Nezbylo než vrátit se do volné stepi. Vyjeli tedy z lesa a dostali se podél jeho okraje opět na hlavní cestu, teď už ztichlou a opuštěnou.

Svítil měsíc a byla teplá noc. Jeli pořád na sever. Bušek měl výtečnou náladu. Choval se, jako kdyby dosáhl velkého vítězství. Sokolík si však s bolestí uvědomoval, že utkání s avarskou hlídkou nevyřešilo vůbec nic a že jsou stejně blízko zkáze jako včera.

„A co, jestli se vydali za námi jen proto, že jsi odmítl jít k jejich veliteli?“

„Vysvětli mi, proč mě zadrželi, jakmile jsem vyslovil Go Dajovo jméno? To byla velká chyba...“

„Bála jsem se od počátku, že nás zase chytí. Mlčela jsem jen proto, abych vám nepokazila náladu,“ ozvala se Doubravka. „Go Daj se dříve nebo později musel dozvědět, že jsi mne vysvobodil. A pro Subrichána bylo snadné upozornit hlídky na dunajských přechodech, aby se nás zmocnily... Jinudy se domů dostat nemůžeme... Stačilo přikázat strážím, aby si všímaly našeho psa. Je to nápadné zvíře a povězte, kolik psů jste tady mimo našeho Reka viděli...?“

„Ne, ne, prozradil jsem se sám...,“ namítal Sokolík.

S přibývajícími hodinami byla jejich únava stále větší.

Teď mlčel i Bušek a Sokolík se jednu chvíli přistihl, že napolo spí. Když kůň ve tmě zakopl o hromádku hlíny, probudil se chlapec ze dřímoty a měl co dělat, aby nespadl ze sedla.

Když se začal probouzet nový den, dosáhla jejich únava vrcholu. Kůň, na kterém seděli Bušek a Sokolík, za

sebou sotva táhl nohy. Cítili pořád smrt v zádech. Každou chvíli se ohlíželi, jestli za sebou neuvidí nepřátelské jezdce, i když měli prozatím dostatečný náskok.

„Jak daleko máme od Dunaje domů?“ chtěl vědět Bušek.

„Urazili jsme asi čtvrtinu cesty...“

„S našimi koňmi daleko nedojedeme,“ vzdával se Bušek už opět naděje.

Sokolík neodpověděl. Uvažoval už drahnou chvíli, co by šlo podniknout k jejich záchraně. Znepokojilo ho, že uviděl ze vzdálené strážné věže kouřové znamení. Avaři těchto signálů běžně užívali. Tentokrát mohly znamenat příkaz k jejich stíhání. Sokolík se proto ohlížel neustále k obzoru a byl by rád přidal do kroku, to však už opravdu nešlo.

V tu chvíli začal Bušek naříkat. Byl velmi unaven a bál se, že se neudrží na koni. K jejich neštěstí začal vát prudký teplý vítr. Step se změnila v peklo. Horko bylo k nesnesení, vzduch se rozžhavl jako roztavené olovo. Vítr vál proti nim a zpomaloval ještě víc jejich kroky.

„Už opravdu nemohu, Sokolíku,“ řekl Bušek zoufale a chytl se za čelo. „Kdybychom si tak mohli odpočinout... Mám dojem, že i náš kůň je hotov se silami. Napadá na nohu...“

„Vzmuž se, Bušku!“ povzbuzovala ho Doubravka, která byla sama na pokraji zhroucení.

Na obzoru se tyčila černá stěna mračen. Vítr zvedal oblaka prachu, schylovalo se k bouři. Pak rozčísł oblohu ohnivý blesk.

„Kdyby nám blesk zapálil step za zády, jsme zachráněni,“ poznamenala Doubravka.

„To je nápad! Že jsem na něj nepřišel sám...“, zastavil Sokolík koně a seskočil ze sedla.

„Co chceš udělat?“

„Podívej se, vítr...“, zvolal Sokolík. „Fouká nám do tváře, vstříc našim pronásledovatelům. Tráva je suchá jako troud, step bude za chvíli v jednom ohni...“

Hned nato vytáhl z váčku u pasu křemen, ocílku a kousek troudu. Poklekl na zem, z troudu se začalo kouřit, za chvíli z něho vyšlehl plamínek, pak chytla tráva. Sokolík utrl hořící chomáč od země a rozběhl se s ním jako s hořící loučí po stepi.

Teprve teď pochopil Bušek, co má Sokolík v úmyslu. I on rozdmýchal ohníček. Netrvalo dlouho a kolem nich hořel pás trávy. Plamenů přibývalo, před nimi se zvedla clona kouře.

Hořící tráva hučela, jako, když se žene bouřka. Plameny se šířily všemi směry. Požár byl stále větší. Najednou hořela tráva na všech stranách. Step se změnila v moře plamenů, kouře bylo stále víc, stoupal k nebi, až zaclonil slunko.

„Ted' můžeme do lesa,“ ukázal Sokolík na malý hájek po jejich levé ruce. „Tou stěnou plamenů nikdo nepronikne. Jeden z nás zůstane vzhůru, ostatní budou spát. Pak se vystřídáme. Už jsme všichni strašně unaveni...“

Odbočili z cesty a odjeli k lesíku. Na jeho okraji se zastavili. Step za nimi byla jeden plamen. Oheň hrozivě hučel, obzor byl zahalen kouřem.

Byl nejvyšší čas si odpočinout. Koně klesali únavou, Bušek se držel z posledních sil. Jakmile zastavili, vrhl se pod keř. Doubravka ulehla vedle něho. Sokolík si vzal hlídku jako první. Dříve než usedl pod strom, pomodlil se hlasitě k bohům, aby ponechali vítr vát a zničili ohněm jejich nepřátele.

KAPITOLA 44

Požár nabývá obrovských rozměrů – Chlapci pokračují v cestě – Ztráta koní – Cesta povozem – Na obzoru Velká řeka

Prospali celý den a ještě kus večera. Když se Sokolík probudil, byl obzor jedna záře. Požár nabył obrovských rozměrů. Kam oko dohlédlo, hořela step. Vítr se utišil a také nebylo slyšet hukot plamenů. Bylo to však tím, že hranice požáru teď byla velmi vzdálená.

Na straně odvrácené od ohně bylo rušno. Ačkoli byla noc, ozývala se cesta dusotem koní, skřípotem kol a halasem lidí. Kdekdo spěchal, aby pomohl uhasit oheň.

Byl čas vydat se opět na cestu a získat tak další náskok před nepřáteli. Sokolík probudil Buška a Doubravku.

V první chvíli chlapec nevěděl, kde je. Pak si uvědomil, co se kolem něho děje.

„Zdá se, že jsme zachráněni!“ zajásal, když viděl, až kam se oheň rozšířil.

Neměl zcela pravdu, i když si teď jejich postavení zlepšilo. Vyrazí-li na cestu hned, je docela možné, že je jejich nepřátelé nedohoní, ledaže by je zastavila některá hlídka.

Jen však nasedli na koně, zjistili, že jejich radost byla předčasná. Jejich koně se moc nezotavili. Sokolíkům kůň napadal na nohu, ba kulhal ještě víc než včera. Prohlédli ho a našli v jeho kopytě dlouhý trn. Rána kolem vpichu byla zanícená a bolestivá. Zvíře bylo zřejmě nemocné. Oči se mu horečně leskly, všelo hlavu a bylo malátné.

Jako jezdeckého koně jej rozhodně nemohli více používat.

Nezbylo než zvíře odstrojit a pustit do stepi. Rozhodli se, že Doubravka bude pokračovat v cestě koňmo, oni dva že půjdou pěšky. Jejich cesta teď pokračovala ještě pomaleji, ale neztráceli naději. Sokolíkovi se totiž zdálo, že krajinu trochu poznává. Na obzoru se objevily hory. Bylo docela možné, že šlo o kopce, které lemovaly Velkou řeku u jejich domova. Ta myšlenka jako by jim dodávala nových sil.

Když měli slunko nad hlavou, byli už daleko od požáru. Na cestě se objevovalo stále více jezdců i povozů. Usoudili, že by bylo rozumné sejít z cesty a neukazovat se zbytečně lidem.

Pozdě odpoledne přeťali jednu z nemnoha bočních cest. Ujížděl po ní povoz tažený párem volů. Měl střechu z hovězí kůže a pohyboval se co noha nohu mine.

„Pokusím se přemluvit vozku, aby nás vzal s sebou,“ řekl Sokolík, když se přiblížili k vozu.

Vpředu seděl starý Avar. Pozdravili ho a Sokolík ho poprosil, zda by je nevzal na vůz. Onemocněl mu prý přítel, špatně stoupl a nemůže teď jaksepatří chodit.

„Odkud jdete?“ zeptal se jich Avar.

„Z války,“ řekl mu Sokolík.

„Moc slavně jste neválčili. To když já byl mladý...“ rozpovídal se. „O tom si můžeme porozprávět ve voze. Pováš mi, jak to tam dole vypadalo... Vlez do vozu.“

„Až kam vás mám dovézt?“ zeptal se po chvíli.

„Kam máš namířeno?“

„Jedu daleko. Až do hrinku u Velké řeky...“

Lepší zprávy se chlapcům nemohlo dostat. Hrink u Velké řeky byl na skok od jejich domova.

„Nechci to zadarmo,“ ujistil Sokolík Avara, ale vozka jen mávl rukou. „Dám ti za tvoji službu tuto šavli,“ ukázal pak na zbraň, kterou mu kdysi daroval Go Daj.

„To je krásná zbraň,“ poznamenal Avar a neodolal, aby šavli nepotěžkal v ruce. „Dobrá a drahocenná...“

„Mám na světě jen jednu starost. Chci, abychom se dostali všichni ve zdraví domů. A mám doma ještě jednu šavli, zrovna tak dobrou jako tuhle...“

Avar už neříkal nic. Byl jistě rád, že udělal tak dobrý obchod.

Uvázali tedy koně za vůz a vlezli dovnitř. Bušek ulehl na seno, které Avar vezl s sebou, Doubravka si také našla vhodné místo, ale Sokolík si brzy sedl vedle vozky, aby mohl pozorovat, co se kolem děje.

Prozatím jim nehrozilo žádné nebezpečí. Od hořící stepi se k nim nepřibližoval nikdo. Lidé, které potkávali, spěchali všichni k požáru, aby jej pomohli uhasit.

Za nimi se proti nebi rýsovala vysoká hradba tmavého kouře. Avar na ni ukázal bičem a vzpomínal, jak za svých mladých let dvakrát zažil stepní požár. Jednou taktak zachránil holý život.

Pak si dal vyprávět o bojích proti Byzanci a Sokolíkovi nedalo moc práce mu vyhovět. Ke svým zážitkům v Hlavním táboře přidal několik příhod, které slyšel od Slovanů, k jejichž houfu se přidal na cestě k Dunaji.

Jeli co noha nohu mine a Sokolíkovi připadala cesta nekonečná. Zato Bušek a Doubravka spali, jako když je do vody hodí. Avar chtěl se svým spřežením dorazit do hrinku za dva dny. Jeli pouze ve dne, v noci odpočívali.

Vozka nebyl zlý člověk. Rozdělil se s nimi o jídlo a dal jim také napít. Snad to dělal s vědomím, že vzácná šavle, kterou měl dostat od Sokolíka, je příliš velikým darem za službu, kterou jim poskytuje.

Nebezpečí, že by je někdo dopadl, bylo velmi malé. A nebylo už také pravděpodobné, že by je jejich pronásledovatelé dohonili. Ba bylo docela možné, že už upustili od dalšího stíhání. Avar aspoň tvrdil, že bude trvat několik dnů, než bude požár zdolán. Přesto byl Sokolík v neustálém střehu.

Po dvou dnech se dostali na dohled k avarskému hrinku u Velké řeky, který Sokolík tak dobře znal. Tady se s vozkou rozloučili. Poděkovali mu za jeho ochotu a darovali mu šavli, jak mu to slíbili.

Když Avar odjel, obrátili se uprchlíci k domovu. Obešli velkým obloukem avarský hrink a dali se k severu. Před večerem dorazili k Velké řece.

KAPITOLA 45

Bušek se vydá k Modrému brodu – Přes řeku jede člun – Jech poví Sokolíkovi novinu – Setkání s maminkou

„Jak se dostaneme přes řeku?“ zeptal se Bušek při pohledu na vzedmutou hladinu. Řeka byla kalná, plná vírů a vzbuzovala strach.

„Po pramici, jak jinak...“

„A co když tam na nás už čekají?“

„Uvažoval jsem o tom celý den,“ odpověděl mu Sokolík.

„Je opravdu možné, že Avaři jsou zpraveni o našem příchodu. Nesmíme proto přijít k Modrému brodu společně. Nejlepší snad bude, kdy se tam vydáš ty, vstoupíš na pramici a přepraviš se přes řeku... Vezmeš si s sebou také koně...“

„Sám?!“

„Ano, sám... Nikdo tě zde nezná, a nikdo si tě proto nevšimne. U mne by to bylo horší...“

Bušek chvíli mlčel. Zdálo se, že se mu Sokolíkův návrh moc nezamlouvá. Byl doposud zvyklý, že mu jeho přítel vždycky stál po boku. Myšlenka, že by se měl pustit do tak odvážného činu sám, ho trochu děsila.

„A jak se dostaneš na druhou stranu ty a Doubravka?“

„I na to jsem už myslel. Ať Jech pro nás přijede s člunem v noci. Budeme na něho čekat u Tří topolů. Ví, kde to je.“

Na to už Bušek neříkal nic Sokolík je zavedl k místu, kde chtěl počkat na Jecha, rozloučil se s Buškem a poslal ho k přivozu.

Netrvalo dlouho a viděl, jak jeho přítel vstupuje na pramici a jak se nepoznán dostává na druhou stranu. Podle pohybu paží poznal také svého bratra Jecha, který ještě netušil, koho veze do svého domu.

Museli pak s Doubravkou počkat ve svém úkrytu až do setmění. Jejich netrpělivost rostla každým okamžikem. Dávali si neustále otázku, jestli poslední chvíle jejich cesty dobře skončí, nebo jestli se jim snad ještě postaví v cestu něco nečekaného...

Vyšli z křoví teprve poté, co na kraj padla noc. Řeka u nohou jim šuměla, vítr si hrál s větvemi topolů, obloha byla poseta tisíci hvězdami. Ačkoli byli sami, nebylo Sokolíkovi do řeči. Vzpomínal – na dlouhou cestu k Velkému jezeru, na život v chakanově táboře, na osvobození z rukou kupců i na svou pouť k Velké řece...

Najednou se na druhé straně řeky pohnul stín. V příštím okamžiku zahlédl Sokolík člun, který se blížil k jejich břehu. Pak rozeznal veslaře. Mocnými rozmachy paží se opíral do vesel jeho bratr Jech. Ještě několik rázů a loďka přistála u břehu.

„Sokolíku!“ vrhl se Jech bratrovi kolem krku.

Oba byli shledáním tak dojatí, že zpočátku ze sebe nedostali ani slovo.

„Převez nejdříve Doubravku,“ řekl Jechovi Sokolík. „Je tam bezpečno...? Nečeká tam někdo, až se přepravíme přes řeku?“

„Kdo by tu na vás čekal? Maminka...“

„Nehledal mne Go Daj?“ zeptal se Sokolík.

„Go Daj?“ podíval se na něho zaraženě Jech. „Jak tě to napadlo? Ten už je několik měsíců mrtev...“

„Mrtev?!“

„Avaři mi řekli, že přišel o život, když bránil mladého chána... Stalo se to někde před Byzancí. Subrichán se ten velitel jmenoval...“

„Při rvačce s Kubratem...,“ vydechl Sokolík.

„S kým?“

„To všechno ti řeknu později...“

„Go Daj je určitě mrtev,“ opakoval Jech. „Je tomu asi tři týdny, kdy se prý ve všech vojenských stanicích pořádala za něho a za další padlé tryzna...“

„Teď už chápeš, proč se Avaři u Dunaje divili, že neseš poselství svého pána, důstojného Go Daje...,“ zasmála se Doubravka. „Báli jsme se zbytečně...“

„Nemohu to pořád ještě pochopit...“

Převez Doubravku a vrať se pro mne. Nemohu se už dočkat, až se setkám s maminkou...“
Jech mu však přikázal, aby vstoupil do loďky. Člun je dost velký a uveze je i s Rekem. Pak odrazil od břehu. Loďka letěla po řece jako šíp.
Teď uvidím maminku, teď uvidím maminku, rozbušilo se Sokolíkově bláznivě srdce...
Člun narazil na travnatý břeh, Jech vyskočil na kámen, přivázal loďku ke kůlu a uvítal se teprve teď jaksepatří se svým bratrem. Nepustili se ještě z objetí, když se vedle nich objevila drobná ženská postava a pověsila se Sokolíkově na krk. Maminka...
„Sokolíku, synku...“, uvítala ho a po tváři jí tekly proudem slzy. „Můj milovaný chlapče...“
Sokolík tiskl matku k sobě, hladil ji po vlasech a po tvářích a měl toho najednou tolik na srdci, že nevěděl, čím začít dříve...
„Jsi unavený, synáčku, vid’?“ ptala se ho maminka láskyplně. „Povíš mi, cos všechno prožil. Nejdříve se však najíš a odpočineš si... Všechno ostatní počká... Chlapče, chlapče, jak jsem šťastna, že bohové vyslyšeli moje prosby...“
V příštím okamžiku vstoupili do srubu.

KAPITOLA 46

Sokolík a jeho přátelé vyprávějí o svých dobrodružstvích – Odhalené tajemství – Sokolík u otcova hrobu – Rozhodnutí

Byli pak vzhůru takřka do rána. Sokolík vyprávěl matce a Jechovi, co všechno zažili, občas ho doplnil Bušek, někdy se ozvala i, Doubravka. Maminka byla vyprávěním svých dětí tak dojata, že si každou chvíli utírala oči, i když měla ve tváři šťastný úsměv.
„Kdyby tě tak mohl vidět otec, Sokolíku...“, řekla vroucně.
„Maminko, vždyť Sokolík ještě o ničem neví?!“ přerušil ji vzrušeně Jech.
„Co bych měl vědět?“ obrátil se k němu Sokolík.
„Podařilo se nám odhalit tajemství otcovy smrti!“ ozval se Jech hrdě, ba slavnostně.
Všichni tři uprchlíci se po něm překvapeně ohlédli. Sokolík cítil, jak mimoděk bledne.
„Jak... Tomu nerozumím“, vyrazil ze sebe Sokolík.
„Stalo se tak krátce poté, co jsi odtáhl s Avary do pole... Zatoulala se nám ovce... Našel jsem ji až vysoko ve skalách. A tam jsem narazil na otce... Vlastně na to, co po něm zůstalo“, pokračoval Jech. „Na několik kostí a zbytky po jeho kožené haleně. Našel jsem také přezku z jeho pasu se znakem sokola. Ještě po tolika letech vězel v otcově hrudníku avarský šíp...“
Sokolík se chtěl zeptat na další podrobnosti, ale přeskočil mu jenom hlas.
„Není těžké uhodnout, co se přihodilo“, řekl Jech, jako by tušil, nač se Sokolík chtěl zeptat. „Avaři ho u brodu postřelili. Otec viděl, že je zle. Utíkal do skal, aby zapálil ohně a varoval Moravany. Na balvanu jsem ještě našel hranici zetlelého dříví... Nikdy se už nedozvíme, proč ji nezapálil. Buď spadl se skály, nebo mu už k splnění jeho úkolu nestačily síly...“
„Kam jste ho pohřbili?“
„Spálili jsme jeho kosti a uložili pod lípu nedaleko studánky... Zítra se tam podíváš...“
„Byl bych ti vděčen, kdybys mě tam mohl zavést ještě dnes...“, řekl Sokolík pohnutě.
Jech se podíval na matku, pak beze slova sňal se stěny hořící louč a vyšel ze dveří. Ostatní ho následovali.
Udělali několik kroků, když se Jech zastavil. Zvedl louč nad hlavu a posvítíl do tmy. Pod rozložitou lípou uviděli nízký rov a nad ním kůl s vyřezávanou sokolí hlavou.
„Tak jsme se přece jen sešli, tatínku...“, řekl Sokolík dojatě. Když se pak rozeštkala maminka, nezdržel se nikdo slz.
Postáli tu chvíli v pohnutém mlčení a vrátili se domů. Usedli za stůl. Nikomu nebylo do řeči.
„Vědí o tom Moravané na druhé straně skal?“ zeptal se po chvíli Sokolík.
„S nikým jsem o tom nemluvila. Poté, co Avaři zajali Buška a Doubravku, se Moravané vyhýbají širokým obloukem našemu brodu...“

„Dozvědí se to, tetičko, jen co se vrátíme domů,“ chytl ji Bušek za paži. „Řeknu lidem, co váš rod pro nás udělal...“

„Poprosím strýce Neklana, ať sem co nejdříve přijde,“ řekl Sokolík matce.

„Zase mne chceš opustit?“ oslovila ho matka ustrašeně.

„Zavedu Buška a Doubravku do jejich vsi a vrátím se k tobě, maminko.“

„Domluvili jsme přece, že se přestěhuješ k nám,“ namítl Bušek.

„Rozmyslel jsem si to, Bušku. Budu k vám často chodit. Ale zůstanu na Modrém brodu. Jestli se kníže Sámo pustí do války s Avary, a říkal jsi přece, že to má v úmyslu, budu mu víc platný tady než v jeho vojsku. Třebas se mi podaří dokončit, na co už otec nestačil... Vid', maminko?“

„Nebudu ti radit, synáčku...,“ podívala se na něho matka láskyplně. „Dokázal jsi, že si nejlíp poradíš sám... Zítra si o celé věci ještě promluvíme... A teď' půjdeme spát...“ dodala, když Bušek chtěl zase něco namítnout. „Dobrou noc...,“ otočila se ke schodům.

Ostatní ji následovali. Spali v tu noc po dlouhé době opět v bezpečí, pod teplou houní a velmi šťastni.

Náš příběh končí, neskončila však dobrodružství našich hrdinů. Boj s Avary teprve začíná. Věříme, že se se Sokolíkem a jeho přáteli ještě někdy setkáme na stránkách další knížky, v níž vojevůdce Sámo přinese porobeným Slovanům kýženou svobodu.

